

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra pedagogiky a psychologie

bakalářská práce

Rodina a její spolupráce s mateřskou školou

Studijní program: učitelství pro mateřské školy

Forma studia: kombinovaná

Vedoucí bakalářské práce:

doc. PhDr. Miroslav Somr, DrSc.

Autor:

Ing. Marta Šváchová

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci, na téma Rodina a její spolupráce s mateřskou školou jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích

Podpis.....

Chtěla bych touto cestou poděkovat svému vedoucímu bakalářské práce doc. PhDr. Miroslavu Somrovi, DrSc. za jeho odborné vedení, cenné rady, připomínky a čas, který mi věnoval. Velké díky patří i Mateřské škole Šindlovy Dvory za vstřícnost, ochotu a pomoc při studiu. V neposlední řadě děkuji celé své rodině, která mě po celou dobu mého studia podporovala.

Anotace

Téma bakalářské práce se zabývá spoluprací rodiny s předškolním zařízením. Celá práce je rozdělena do několika oddílů. Za úvodním slovem následuje teoretická část, praktická část a závěr. V přílohách jsou uvedeny vzory dotazníků.

Teoretická část je zaměřena na studium odborné literatury v oblasti výchovy, rodiny, mateřské školy, společnosti a jejich vzájemné kooperace.

V praktické části je provedena analýza dotazníkového šetření a jeho interpretace. Byly vytvořeny dva dotazníky – jeden pro učitele v mateřské škole a druhý pro rodiče. Cílem bakalářské práce je zjištění úrovně a nejčastějších forem spolupráce rodiny s mateřskou školou.

Abstract

The subject of the bachelor theses is to consider the cooperation between a family and a kindergarten. The whole paper is divided into several parts. After an introductory word, there is a theoretical section followed by a practical section and a conclusion. The checklist's templates are located in the attachments.

The theoretical section is focused on the study of expertly literature in the area of raising children, family, kindergarten, society and their mutual cooperation.

The checklists analysis and its interpretation are carried out in the practical section. Two checklists have been made - one for the teachers in the kindergartens and one for the parents. The objective of the bachelor theses is to find out kindergarten's standard and the most frequent form of cooperation between a family and a kindergarten.

Obsah

1	ÚVOD.....	7
2	LITERÁRNÍ REŠERŠE.....	9
2.1	VÝCHOVA	9
2.1.1	<i>Dilemata výchovy v současném světě</i>	<i>9</i>
2.1.2	<i>Obecná charakteristika významu výchovy.....</i>	<i>9</i>
2.1.3	<i>Výchova jako společenský fenomén</i>	<i>12</i>
2.2	RODINA, ŠKOLA A SPOLEČNOST, VZÁJEMNOST SPOLUPRÁCE A JEJICH FUNKCE V OBLASTI VÝCHOVY 14	
2.2.1	<i>Rodina</i>	<i>14</i>
2.2.2	<i>Funkce rodiny.....</i>	<i>16</i>
2.2.3	<i>Škola a společnost</i>	<i>17</i>
2.2.4	<i>Funkce mateřské školy.....</i>	<i>19</i>
2.2.5	<i>Vzájemná spolupráce rodiny a mateřské školy.....</i>	<i>20</i>
2.3	HARMONICKÁ RODINA A VYTVÁŘENÍ STABILNÍHO RODINNÉHO ZÁZEMÍ	22
2.3.1	<i>Harmonická rodina.....</i>	<i>22</i>
2.3.2	<i>Stabilita rodinného zázemí</i>	<i>23</i>
3	PRAKTICKÁ ČÁST	25
3.1	CÍLE	25
3.2	METODIKA	25
3.3	VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVA V ČESKÉ REPUBLICE	27
3.4	ANALÝZA DOTAZNÍKU PRO RODIČE.....	30
3.5	ANALÝZA DOTAZNÍKU PRO PEDAGOGY	54
3.6	SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ.....	74
3.6.1	<i>Výsledky výzkumu</i>	<i>74</i>
3.6.2	<i>Potvrzení/vyvrácení předpokladů</i>	<i>77</i>
4	ZÁVĚR	79
5	PŘÍLOHY	81
6	SEZNAM POUŽITÉ A CITOVANÉ LITERATURY.....	87

1 Úvod

Klíčovými slovy vybraného tématu mé bakalářské práce jsou: rodina, mateřská škola a spolupráce.

Rodina je bezesporu nejdůležitější a nezastupitelnou výchovnou institucí, v níž dítě navazuje první sociální kontakty se svým okolím. Ačkoliv rodiče nemají většinou příslušné pedagogické vzdělání, jsou považováni za první pedagogy svého dítěte. Avšak především v souvislosti s vývojem zaměstnanosti žen se výchova a vzdělávání dítěte od určitého věku částečně přesouvá na předškolní vzdělávací instituce.

Mateřská škola zajišťuje předškolní výchovu dětí zpravidla od tří let věku dítěte až do doby, kdy nastoupí povinnou základní školní docházku. Hlavním posláním mateřských škol je rozvíjet základní dovednosti a vědomosti, řeč i myšlení dětí. Základní činností dětí v předškolních zařízeních je hra. Následují další činnosti v oblasti rozvoje lokomoce, sluchu, jemné motoriky apod. Současná doba klade mnohem vyšší nároky nejen na vyšší vzdělání, ale právě již na předškolní výchovu. Představíme-li si schéma naší vzdělávací soustavy, uvědomíme si, že mateřská škola je základním kamenem pro celoživotní vzdělávání člověka. Pokud dítě získá negativní zkušenosti v tomto období, je předpokladem, že si (možná skryté) následky ponese po celý svůj život. Není možné, aby ze dne na den proběhla změna z rodičovské péče k ústavní výchově a vzdělávání zcela bez komplikací. Dítě přestává být centrem pozornosti, ale stává se součástí kolektivu. Tímto krokem se otevírá nový prostor pro rozvoj osobnosti. Je nutné si uvědomit, že se nejedná pouze o osobnost dítěte, ale též osobnosti rodičů i pedagogů. Logickým důsledkem je navázání vzájemné **spolupráce** a vytvoření „týmu“, jehož základním cílem je příprava dítěte pro život jako takový, s využitím možností a potenciálů dítěte tak, aby z něho vyrostl samostatný jedinec, který dokáže obstát v dnešním složitém světě.

Nejen jako budoucí pedagog, ale i jako rodič bych ocenila, kdyby si co nejvíce lidí uvědomilo vážnost a důležitost tohoto tématu a proto jsem si jej zvolila pro svoji bakalářskou práci. Mám pocit, že existují tři skupiny rodičů. První skupina rodičů považuje mateřskou školu jako „hlídací“ zařízení svých dětí. Druhá skupina rodičů předpokládá, že předškolní zařízení má napravit nedostatky, které byly v rodině zanedbány. Poslední skupina, doufám, že nejpočetnější, komunikuje s učitelkami mateřských škol jako s rovnocennými partnery, jejichž společným cílem je šťastné a spokojené dítě. Věřím, že při vyplňování dotazníků, které jsou součástí mé bakalářské práce, se celá řada lidí nad tímto tematickým celkem zamyslí a pokud si uvědomí nějaký nedostatek v této problematice, budou se snažit pracovat na jeho odstranění. Vzájemná spolupráce rodiny

s mateřskou školou je bezesporu klíčovým faktorem pro zdárný rozvoj dětí.

.

2 Literární rešerše

2.1 Výchova

2.1.1 Dilemata výchovy v současném světě

Čím je vlastně výchova? Je nutným předpokladem k přežití, v přírodě navíc po narození zcela ojediněle naprosto bezmocného jedince? A co více – co vlastně člověka opravňuje k tomu, aby vychovával, co jej činí výchovy jiných schopným? Co mu dává na výchovu právo, navíc když „vychovává“ téměř každý člověk – rodič a navíc pravděpodobně i vždy s přesvědčením, že správně? Podle svého vlastního neomylného a jedině správného názoru a intuice? Je právo vychovávat dáno dobou vůlí a dobrým úmyslem, je dáno vztahem k vychovávanému, tedy láskou? A kdy je možné hovořit o „svobodné“ výchově ke svobodě a kdy jde o manipulaci, o násilné formování lidského jedince? (Miriam Prokešová, *Dítě, radost a výchova*, Repronis Ostrava 2003, str. 50)

2.1.2 Obecná charakteristika významu výchovy

Výchovou v nejširším smyslu rozumíme rozvoj osobnosti a to jednak působením druhých (tj. mezi dospělými a dětmi či mladistvými), jednak vlastní snahou (tzv. sebevýchovou).

V užším slova smyslu míníme výchovou plánovaná opatření s hluboce působícími účinky. Výchova má dvojí smysl: na jedné straně ovlivňuje individuální růst a na základě vloh a schopností vede mládež k tělesnému, duševnímu a individuálnímu rozvoji. Na druhé straně dopomáhá k způsobilosti jednotlivce řešit četné úkoly, které vyplývají ze společenské existence, a zajišťuje tím další rozvoj politického, hospodářského a kulturního života. (Mateřská škola jako životní prostor, Blanka Jeřábková, str. 30)

Vychovávat znamená působit na nitro dítěte a tím v něm vyvolávat žádoucí odezvu jeho schopností a vloh po stránce intelektové, citové i sociální, aby se za vedení vychovatele harmonicky rozvíjely a dopomohly dítěti k dosažení životního cíle.

Typologický model výchovných stylů předpokládá existenci tří odlišných způsobů rodinné výchovy:

Autokratický (dominantní, autoritativní) výchovný přístup spočívá ve stálém řízení činnosti dětí prostřednictvím přísně formulovaných požadavků, kontrol a příkazů rodičů, kteří nerespektují potřeby, postoje, názory a přání svých dětí a neposkytují jim tak příležitost k samostatnému a iniciativnímu jednání. Tento výchovný styl může u dětí vést buď k projevům agresivity nebo naopak nerozhodnosti, konformity a apatie. Často je také důsledkem emocionální lability dítěte.

Liberální (volný) výchovný styl se projevuje minimálním řízením dětí ze strany rodičů, kladením minimálních požadavků na dítě, jejichž plnění rodiče příliš nekontrolují. U dětí může vést tento styl k egoismu, nespolehlivosti, k nízké disciplinovanosti nebo k vážným poruchám chování.

Demokratický (integrační, kooperativní) styl výchovy je založen na skutečnosti, že rodiče více působí na děti osobním příkladem, kladou menší množství příkazů, podněcují jejich iniciativu a individualitu, ponechávají prostor pro diskusi. Tento výchovný styl patří mezi nejúčinnější, neboť rozvíjí pozitivní stránky osobnosti dítěte, jako je schopnost aktivního a kooperativního chování a dobrou autoregulaci. (Z. Mlčák, Vybrané kapitoly z psychologie manželství a rodiny, Ostrava: Repronis, 1997, str. 119)

V poradenské praxi existují podle Z. Matějčka dvě velké skupiny problematických postojů ze strany rodičů k dítěti.

Do první skupiny negativně laděných výchovných postojů patří:

Výchova zavrhuje – setkáváme se s ní spíše ve skryté formě. Rodiče trestají dítě nevraživými postoji za to, že jim připomíná nějaký životní neúspěch, zklamání nebo jinou životní nepříjemnost, kterou mohou být děti nechtěné nebo děti neprovdaných matek. Zavrhuje výchovou mohou být potrestány děti tělesně nebo duševně postižené, již svým handicapem nesplňují očekávání a vysněné ideály svých rodičů. Dítě je často přísně trestáno, omezováno, utlačováno a zaháněno do postoje negativismu nebo naopak do pasivity a rezignace.

Výchova zanedbávající – jejíž míra má rozsah od lehkého a výběrového zanedbávání až po velmi hrubé a celkové. Jedná se o zanedbanost dětí v rodinách žijících na nízké socioekonomické úrovni, v rodinách negramotných rodičů, přistěhovalců apod. Děti bývají často ponechány samy sobě, zvykají si na „volný život“ a nedokáží si vytvořit vědomí povinnosti. Navíc v rodinách, kde jsou samotní rodiče v rozporu s normami společnosti je výchova dítěte zhoršována nevhodným příkladem ze strany dospělých. Rodiče většinou bývají v konfliktu sami mezi sebou a dítě tak prožívá navíc citový otřes, který ještě zhoršuje jeho už dost narušenou integraci v rodině. U těchto dětí je patrný snížený prospěch ve škole, aniž by šlo o snížení nadání.

Mezi výchovné postoje až příliš pozitivně laděné (a tím spíše s negativními, než s pozitivními vlivy) zařazuje poradenská péče:

Výchovu rozmazlující – kde rodiče až nezdravě citově lpí na dítěti a jsou nadšeni z každého přirozeného projevu dítěte. Chtějí, aby zůstalo stále „malé“ a nedospělé a na nich citově závislé. Nedovolují mu osamostatnit se a ve snaze upoutat je k sobě na ně nekladou žádné nároky. Odstraňují mu všechny překážky, podřizují se jeho přáním a náladám, posluhují mu. Je samozřejmé, že u dítěte velice brzy ztrácí veškerou autoritu, při tom mu však nedodávají dostatek jistoty a sebedůvěry, aby se mohlo od rodičů a dospělých odpoutat a osamostatnit se.

Výchova příliš úzkostná a projektivní – stejně jako u předcházejícího případu i zde rodiče na dítěti nezdravě lpí, ale ze strachu, aby si neublížilo. Příliš je ochraňují, brání mu v činnostech, které se jim zdají nebezpečné, zbavují ho vlastní iniciativy a neerotizují nepřetržitým omezováním jeho aktivity. Dítě je ve stavu permanentní frustrace z nedostatku volnosti, aktivity, poznávání a stimulace získávané vlastní iniciativou. Dítě se pak snaží na základě okolností z ní uniknout nebo jí překonat a to aktivním protestem, agresivním chováním vůči rodičům, snahou kompenzovat omezování zvýšenou aktivitou mimo dohled a dosah láskyplných vychovatelů. Některé děti reagují naopak spíše útlumem a pasivním podřízením. Mezi rodiče, kteří mají k hyperprotektivě větší sklon se zařazují rodiče věkově starší, prarodiče, rodiče tzv. vymodlených dětí, nebo ti, jimž jedno dítě zemřelo, a dále všichni lidé konstitučně úzkostní.

Výchova s přepjatou snahou o dokonalost dítěte - rodiče se přepjatě snaží, aby jejich dítě bylo ve všem dokonalé nebo alespoň v tom, co má z jejich strany zvláštní hodnotu. Nedokáží realisticky hodnotit možnosti dítěte. Dítě má dosáhnout touhy,

kteřá se jim nepodařila uskutečnit většinou z jejich vlastní viny. Tím se dítě stává nástrojem kompenzace jejich vlastního neúspěchu. Rodiče často příliš dítě zatěžují a stimulují, což u něj vede k obranným postojům.

Výchova protekční – rodiče se rovněž snaží, aby dítě dosáhlo takových hodnot, které považují za výhodné a významné. Záleží jim však více na výsledcích, než na postupu či způsobu, jakým jich bylo dosaženo. Nejde jim o dokonalost dítěte, ale o to, aby se dostalo tam, kde ho chtějí mít. Pracují za dítě, pomáhají mu, odklízí z cesty překážky a vyžadují, aby i všichni ostatní se podřídili jejich zájmu. Řadíme sem rodiče neuspokojené ze své kariéry, rodiče starší nebo s jakkoliv postiženými dětmi. (Matějček Zdeněk, *Dítě a rodina v psychologickém poradenství*, Praha: SPN, 1992, str. 60-64)

2.1.3 Výchova jako společenský fenomén

První a nejpřirozenější výchovnou jednotkou je rodina a jako taková je považována za pedagogickou instituci. Ve společné atmosféře rodinného života se uskutečňuje dosažení jednotlivých vývojových stádií dítěte a tím dozrávání dítěte do světa dospělých, a to především osvojením si způsobů chování, mateřského jazyka, kultury, zvyků a tradic (Mateřská škola jako životní prostor, Blanka Jeřábková, str. 32).

Rodinou a v rodině je dítě uváděno do kulturního prostředí svého okolí (enkulturace) a do života v lidské společnosti (socializace). Toto elementární, prvotní uvádění dítěte do okolního světa je bez rodiny nepředstavitelné, socializační funkce je tedy jejím nejdůležitějším úkolem. (Mateřská škola jako životní prostor, Blanka Jeřábková, str. 32).

Socializací rozumíme onen proces, ve kterém dítě poznává a prožívá styk s dospělými a spoluvrstevníky, ověřuje si následky, jež určité chování vyvolává, poznává reakce na svá vlastní přání a požadavky, učí se něčeho se zříci, dát druhým přednost nebo prosadit svá vlastní přání. (Mateřská škola jako životní prostor, Blanka Jeřábková, str. 33).

Rodina je elementární výchovnou institucí, na kterou potom navazují všechny ostatní. Ostatní výchovné instituce mají funkci doplňovací a rodinu nahrazují jen tehdy, jestliže chybí. Postavení rodičů je výchovně elementární. Tzv. profesionální vychovatelé, kterými jsou např. učitelka mateřské školy, jež se pedagogikou zabývali během studia, přebírají v různých obdobích života dítěte zodpovědnost jen za některé části výchovy a výuky. Rodiče jsou zodpovědní za všechny oblasti výchovy, za celé období dětského vývoje, a to aniž by k tomu měli odborné pedagogické vzdělání. (Mateřská škola jako životní prostor, Blanka Jeřábková, str. 34).

Lze poukázat na skutečnost, že výchova jakožto funkce společenského života:

- podléhá současně zákonům dějin,
- je ve své struktuře dějinným sledem ovlivněna,
- je ale i spoluutvářející silou událostí

Ve výchově se jedná o formování vztahu jedince ke světu, tj. k lidem včetně sebe samého a vůbec k ostatnímu živému i neživému, jakož i k jevům tohoto života. (Mateřská škola jako životní prostor, Blanka Jeřábková, str. 31)

Cílem výchovy je rozvinutá a samostatná osobnost s mravním charakterem, která dovede zodpovědně sloužit celku. (Mateřská škola jako životní prostor, Blanka Jeřábková, str. 31).

Za výchovu by se vlastně mělo považovat jen to, co dítě potřebuje, aby se stalo člověkem. Proto výchova jednou přestává. Končí tehdy, když člověk dospěje, kdy se stala postradatelnou. (Mateřská škola jako životní prostor, Blanka Jeřábková, str. 31).

2.2 Rodina, škola a společnost, vzájemnost spolupráce a jejich funkce v oblasti výchovy

2.2.1 Rodina

Dnes všichni slovem „rodina“ označujeme především manželský pár s dětmi. Původní význam slova rodina byl totiž podstatně jiný. Středověk i starověk tímto slovem označoval dvě dosti odlišné věci, žádná z nich se však nekryla s naší představou. Na jedné straně myslel rodinou to, co bychom dnes nazvali velkou „domácností“. Tedy společenství lidí, kteří spolu bydlí a pod jednou střechou spolu hospodaří podléhající jedné bezprostřední autoritě, „hlavě rodiny“. Počítali do rodiny nejenom pokrevní příbuzné, ale vůbec všechny v „domě“, tedy zpočátku i otroky, později i služebnictvo, případně ostatní zaměstnance, s nimiž rodina tvořila výrobní jednotku: tovaryše a učně, čeledíny a děvečky. Tento stav přežíval až do první poloviny 19. století. Druhé, stejně staré pojetí platilo paralelně ve společenském vědomí vládnoucích tříd. Chápalo rodinou jako systém širokého pokrevního příbuzenství. U šlechty a patricijů se tedy slovem rodina myslelo přibližně totéž co rod – velká skupina lidí jež svazkem krve udržovala jednotu moci a majetku. Moderní představa rodinu žádnému z těchto dvou pojetí neodpovídá. Předpokládá se, že pro společnosti naší kultury je charakteristickou, přirozenou a převládající formou rodiny párová monogamická rodina, tedy domácnosti tvořená párem muže a ženy a jejich dětmi. (Moderní rodina, Ivo Možný, str. 17, 18)

Blanka Jeřábková označuje rodinu jako nejdůležitější instituci, kterou nalézáme v nějaké formě v každé společnosti. Definuje jí jako skupinu osob, jež jsou většinou spojeny manželstvím, žijí v jedné domácnosti a sdílejí obvykle společný stůl. Podobně jako manželství je i rodina pod ochranou jak státních zákonů, tak mezinárodních deklarací a paktů o lidských právech. Státům, které se staly smluvní stranou Úmluvy o právech dítěte se ukládá za povinnost rodinu chránit, neboť se předpokládá, že jsou „přesvědčeny, že rodina jako základní jednotka společnosti a přirozeného prostředí pro růst a blaho všech svých členů a zejména dětí musí mít nárok na potřebnou ochranu a takovou pomoc, aby mohla beze zbytku plnit svou úlohu ve společnosti.“ (Mateřská škola jako životní prostor, Blanka Jeřábková, str. 20)

Rodiny s jedním nebo dvěma dětmi jsou dnes v převaze. Zmenšením rodiny resp. vyrůstáním dítěte v rodině bez sourozence jsou ovšem poškozovány zase jen děti. V této souvislosti hovoříme o tom, že v dnešní rodině dochází k deficitům v základních socializačních poznatcích. Děti jsou pak odkázány na to, aby zkušenosti s druhými dětmi získávaly mimo rodinu. Ale i tento proces je spojen s řadou problémů, neboť dětem nejsou

dány přirozené podmínky ke hrám, a pohybu a to zvláště ve městech. Odtržení od přírody, a především doprava omezuje jejich hrací možnosti i vzájemné spoluby­tí s vrstevníky. Děti jsou často odkázány výhradně na nedostatečná hřiště a parky a na plánovanou, více méně přeorganizovanou atmosféru sociálně pedagogických zařízení. Jsou vystaveny rychlým změnám kolem nich, zavalovány novými dojmy a zážitky, činnosti jsou při tom limitovány časem. (Mateřská škola jako životní prostor, Blanka Jeřábková, str. 26)

Podle Miriam Prokešové dětství, domov, dítě, tato tři slova zastřešuje slovo jediné – rodina. Rodina je nejužší společenství lidí, kde by měl být položen dítěti nejen základ budoucího života, ale kde již dítě žije, vyvíjí se, vyrůstá, kde projevuje svou touhu i chuť k životu, svou „mocnost“ i bezmocnost, svou sounáležitost se světem a se všemi ostatními bytostmi, nejen s těmi svými nejbližšími, kteří jej bezprostředně obklopují. Rodina je místem uspokojování nejelementárnějších lidských potřeb. (Miriam Prokešová, Dítě radost a výchova, str. 95)

Pedagogicko psychologický přístup a chápání rodiny, ve které dítě vyrůstá, je nutný k pochopení osobnosti dítěte. Je tím, co ovlivňuje jeho život, co jej utváří, je tou prvotní společností a zkušeností, ve které dítě získává vzpomínky, je místem, kde může být naplněno a naplňováno mnohdy neuvědomovanou radostí nebo také bolestí a smutkem, které se mohou projevit v různých etapách jeho života a neustále jej ovlivňují. (Miriam Prokešová, Dítě, radost a výchova, Repronis Ostrava 2003, str. 100)

Dnešní rodina a její perspektiva jako klasické párové manželské rodiny bývá někdy vnímána jako značně problematická. Podle I. Možného může být současná rodina charakterizována těmito znaky:

a. *Sníženou stabilitou rodiny*, která je dána jednak vlivem vnějších činitelů, tedy sociálních, ekonomických a právních tlaků, které mohou rodinu přivádět do náročné a stresové situace, jednak vlivem činitelů vnitřních, ke kterým patří např. snížená tolerance ke stresu, volní vlastnosti partnerů, nízká sociální a psychická zralost partnerů při zakládání rodiny atp. Přístup k založení rodiny a k zodpovědnosti za narozené děti je víceméně laxní. Toto je dáno nízkou připraveností pro rodinný i partnerský život.

b. *Demokratizací vztahů uvnitř rodiny*, která postupně přeměňuje přísné patriarchální vztahy v dřívějším systému rodiny v nové vztahy partnerské. Tendencí k demokratizaci vztahu muž – žena, rodiče – děti je odbourávána formální bariéra, která často rozvoj členů rodiny problematizovala, dnes však s sebou přináší jiná nová úskalí.

c. *Prodloužením doby života dětí v rodině*, které souvisí s prodlužující

se dobou profesionalizace a s oddalováním doby biologické a sociální dospělosti, a také s vlivem náročnosti emancipace mladého člověka od své orientační rodiny.

d. Je to způsobeno v neposlední řadě také s *klesajícím počtem rodin v přepočtu na počet obyvatel* a to nejen rodin úplných. (I. Možný, Moderní rodina, Brno: blok, 1990)

2.2.2 Funkce rodiny

Schelsky vymezuje čtyři základní funkce rodiny:

- a. specifická péče (mezi generacemi)
- b. pohlavní partnerství
- c. plození a výchova nového pokolení
- d. ekonomické zabezpečení a stabilita vyživování (mezi manželi)

(Blanka Jeřábková, Mateřská škola jako životní prostor, str. 26)

Podle Krause a Poláček rodina ve svém souhrnu zajišťuje mnoho činností – zabezpečuje své členy hmotně, pečuje o zdraví, výživu a kulturní dědictví, vštěpuje jim morální postoje, ovlivňuje je, usměrňuje, chrání a podporuje. Rodina plní určité role i ve vztahu ke společnosti – je to především reprodukce obyvatelstva, a to jak reprodukce biologická, tak i kulturní.“ (B. Kraus, V. Poláček, Člověk, prostředí, výchova, str. 79)

Blahoslav Kraus jako další funkce rodiny uvádí:

a. *Biologicko – reprodukční funkci*, která má význam jak pro společnost jako celek, tak také pro jedince, kteří rodinu tvoří. Pro svůj zdárný rozvoj potřebuje společnost stabilní reprodukční základnu. Proto je také v jejím zájmu, aby se rodil takový počet dětí, který tyto perspektivy naplní. (B. Kraus, Základy sociální pedagogiky, str. 81)

b. *Sociálně – ekonomickou funkci*, jež chápe rodinu jako významný prvek v rozvoji ekonomického systému společnosti. Její členové se zapojují do výrobní i nevýrobní sféry v rámci výkonu určitého povolání a současně se rodina sama stává významným spotřebitelem, na němž je značně závislý trh. Poruchy ekonomické funkce se projevují v hmotném nedostatku rodin, což v současnosti někdy bývá důsledkem nezaměstnanosti nebo také zvyšování

nákladů. Ekonomická funkce dnes přitom zaznamenala určitý posun ve směru návratu k podobě rodiny, která představuje samostatnou ekonomickou jednotku, tedy rodinnou firmu. (B. Kraus, Základy sociální pedagogiky, str. 81-82)

c. *Ochrannou funkci*, spočívající v zajišťování životních potřeb nejen dětí, ale všech členů rodiny.

d. *Sociálně – výchovnou funkci*, mluvící o rodině jako o první sociální skupině, která učí dítě přizpůsobovat se životu, osvojovat si základní návyky a způsoby chování běžné ve společnosti. Ústřední úlohou socializačního procesu v rodině zůstává příprava dětí a mladistvých na vstup do praktického života. (B. Kraus, Základy sociální pedagogiky, str. 82 – 83).

e. *Rekreační, relaxační a „zábavnou“ funkci*, která hovoří o rodině jako také o instituci, která by měla pamatovat na rekreaci, relaxaci a zábavu. Aktivita tohoto typu se týká všech členů rodiny, ale po děti mají význam největší.

f. *Emocionální funkci*, jež je pro rodinu zásadní a nezastupitelná. Žádná jiná instituce nedokáže vytvořit podobné a tak potřebné citové zázemí, pocit lásky, bezpečí a jistoty, a tak podstata a smysl nemohou být nikdy proměněny. (B. Kraus, Základy sociální pedagogiky, str. 83).

2.2.3 Škola a společnost

V minulosti tedy byly v podstatě zcela přirozeným způsobem, bez zásahů techniky a jejich vymožeností relativně uspokojovány základní potřeby dítěte, ke kterým se nyní jakoby oklikou vracíme a které si teprve nyní zpětně uvědomujeme. Můžeme si je vymezit následujícím způsobem. Jsou to: jasná měřítká a schopnost rozlišovat mezi dobrem a zlem, cit pro hodnoty a nosné tradice, svobodné tvůrčí myšlení, logika srdce, síla vůle a schopnost snášet zátěž, naděje jako životní postoj, připravenost otevřeně vyjadřovat své pocity, schopnost milovat. K těmto výchovným potřebám můžeme přidat ještě další, jimiž jsou: Něha slov, něha doteků a schopnost mít radost ze života.

První roky života předurčují do značné míry rozvoj psychických a fyzických předpokladů i sociálních postojů dětí a mají klíčový význam pro utváření jejich osobnosti. Za výchovu a vzdělávání dětí odpovídají především rodiče, oni jsou také jejich prvními učiteli.

Institucionální předškolní vzdělávání podporuje výchovné působení rodiny, doplňuje je o specifické podněty, rozvíjí a obohacuje. Stává se tak místem, kde děti

získávají především sociální zkušenosti, základní poznatky o životě kolem sebe a první podněty pro pokračující vzdělávání a celoživotní učení.

Předností institucionálního předškolního vzdělávání je odborné vedení dětí a cílevědomé vytváření vhodných podmínek pro jejich rozvoj a vzdělávání. V případě potřeby zde dochází ke kompenzaci nedostatků v uspokojování potřeb dítěte i v jeho rozvojové stimulaci. U znevýhodněných dětí jde o pomoc při vyrovnávání rozdílů a při zlepšování jejich životních a vzdělávacích šancí.

Institucionální předškolní vzdělávání je dnes organizováno především v mateřských školách a zahrnuje zpravidla děti od tří do šesti let. Předškolní vzdělávání není povinné. Svým pojetím, výchovným zaměřením a organizací života má pozitivní vliv na pozdější úspěšnost dětí, úroveň jejich výkonů i schopnost společenské integrace. V současnosti se objevuje nová potřeba ve zdůvodněných případech umožnit jako výjimku zařazení dítěte mladšího tří let, neboť 20% dětí se podle výzkumu rodí do neúplných rodin. Vzhledem k významu předškolního vzdělávání jako počáteční etapy celoživotního učení je třeba dále zlepšovat jeho kvalitu a dostupnost. Hlavními podmínkami pro to jsou – upevnění předškolního vzdělávání v systému celoživotního vzdělávání a jeho dostupnost, přehodnocení cílů a obsahu předškolního vzdělávání a zvyšování kvalifikace pedagogů v předškolním vzdělávání. (Národní program rozvoje vzdělávání v České republice, Bílá kniha, str. 45, 46)

V oblasti předškolního vzdělávání je vytvořeno podněcující věcné a funkční prostředí podporující přirozenou aktivitu, zvědavost a samostatnost dětí – bezpečnost, duševní i fyzickou hygienu, zajištěna je správná životospráva – vhodné složení jídelníčku, využívaný pitný režim, dostatečný prostor pro pohyb, průběžně inovované vybavení doplněné pracemi dětí apod. (Současná mateřská škola a její řízení, Zuzana Bečvářová, str. 43)

V oblasti předškolního vzdělávání se všichni členové kolektivu v úzké vazbě na rodiny dětí i na děti samé co nejvíce podílejí na tvorbě, realizaci i vyhodnocování školního a třídního vzdělávacího programu a s ním souvisejících činností. Převládá otevřená komunikace, kooperace se snahou a ochotou dosáhnout stanovených cílů. (Současná mateřská škola a její řízení, Zuzana Bečvářová, str. 42)

V současné době jsou ředitelky mateřských škol mimo jiné povinny věnovat se nejen řízení uvnitř školy včetně vytváření školního vzdělávacího programu, ale stále více se zabývat součinností školy s jejím okolím, neboť škola je součástí většího systému, společnosti, které slouží, ale také opačně, která slouží škole. Takzvané duální řízení má zahrnovat jak vnější okolí školy, tak i vnitřní řízení s cílem co nejlepší činnosti

organizace. Vztahy a řízení vztahů s vnějším okolím jsou pro mateřskou školu zvláště významné, neboť zde jde o výraznější partnerské sepětí s rodinou, se kterou má škola participovat na výchově a vzdělávání dětí. Jde o partnerskou spolupráci se základní školou, která má na její práci přirozeně a s ohledem na potřeby dětí navazovat, a spolupráci s dalšími odborníky, kteří mají škole pomáhat v mnoha specifických funkcích. (Současná mateřská škola a její řízení, Zuzana Bečvářová, str. 35, 36)

V oblasti předškolního vzdělávání jde o respektování zájmů a potřeb rodiny v souladu s RVP PV, o aktivní spoluúčast rodiny, která je prioritně zodpovědná za výchovu dítěte, o partnerské vztahy (povinnosti a práva), o vzájemném respektování a ovlivňování v rámci daných pravidel, ale také o public relations – vnější vztahy s odborníky, základní školou, zřizovatelem, dalšími partnery – sponzory. (Současná mateřská škola a její řízení, Zuzana Bečvářová, str. 43, 44)

2.2.4 Funkce mateřské školy

Dle Wikipedie děti obvykle ve věku 4–6 let navštěvují mateřskou školu, aby se naučily „jak se učit“ adekvátně komunikovat a hrát si s jinými. Učitel poskytuje různé názorné materiály a aktivity pro motivaci dětí, aby se učily jazyk a slovíčka, matematiku, vědu a počítače, podobně jako hudbu, umění a společenské chování. Pro děti, které předtím strávily většinu času doma, může mateřská škola značit trénink, jak být bez strachu v nepřítomnosti rodičů. Mateřská škola též umožňuje rodičům vrátit se do zaměstnání.

(Zdroj: http://cs.wikipedia.org/wiki/Mate%C5%99sk%C3%A1_%C5%A1kola)

Prostřednictvím školství řeší společnost otázky socializace a obecně kulturní a odborné přípravy především mladé generace a tím i otázky vlastní reprodukce, sebeobnovy a sebezrovoje. Hlavní účelovou funkcí školy je cílevědomě orientovaný, dobře organizovaný pedagogický proces, jehož výsledky se co nejvíce přibližují stanoveným cílům. Ostatní činnosti ve školství jsou takové funkce, které podporují tento proces a musí být hlavnímu účelu podřízeny.

Na školu, zvláště na mateřskou školu se můžeme dívat z mnoha hledisek. Prvním pohledem bude zajisté pohled didaktický, ale může to být i hledisko sociální, psychologické, ekonomické, právní, organizační apod. Z uvedeného vyplývá, že mateřská škola je mnohostranný a vnitřně složitý systém, na který současně působí přímé i nepřímé vlivy vnějšího prostředí. (Současná mateřská škola a její řízení, Zuzana Bečvářová, str. 35)

2.2.5 Vzájemná spolupráce rodiny a mateřské školy

Pedagogové chrání soukromí rodiny a zachovávají diskrétnost v jejích svěřených vnitřních záležitostech. Jednají s rodiči ohleduplně, taktně, s vědomím, že pracují s důvěrnými informacemi. Nezasahují do života a soukromí rodiny, varují se přílišné horlivosti a poskytování nevyžádaných rad. Mateřská škola podporuje rodinnou výchovu a pomáhá rodičům v péči o dítě; nabízí rodičům poradenský servis i nejrůznější osvětové aktivity v otázkách výchovy a vzdělávání předškolních dětí. (RVP PV, Výzkumný ústav pedagogický, Praha 2004)

Dle Bečvářové by mateřská škola měla být otevřená rodičovské veřejnosti, partnerské vztahy mezi pedagogy a rodiči dětí by měly být samozřejmostí. Rodiče by měli být předem informováni o základních pravidlech a režimu práce mateřské školy (lépe spoluúčasti na jejich tvorbě), rodiče nebo alespoň jeden z nich by měl být přítomen při adaptaci svého dítěte na nové prostředí mateřské školy. Rodiče musí mít možnost vstupu do mateřské školy a účasti na různých aktivitách. Rodiče, jsou-li vyzváni, se podílejí na tvorbě koncepce a plánu školy řeší případné problémy společně s pedagogy, aktivně se podílejí na organizaci různých akcí, účastní se společných programů. V rámci stejného postupu výchovně-vzdělávací práce a péče o děti jsou rodiče informováni o výsledcích jejich dětí, rodiče mají právo spolurozhodovat, je-li to v zájmu a ku prospěchu jejich i všech ostatních dětí. Mateřská škola pomáhá rodině všude tam, kde rodina sama nestačí (poskytuje konzultace, zásady i příklady správného vedení dětí, doporučuje literaturu), přičemž jednání pedagogů i ostatních provozních pracovníků mateřské školy je taktní a diskrétní. Pedagogové jsou si vědomi zásad ochrany osobních údajů a mlčenlivosti při práci s důvěrnými informacemi. Mezi rodiči a pedagogy by měla existovat oboustranná důvěra, otevřenost a vstřícnost. (Současná mateřská škola a její řízení, Zuzana Bečvářová, str. 66)

Též Průcha tvrdí, že škola a rodina musí spolu komunikovat a kooperovat. To znamená, že rodiče nemají být jen pasivními pozorovateli toho, jak škola kultivuje jejich děti, ale mají se školou spolupracovat, pomáhat jí při edukaci. Dospělo se tak k široké oblasti teorie, výzkumu a praktických aktivit označované nejčastěji jako partnerství rodiny a školy. Je to oblast rozvíjející se teoreticky i výzkumně v rámci pedagogiky, ale s četnými interdisciplinárními souvislostmi, jak se to projevuje v základních dimenzích. Zejména to jsou právní dimenze, týkající se toho, jaká práva mají rodiče na to, aby mohli ovlivňovat školní vzdělávání dětí. Toto ovlivňování je umožňováno legislativními opatřeními pro účast rodičů ve veřejné správě a kontrole škol. Pedagogický

výzkum však zjišťuje v této oblasti, že partnerství a kooperace mezi školou a rodinou není pouze záležitostí práva. Realita vztahů mezi těmito partnery bývá často jiná, než se jeví z oficiálních legislativních úprav. Zasahuje zde totiž řada jiných vlivů: postoje, názory i předsudky rodičů a veřejnosti vůči konkrétní škole nebo učitelům, rozdílné výchovné styly uplatňované v rodinách při výchově dětí, místo, které zaujímá školní vzdělávání v hodnotovém žebříčku rodin aj. Za výraznou determinantu se považuje to, zda vůbec rodiče se školou komunikují a do jaké míry se angažují, aby navázali vztahy se školou, s učiteli a vedením školy, s místními orgány školské správy a samosprávy. (Přehled pedagogiky, Úvod do studia oboru, Průcha J.)

Vztahy všech pracovníků s rodiči dětí výrazně ovlivňují celkovou image a tím i úspěšnost. Podmínkou dobré kvality vzájemných vztahů je oboustranná vstřícnost a otevřenost, založená na vzájemné důvěře a oboustranné podpoře. Pro mateřskou školu to v samé podstatě znamená jasně, zřetelně a na základě demokratických principů deklarovat odpovědnost, práva a povinnosti všech účastníků ve veřejně přístupném dokumentu – školním řádu. Zveřejňovat a rodičům ke konzultaci předkládat koncepční záměry i výchovně-vzdělávací program, umožňovat jim spoluúčast na činnostech školy včetně zpracování obsahu ŠVP i TVP. Škola by měla mít na zřeteli, že informovanost rodičů, jejich ovlivňování a vzájemné poznávání jsou důležitým předpokladem vzájemné komunikace a spolupráce. Vztahy mateřské školy s rodiči dětí ovlivňují výsledky pedagogické práce – zejména spokojenost a příznivý rozvoj jejich dětí, ale také výsledky jejich práce prezentované výtvary dětských prací, vystoupení dětí na různých akcích a aktivitách. K výraznějšímu ovlivňování a upevňování těchto vztahů slouží společné akce pro děti a jejich rodiče, zejména v případech, že jsou nejen děti, ale také rodiče aktivně zainteresováni do různých činností včetně jejich příprav. Ty navíc slouží jako vhodná motivace, ovlivnění chování i výchovných postojů a postupů. i k následnému uznání a respektu k odborníkům. (Současná mateřská škola a její řízení, Zuzana Bečvářová, str. 102)

Dle Bečvářové by měl být vytvářen plán spolupráce s rodiči. Jedná se o partnerskou dohodu mezi školou a rodičovskou veřejností. Je garantem odborných záměrů a plánů, rodičovských zájmů i přání (registrované i neregistrované rodičovské aktivity) v oblasti odborné poradenské pomoci, vzdělávání, kulturních, společenských, poznávacích i sportovních akcí, prezentace školy na veřejnosti, materiálně-technické, finanční a sponzorské pomoci apod. (Současná mateřská škola a její řízení, Zuzana Bečvářová, str. 66)

2.3 Harmonická rodina a vytváření stabilního rodinného zázemí

2.3.1 Harmonická rodina

Člověk je jediným tvorem na této zemi, který si vytvořil domov. Tento domov je daleko více než ochrana před nepříznivými podmínkami podnebí nebo nepřátelskými mocnostmi. Je to především místo, kde vznikají a rozvíjejí se nejkrásnější a nejhlubší lidské vztahy, místo, které je prosyceno láskou rodičů, a hlubokými citovými pouty všech členů rodiny. V každém citovém vztahu jsou kladné i záporné prvky. Ani v rodinných vztazích nemůže být jen pohoda, harmonie, vzájemná oddanost a všechny kladné stránky lidských citů. (abc rodinné výchovy, Ferdinand Smrčka a kol., str. 76,).

Duševní vývoj dítěte je do šesti let z největší části ukončen. Co se v tomto období zanedbá, není možné žádnou pozdější péčí nahradit nebo dohnat. Vždy by v osobnosti dítěte něco chybělo. Proto je kladen velký důraz na to, aby se rodiče s dětmi v jejich předškolním věku výchovně zabývali. Je zde důležitý harmonický vývoj jak po stránce tělesné, tak i duševní. (Citová výchova v rodině, Mirka Klímová Fügnerová, str. 11)

Závažná odpovědnost rodičů. Rodiče mají své děti rádi, je to vrozený instinkt. Ale stačí to pro dnešní dobu? Žijeme v závratné době, která mnoho skýtá, ale také mnoho požaduje, a ne každý při tom obstojí. Máme starost o své děti, které se budou muset mnohem více učit a vyrovnat se v náročnějších situacích, než si dovedeme představit. Musí být pro to lépe vyzbrojeny. Život je dnes složitější a v každém oboru činnosti vyžaduje víc, jak by nevyžadoval také víc ve výchově? Doba si vynucuje více odpovědnosti od rodičů a vychovatelů vůbec. Nelze už jen spoléhat na instinkt. (Citová výchova v rodině, Mirka Klímová Fügnerová, str. 12)

Prvním úkolem rodinné výchovy je předcházet u dětí těm citům, které porušují jejich rovnováhu a vyvolávají citové krize. City (emoce) tohoto druhu, např. strach, hněv, úzkost, bývají tak silné a bouřlivé a většinou negativní, že snadno mohou vyústit v dětskou neurózu. Roste počet dětí, které se nedovedou soustředit ani na práci, ani na hru. Jejich roztěkanost, ochota dát se od každého zaměstnání odvést nějakým rozptylujícím dojmem, je vážnou překážkou v jejich výchově a působí jak rodičům, tak i učitelům vážné starosti. Rozvrácený domov, nervózní rodiče, domácí scény, podrážděnost členů rodiny, to všechno vytváří atmosféru, která neblaze působí na citový život dítěte a odráží se pak v jeho roztěkanosti. (abc rodinné výchovy, Ferdinand Smrčka a kol., str. 75, 76)

Dítě potřebuje *klid v projevech*, jež tvoří vlastní náplň dorozumívání mezi členy rodiny. Stejně důležité jako klid jsou také *řád domova a pravidelnost* v rodinných

zvyklotech. Řád domova posiluje u dítěte pocit bezpečí.

Chceme-li předcházet poruchám v citovém životě, nesmíme také dopustit, aby v dítěti vznikl zbytečně *pocit ukřivděnosti*.

Dalším požadavkem na prostředí domova je *boj proti prázdnotě*. Stává se nezřídka, že dítě má dlouhou chvíli a že těká od jednoho zaměstnání ke druhému a nic ho netěší. Tento stav vzniká z přebytku dojmů, jimiž je člověk dnes přímo zasypán. Zamyslíme-li se nad tím nesmírným množstvím smyslových dojmů, které se předškolákovi předkládají, nebudeme pochybovat o tom, že je nemůže ani přijmout, natož zpracovat. (abc rodinné výchovy, Ferdinand Smrčka a kol., str. 76, 77).

Rodinná atmosféra znamená také mnoho pro rozvoj *citů estetických*. City se mohou zrodit jen v prostředí, které je estetickými prvky prosyceno. Jedná se o útulnost a výzdobu domova, ale i o estetičnost projevů.

Jedním z nejpodstatnějších činitelů ve výchovném působení je *láska a vzájemný respekt*.

Dobrá rodinná atmosféra je obsažena ve slovech: *klid, pohoda, soulad, láska a radost*. (abc rodinné výchovy, Ferdinand Smrčka a kol., str. 78, 79)

2.3.2 Stabilita rodinného zázemí

Každou rodinu si můžeme představit v podobě určitého ostrova, plynoucího v oceánu mezilidských vztahů a celkové společnosti, oceánu, v němž v němž „plavou“ miliardy dalších lidských bytostí, těch ostatních, kteří netvoří právě ten náš jedinečný ostrov rodiny. Ostrov rodiny je vytvářen především pevninou, která je z velké části závislá na hladině a úrovni oceánu, a tělem Ostrova rodiny, zkráceně Ora, ukrytého pod hladinou. Důležité je „těžiště“ Ora – čím hlubší bývá, tím má větší možnost stability. Vrchol těžiště pak určuje míru koheze a adaptability členů, které obvykle spočívají na jednom z členů, nesoucí odpovědnost – nejčastěji jím bývá jeden z rodičů, případně oba rodiče. Může jím však být také dítě, dokonce i zvíře. Stabilita těžiště je dána emocionální atmosférou, životními postoji, hierarchií hodnot a životní filosofií členů jednotlivého Ora vytvářející však určitou syntézu a celek. Tolerance těžiště závisí na stavu a změnách sociálně-psychologického prostoru, tedy oceánu. V úvahu zde přichází také určitá úroveň materiální kultury, nesporný vliv má také ideologie, politika. V důsledcích a projevech je možné hovořit také o určitém charisma každého jednotlivého Ora, které je vytvářeno poměrně obtížně definovatelnou jedinečností, určovanou rozličnými rodinnými rituály, kodexy,

různými legendami, rodinnými tabu a dalšími specifiky, vztahujícími se k danému „ostrůvku“ jako určitému více či méně uzavřenému systému mezilidských vztahů. (Dítě radost a výchova, Miriam Prokešová, str. 96-98)

3 Praktická část

3.1 Cíle

Hlavním cílem bakalářské práce bylo prostřednictvím vybrané metody zjistit úroveň a formy spolupráce rodiny a mateřské školy.

Ke splnění hlavního cíle byla podniknuta celá řada dílčích kroků. Na prvním místě stálo studium odborné literatury, ze které byly čerpány teoretické poznatky o možnostech spolupráce rodiny s mateřskou školou. Následně s odbornou pomocí vedoucího bakalářské práce byly sestaveny dva typy dotazníků – jeden pro rodiče a druhý pro učitele/učitelky mateřských škol.

3.2 Metodika

Pro zpracování prvního oddílu praktické části bakalářské práce byla prostudována česká vzdělávací soustava a vývoj předškolního vzdělávání v posledních letech.

Následovala analýza vzájemné spolupráce rodiny a mateřské školy. Tato analýza byla provedena formou dotazníkového šetření. Bylo využito jak primárních, tak i sekundárních dat. Sekundární data byla čerpána z průzkumů provedených v bakalářských pracích studentek Pedagogické fakulty v Českých Budějovicích v letech 2007, 2008, 2009 a mé seminární práce z roku 2007, které byly zaměřeny na shodnou problematiku, tedy na spolupráci rodiny a mateřské školy. Pro konkrétní potřebu mé bakalářské práce byla využita primární data z vlastního provedeného výzkumu. Dotazníky byly konstruovány způsobem, aby dotazovaným respondentům zabraly minimum času a zvýšila se tak pravděpodobnost jejich návratnosti. Celkem bylo osloveno přibližně 100 respondentů. Výzkum probíhal formou elektronické korespondence s rodiči a učitelkami mateřských škol v období od 21. – 30. 1. 2010. Dotazníky byly rozeslány současným i bývalým spolužákům, tudíž se nejedná o lokální vzorek, ale o jednotlivé oblasti z celé České republiky. Návratnost dotazníků byla pouhých 49 % - 26 dotazníků od rodičů a 23 dotazníků od pedagogů. Výsledky provedeného výzkumu byly hodnoceny pomocí programu Microsoft Excel.

Dotazník pro učitelky obsahoval celkem 19 otázek. 17 otázek bylo uzavřených a dvě otevřené. První čtyři otázky byly zaměřeny na zjištění obecných informací o předškolním zařízení. Následující dvě otázky byly orientovány na osobu pedagoga, následující dvě otázky se týkaly adaptace dětí ve školce a komunikace dítěte s pedagogem, dalších deset

otázek zjišťovalo formy spolupráce a komunikace s rodiči a poslední otázka se věnovala internetovým stránkám školy. Dotazník pro učitelky MŠ je uveden v příloze I.

Dotazník pro rodiče obsahoval celkem 18 otázek. 17 otázek bylo uzavřených a jedna otevřená. Prvních pět otázek zjišťovalo obecné informace o respondentovi, jeho rodině a umístění mateřské školy. Následující dvě otázky se týkaly adaptace dítěte v mateřské škole. Další desíť otázek bylo tematicky shodných s dotazníkem určeným pro učitele mateřské školy. Byly ovšem uchopeny z pohledu rodičů, tedy zjišťovaly formy spolupráce a komunikace s učitelkami mateřských škol. Poslední otázka byla též věnována internetovým stránkám školy. Dotazník pro rodiče je uveden v příloze II.

Pro sestavení dotazníku byly určeny následující předpoklady:

- a. Lepší spolupráce mezi mateřskou školou a rodiči bude v městských mateřských školách. Z tohoto důvodu byla v dotaznících otázka týkající se lokálního umístění mateřské školy.
- b. Otázky zaměřené na nejvyšší dosažené vzdělání respondentů měly potvrdit předpoklad, že čím vyšší je vzdělání pedagogických pracovníků i rodičů, tím vzniká větší oboustranný zájem na vzájemné spolupráci
- c. Pedagogičtí pracovníci s kratší dobou praxe budou realizovat spolupráci s rodinou ve větším měřítku nežli učitelky s dlouhodobou praxí. Je zde předpoklad, že učitelky s kratší dobou pedagogické praxe jsou relativně čerstvými absolventy pedagogických škol a zastávají moderní přístupy v předškolním vzdělávání. Jsou si vědomi nepostradatelné role rodičů při výchově a vzdělávání dětí.
- d. Vzájemná spolupráce obvykle začíná nástupem dítěte do předškolního zařízení. Z toho vyplývá, že v dotaznících nemohly chybět otázky ověřující způsob adaptace dítěte v mateřské škole.
- e. Pro fungující vzájemnou spolupráci je nezbytní důvěra a otevřenost, vstřícnost, porozumění, respekt a ochota a možnost spolu spolupracovat
- f. Dobrá spolupráce se odvíjí od dobré komunikace. Pokud vznikají nedostatky v komunikaci, je narušen přenos informací a výsledkem je absence vzájemné kooperace. Proto byla v obou dotaznících obsažena škála otázek zjišťující komunikační úroveň a přenos informací
- g. partnerská spolupráce mezi rodinou a mateřskou školou má vliv na spokojenost dětí

3.3 Vzdělávací soustava v České republice

V této části bakalářské práce bych ráda ve stručnosti představila vzdělávací soustavu České republiky a vývoj mateřských škol v letech 2000 až 2009.

První institucí zřizovanou pro péči o děti předškolního věku a jejich výchovu jsou jesle určené dětem do tří let. Spadají do oblasti působnosti Ministerstva zdravotnictví České republiky. Zřizovatelem jeslí jsou v současnosti obce (města) a několik soukromých subjektů.

Dále předškolní vzdělávání probíhá v mateřských školách, které jsou součástí výchovně vzdělávací soustavy. Nový školský zákon s platností od ledna 2005 mateřské školy nově řadí mezi školy (vedle základních, středních, vyšších odborných aj.) na rozdíl od dřívějšího zařazení mezi předškolní zařízení. Zřizovatelem mateřské školy je ve většině případů obec, popř. svazek obcí. Pro děti se sociálním znevýhodněním v posledním roce před nástupem povinné školní docházky se při základních školách zřizují přípravné třídy, které odpovídají preprimární úrovni vzdělávání.

Zroj: http://www.msmt.cz/uploads/VKav_200/Eurydice/CZ_CS.pdf, str. 60

S účinností od 1. 3. 2005 byl MŠMT vydán Rámcový vzdělávací program, který tvoří závazný, ale zároveň pružný pedagogický materiál pro předškolní vzdělávání. Na základě RVP si každá škola vytváří vlastní školní vzdělávací program, podle kterého musí povinně postupovat při výchovně vzdělávacím procesu dětí.

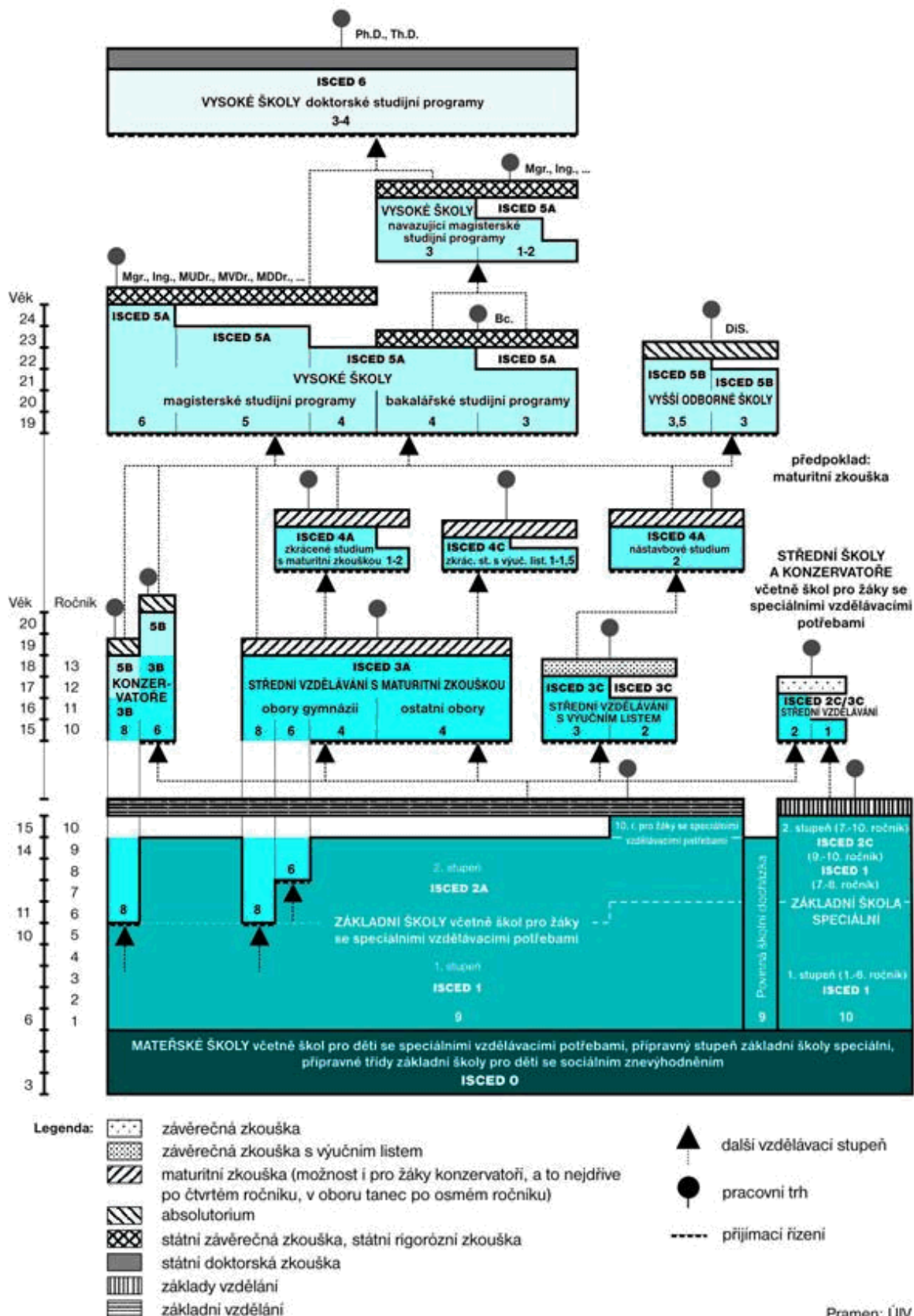
Předškolní výchova má v České republice dlouholetou tradici spojenou s vývojem zaměstnanosti žen. Mateřské školy zajišťují předškolní výchovu dětí od jejich tří let do doby, kdy nastoupí povinnou školní docházku. Hlavním posláním mateřských škol je rozvíjet základní dovednosti a vědomosti, řeč i myšlení dětí. Současná doba klade mnohem vyšší nároky nejen na vyšší vzdělání, ale právě již na předškolní výchovu.

Především v mateřských školách větších měst byly v posledních letech zavedeny speciální vzdělávací programy, které vedou děti k seznamování se s cizími jazyky, počítačovou komunikační technikou, nebo jsou zaměřeny na sportovní, výtvarnou či hudební průpravu.

Docházka do mateřské školy je nepovinná, její návštěvnost je však vysoká, především u pětiletých dětí. Mateřskou školu navštěvují stále ve větší míře děti šestileté a starší, tj. děti, které by již měly navštěvovat základní povinnou školní docházku. Tento stav je způsoben stále větším procentem dětí, které mají tuto školní docházku odloženou buď na doporučení lékaře či logopeda nebo rozhodnutím rodičů o nezpůsobilosti dítěte navštěvovat základní školu.

Zdroj: [http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/F30049D941/\\$File/331008a01.pdf](http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/F30049D941/$File/331008a01.pdf)

Schéma vzdělávacího systému České republiky ve školním/akademickém roce 2008/2009



Tabulka č. 1 Vývoj mateřských škol v letech 2000-2009

Školní rok	Mateřské školy celkem			z toho s celodenním provozem			Učitelé
	<i>Nursery schools, total</i>			<i>incl.: With all-day operation</i>			
<i>School year</i>	školy	třídy	děti	školy	třídy	děti	<i>Teachers</i>
	<i>Schools</i>	<i>Classes</i>	<i>Children</i>	<i>Schools</i>	<i>Classes</i>	<i>Children</i>	
2000/01	5 776	12 611	279 838	5 722	12 162	272 397	23 800
2001/02	5 642	12 382	276 438	5 561	11 940	269 096	23 345
2002/03	5 558	12 304	278 859	5 503	11 871	271 153	23 198
2003/04	4 842	12 234	280 491	4 797	11 851	273 505	23 244
2004/05	4 776	12 139	280 487	4 739	11 883	276 024	23 060
2005/06 ¹⁾	4 834	12 409	282 183	4 789	12 139	278 527	²⁾ 22 484,6
2006/07 ¹⁾	4 815	12 494	285 419	4 782	12 289	282 809	²⁾ 22 367,7
2007/08 ¹⁾	4 808	12 698	291 194	4 791	12 507	288 634	²⁾ 22 744,0
2008/09 ¹⁾	4 809	13 035	301 620	4 798	12 887	299 641	²⁾ 23 567,8

¹⁾ vč. škol pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami

²⁾ přepočtení na plně zaměstnané

Zdroj: ČSÚ, Statistická ročenka České republiky 2009, 21-1. Mateřské školy

3.4 Analýza dotazníku pro rodiče

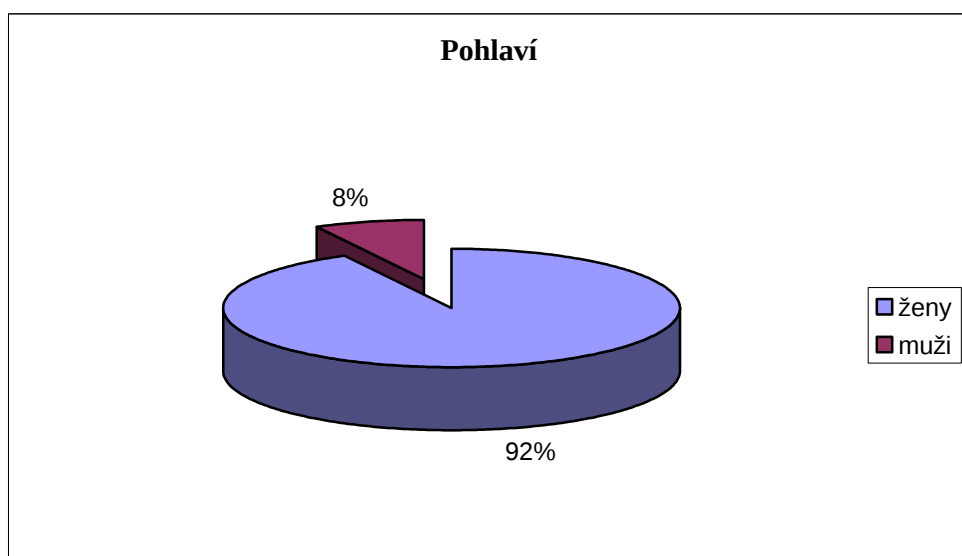
1. Pohlaví

Možné odpovědi: Muž, žena

Tabulka č. 2

Pohlaví	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ženy	24	92%
Muži	2	8%
Celkem	26	100%

Graf č. 1: Pohlaví respondentů



Více než $\frac{3}{4}$ dotazovaných byly ženy (92%), protože obvykle mají větší přehled o sledovaných otázkách. 8% respondentů bylo mužského pohlaví.

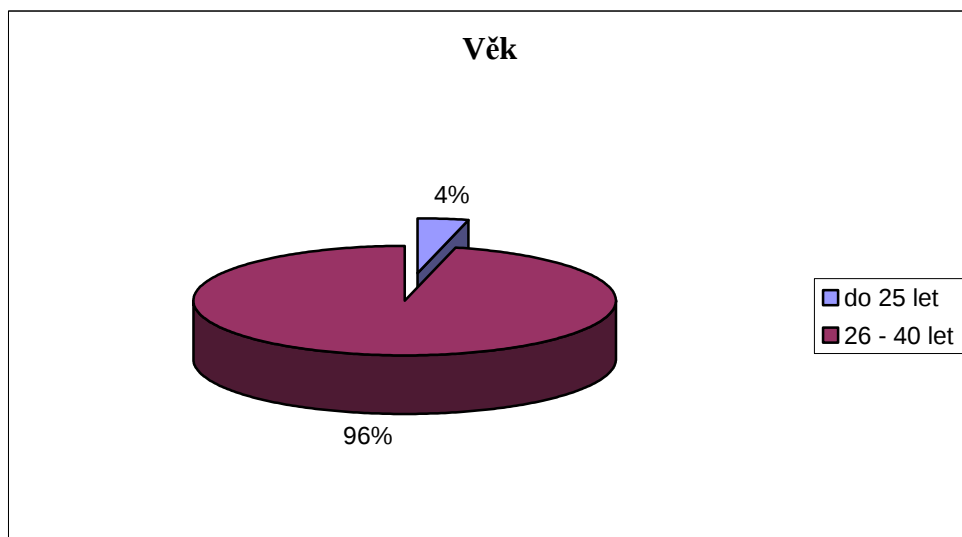
2. Věk

Možné odpovědi: do 25 let , 26 – 40 let, 41 – 60 let, nad 60 let

Tabulka č. 3

Věk	Absolutní četnost	Relativní četnost
do 25 let	1	4%
26 - 40 let	25	96%
41 - 60 let	0	0%
nad 60 let	0	0%
Celkem	26	100%

Graf č.2: Věková struktura respondentů



S výjimkou jediného respondenta (4%), jemuž bylo do 25 let, byli všichni dotazovaní ve věkové kategorii 26-40 let (96%).

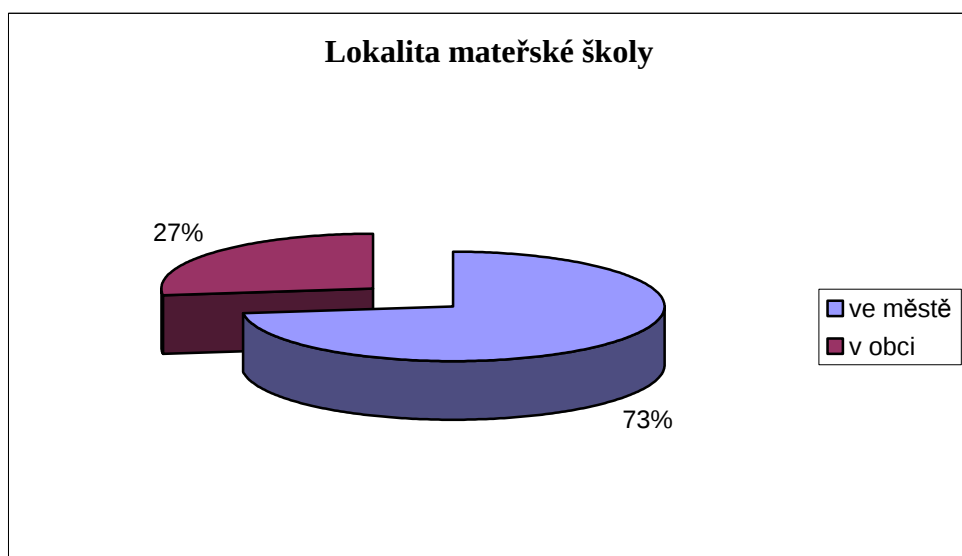
3. Kde se nachází mateřská škola, kterou navštěvuje Vaše dítě?

Možné odpovědi: ve městě, v obci

Tabulka č. 4

Lokalita MŠ	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ve městě	19	73%
V obci	7	27%
Celkem	26	100%

Graf č.3: Lokalita mateřské školy



Téměř $\frac{3}{4}$ (73%) dětí dotazovaných rodičů navštěvuje mateřskou školu ve městě. 27% respondentů uvedlo, že jejich dítě navštěvuje mateřskou školu v obci.

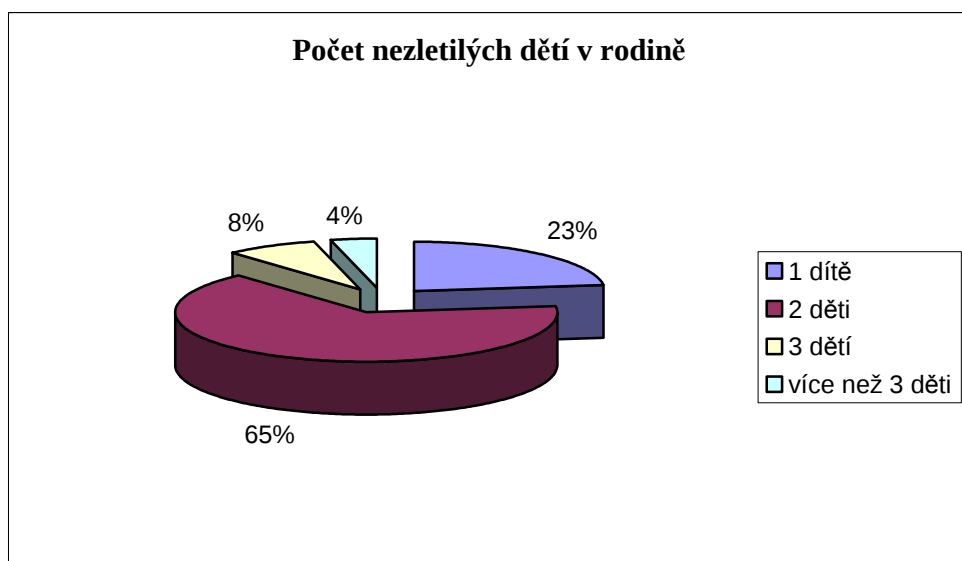
4. Jaký je počet nezletilých dětí ve Vaší rodině?

Možné odpovědi: 1, 2, 3, více než 3

Tabulka č. 5

Počet nezletilých dětí v rodině	Absolutní četnost	Relativní četnost
1 dítě	6	23%
2 děti	17	65%
3 děti	2	8%
Více než 3 děti	1	4%
Celkem	26	100%

Graf č.4: Počet nezletilých dětí v rodině



Nejpočetnější skupinu (65%) činila rodina se dvěma dětmi. Následovala rodina s jedním dítětem (23 %), poté rodina se třemi dětmi (8%) a 4% respondentů má více než tři děti.

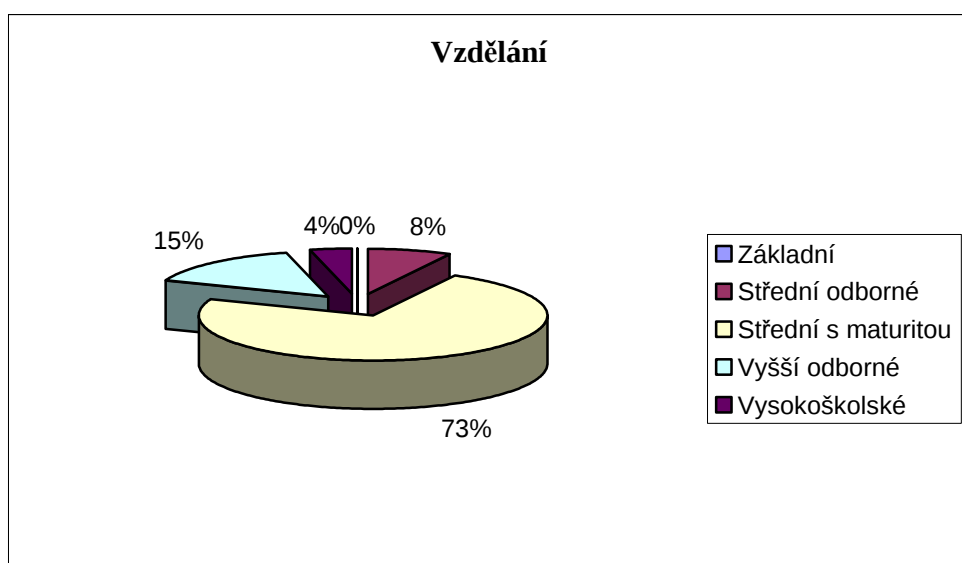
5. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Možné odpovědi: základní, střední odborné /SOU/, střední s maturitou /SŠ, gymnázium/, vyšší odborné, vysokoškolské

Tabulka č. 6

Vzdělání	Absolutní četnost	Relativní četnost
Základní	0	0%
Střední odborné	2	8%
Střední s maturitou	19	73%
Vyšší odborné	4	15%
Vysokoškolské	1	4%
Celkem	26	100%

Graf č.5: Nejvyšší dosažené vzdělání respondenta

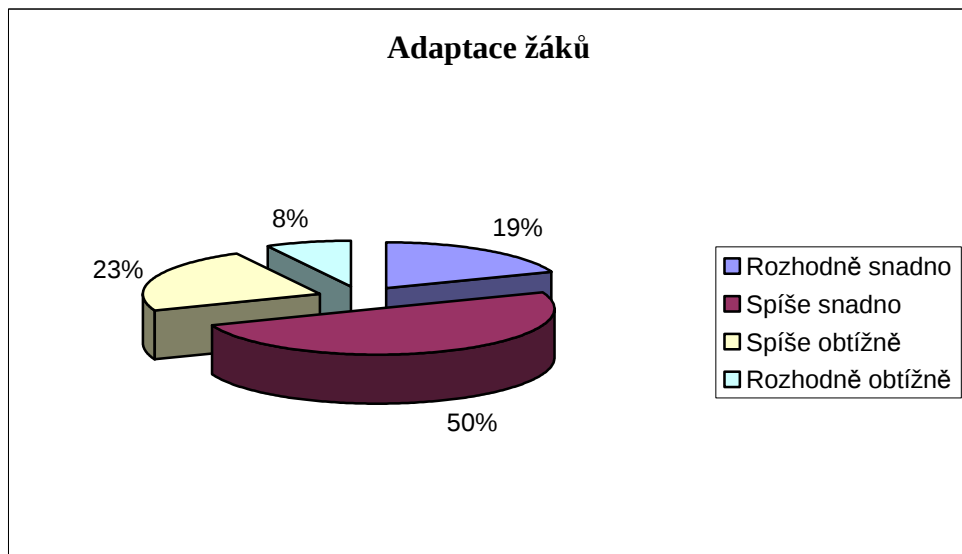


Téměř $\frac{3}{4}$ respondentů (73%) uvedlo, že mají středoškolské vzdělání s maturitou. Poté následovaly skupiny 15% dotazovaných, kteří mají vyšší odborné vzdělání, 8% se středním odborným vzděláním a 4% vysokoškoláků.

6. Jakým způsobem proběhla adaptace vašeho dítěte ve školce?

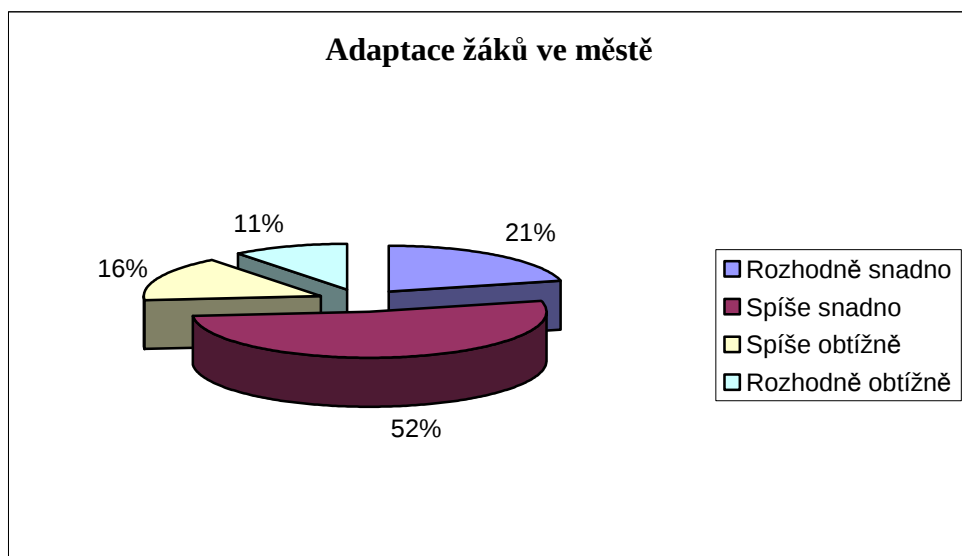
Možné odpovědi: Rozhodně snadno, spíše snadno, spíše obtížně, rozhodně obtížně

Graf č.6: Průběh adaptace dětí ve školce (celkem)

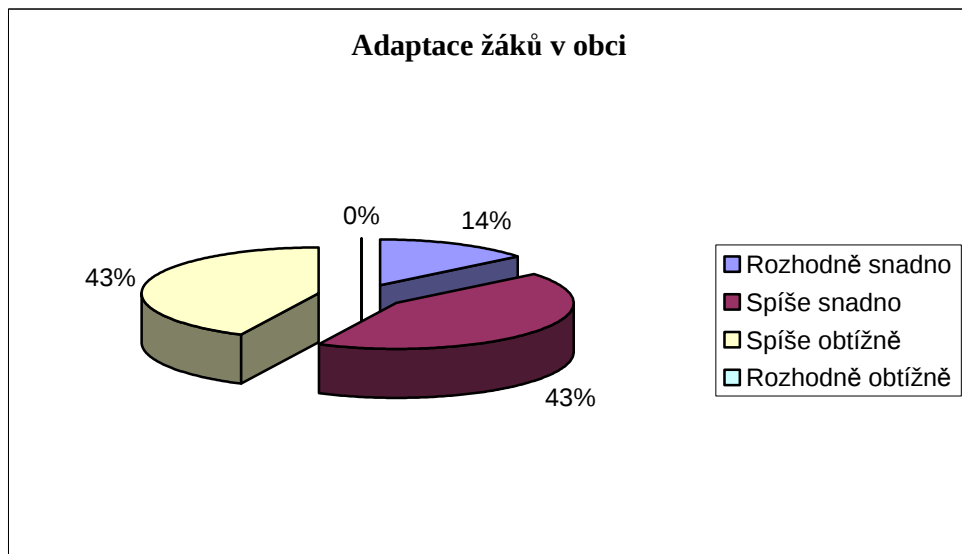


69% rodičů uvedlo, že se jejich děti ve školce obvykle snadno adaptují. U 23% dětí respondentů proběhla adaptace spíše obtížně a u 8% dětí rozhodně obtížně. Grafy č. 7 a 8 znázorňují průběh adaptace dětí ve městě a v obci. Kladněji je hodnocen průběh adaptace v městských mateřských školách. Téměř $\frac{3}{4}$ (73%) respondentů uvedlo, že adaptace jejich dětí proběhla bez komplikací. Oproti tomu v obecních mateřských školách tomu tak bylo pouze u 57% případů. Horší adaptace dětí v městských mateřských školách proběhla u 27% a v obecních předškolních zařízeních u 43% dětí. Vysoké procento bezproblémové adaptability dětí především v městských mateřských školách vypovídá o tom, že rodina i mateřská škola staví na společném základě, kterým je šťastné a spokojené dítě.

Graf č.7: Průběh adaptace dětí ve školce (ve městě)



Graf č.8: Průběh adaptace dětí ve školce (v obci)

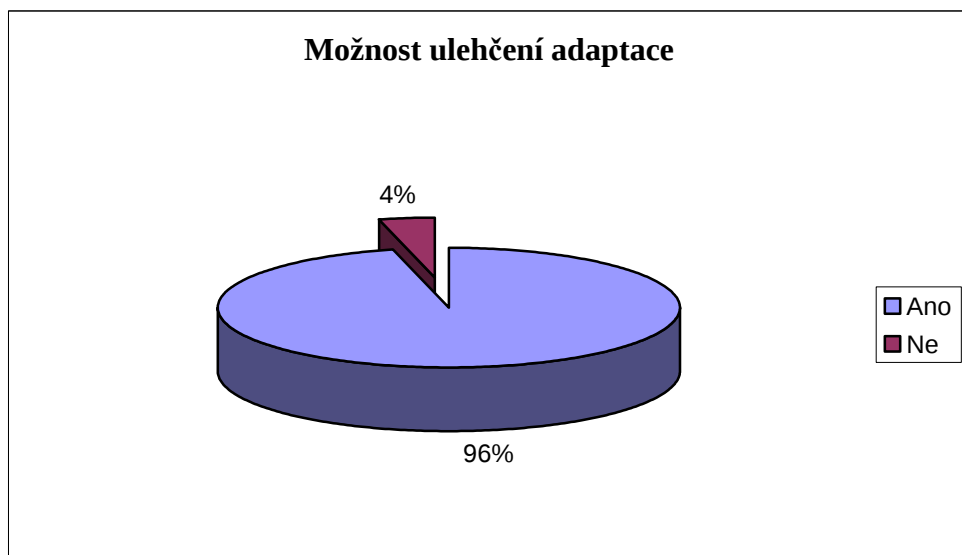


7. Měli jste možnost dítěti adaptaci nějakým způsobem ulehčit?

Možné odpovědi: - ano - možnost trávit první dny s dítětem v MŠ, možnost návštěvy MŠ ještě před nástupem dítěte do MŠ (seznámení se s prostředím MŠ), možnost přinést si do MŠ svoji oblíbenou hračku, jiná varianta

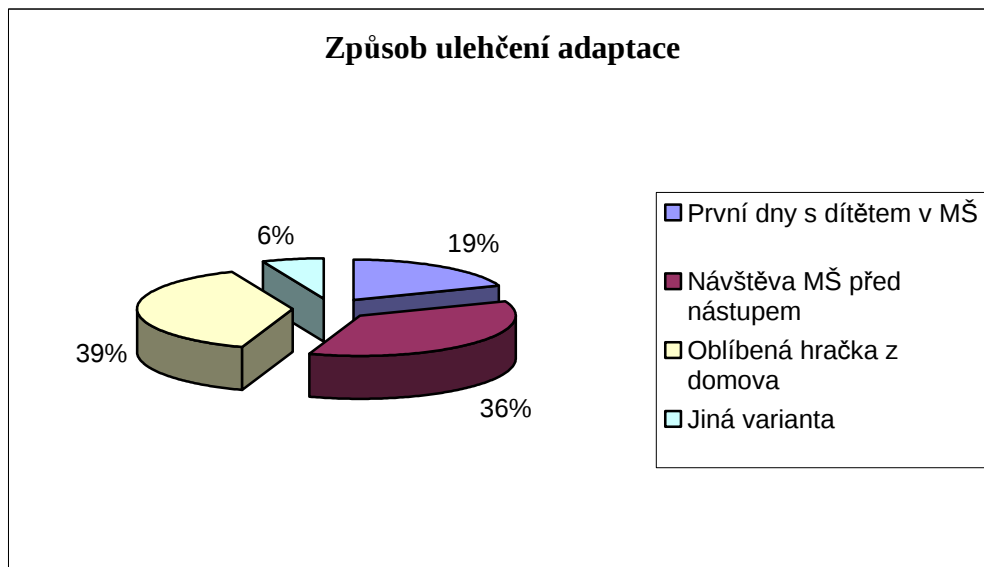
- ne

Graf č.9: Možnost ulehčení adaptace



Kromě jednoho rodiče uvedli všichni respondenti kladnou odpověď v případě možnosti ulehčení adaptace dítěte.

Graf č.10: Způsob ulehčení adaptace

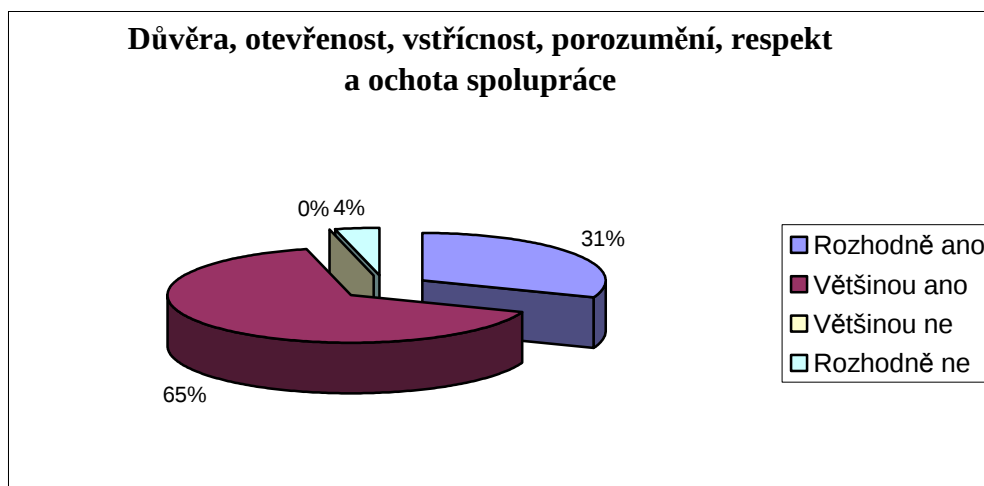


39% dotazovaných uvedlo, že si dítě mohlo s sebou z domova přinést do mateřské školy svoji oblíbenou hračku. 36% rodičů s dětmi mělo možnost návštěvy předškolního zařízení ještě před nástupem do mateřské školy, 19% respondentů mohlo trávit první dny s dítětem v MŠ a dva rodiče uvedli jinou odpověď. První napsal, že se děti snadno přizpůsobily režimu MŠ a že tedy nebylo nutné žádné ulehčení adaptace. Druhý uvedl možnost navštěvování mateřského centra, v němž si dítě zvyká na kolektiv a pravidla. Tím se poté snáze adaptuje na školní prostředí.

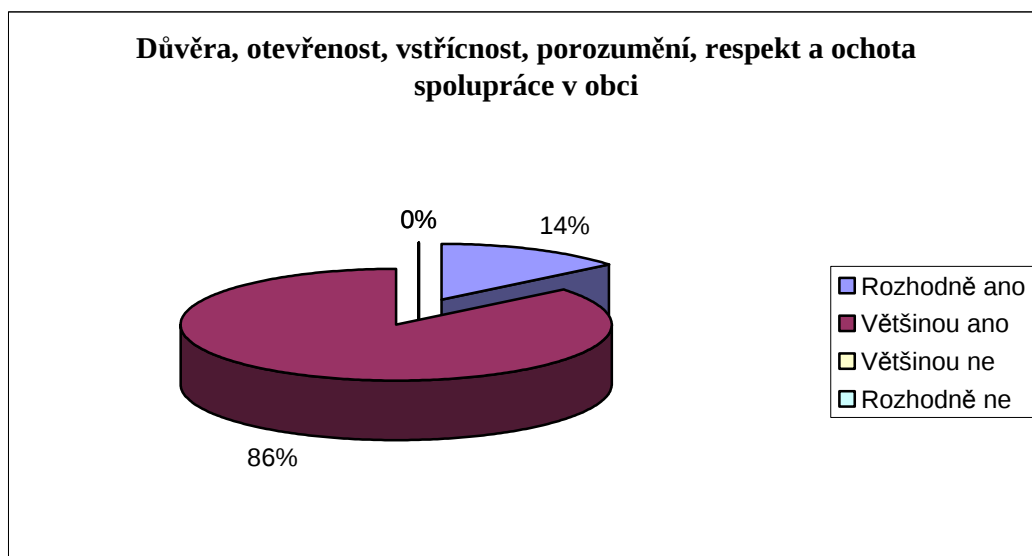
8. Panuje ve vztazích mezi Vámi a učitelkami oboustranná důvěra a otevřenost, vstřícnost, porozumění, respekt a ochota spolupracovat?

Možné odpovědi: rozhodně ano, většinou ano, většinou ne, rozhodně ne

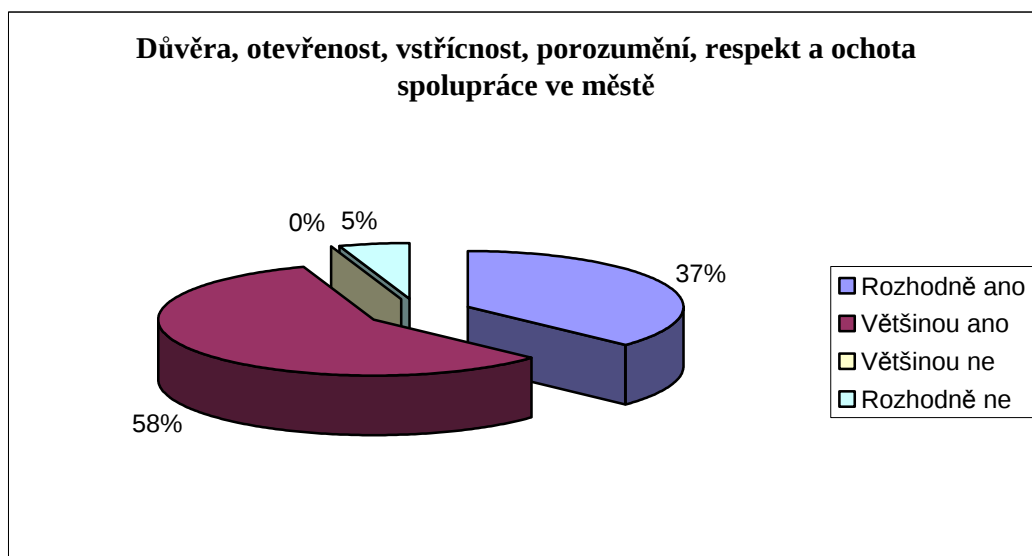
Graf č.11: Důvěra, otevřenost, vstřícnost, porozumění, respekt a ochota spolupracovat



Graf č.12: Důvěra, otevřenost, vstřícnost, porozumění, respekt a ochota spolupracovat (v obci)



Graf č.13: Důvěra, otevřenost, vstřícnost, porozumění, respekt a ochota spolupracovat (ve městě)



Tabulka č. 7

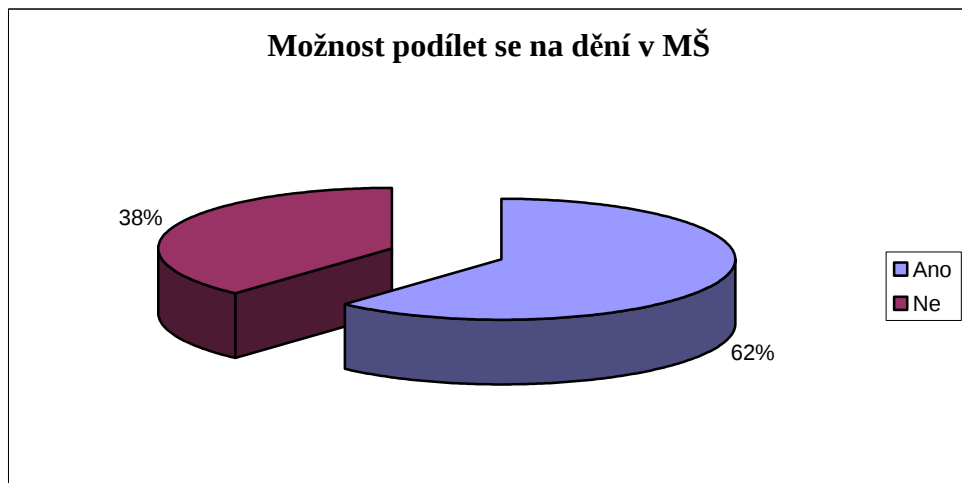
Vzdělání	Důvěra, otevřenost, vstřícnost, porozumění, respekt a ochota spolupráce			
	Rozhodně ano	Většinou ano	Rozhodně ne	Celkový součet
Střední odborné	0%	100%	0%	100%
Střední s maturitou	26%	68%	5%	100%
Vyšší odborné	50%	50%	0%	100%
Vysokoškolské	100%	0%	0%	100%

65 % dotazovaných odpovědělo, že je rozhodně spokojeno a 31 % většinou spokojeno se vzájemnými vztahy s učitelkami. Větší důvěra, otevřenost, vstřícnost, porozumění, respekt a ochota spolupracovat panuje v městských mateřských školách. Čím vyšší je vzdělání respondentů, tím je lépe hodnocena spokojenost rodičů v oblasti vztahů mezi rodiči a učitelkami mateřských škol. Dle mého názoru je kladná odpověď na tuto otázku nezbytným předpokladem pro fungující vzájemnou spolupráci rodiny s předškolním zařízením. 4 % respondentů, kteří projeví nespokojenost v této oblasti, by si mělo s pedagogy v zájmu dítěte vyjasnit vzájemná nedorozumění. Pokud by nebylo možné vztahy normalizovat na přijatelnou úroveň, doporučila bych rodičům, zdali by společně s dítětem nezhodnotili výběr jiného předškolního zařízení, které by bylo v souladu s jejich životní filosofií. Předpokladem je nespokojený rodič = nespokojené dítě. Špatné vztahy by se mohly negativně projevit na zdárném vývoji předškoláka.

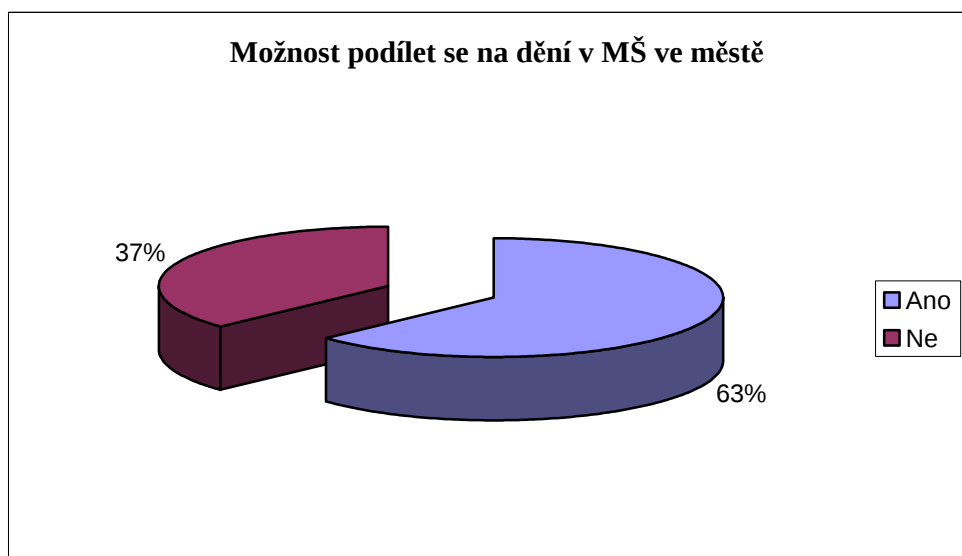
9. Máte možnost podílet se na dění v mateřské škole, účastnit se různých programů, dle svého zájmu zde vstupovat do her svých dětí?

Možné odpovědi: ano, ne

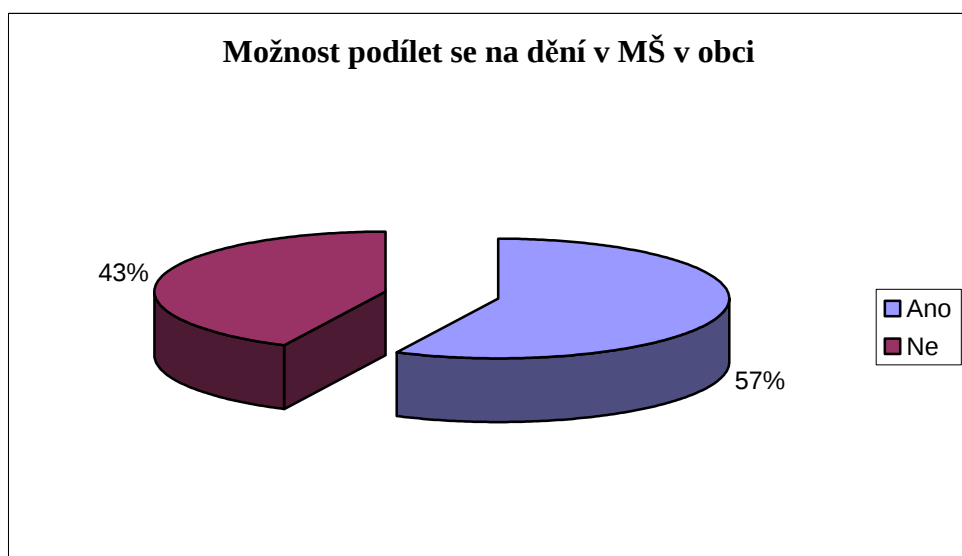
Graf č. 14: Možnost podílet se na dění v mateřské škole



Graf č. 15: Možnost podílet se na dění v mateřské škole (ve městě)



Graf č. 16: Možnost podílet se na dění v mateřské škole (v obci)

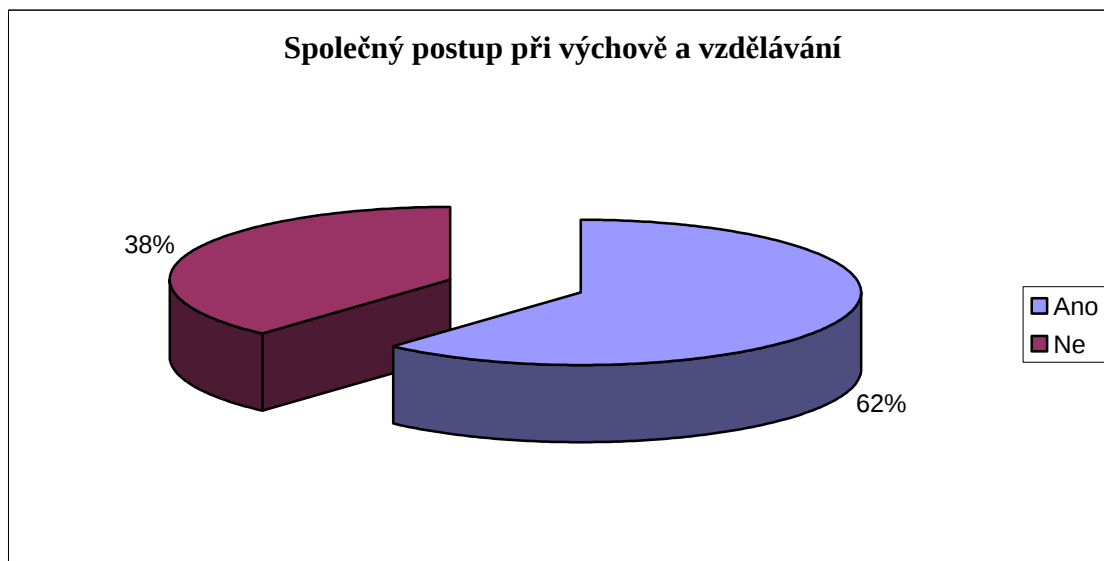


Více než ½ rodičů uvedla, že mají možnost podílet se na dění v mateřské škole, mohou se účastnit různých programů a dle svého zájmu zde vstupovat do her svých dětí. Rozdíly mezi městskými s vesnickými mateřskými školami jsou minimální. Vzhledem ke kladnému zhodnocení předcházející dotazníkové otázky č. 8 jsem předpokládala daleko vyšší procento účasti rodičů na dění v předškolním zařízení. Podobnou otázku položila respondentům ve své bakalářské práci v roce 2009 i Petra Martínková. Z jejího dotazníkového šetření vyplynulo, že 80% rodičů má možnost podílet se na podílet na organizaci společných akcí MŠ pro rodiče a děti, což je o 18% více nežli bylo prokázáno v mém primárním výzkumu.

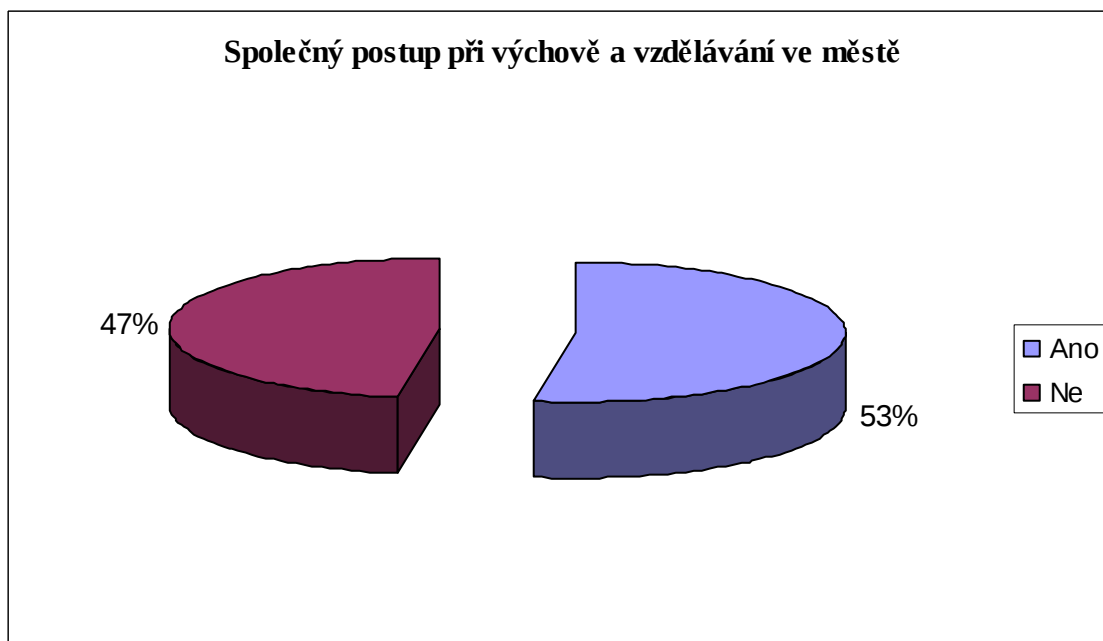
10. Domlouváte se s učitelkami na společném postupu při výchově a vzdělávání Vašeho dítěte?

Možné odpovědi: ano, ne

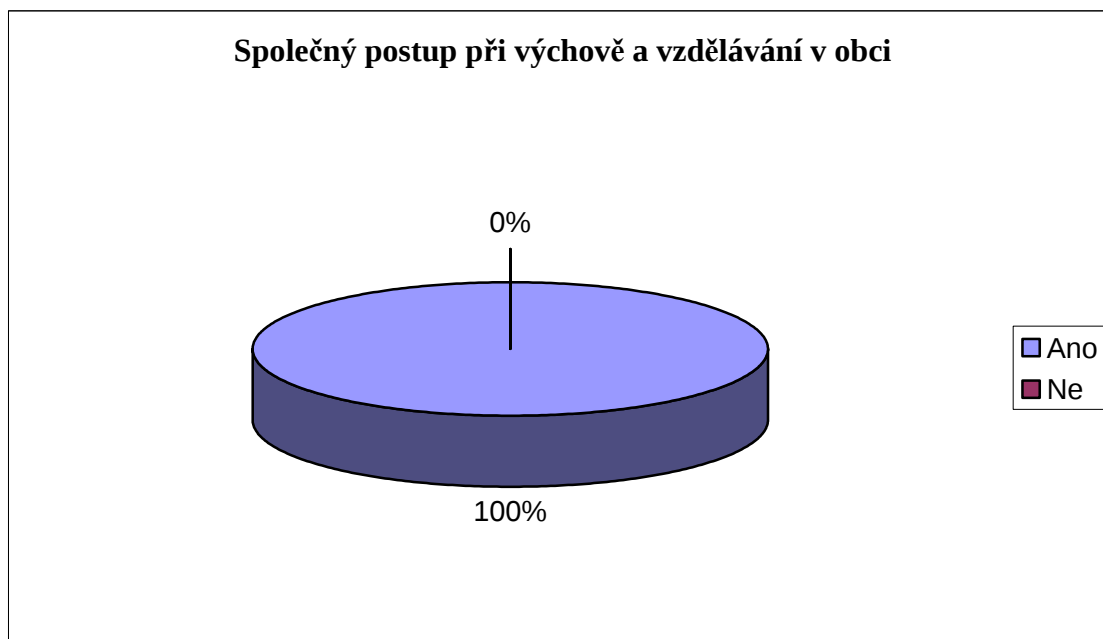
Graf č. 17: Společný postup při výchově a vzdělávání



Graf č. 18: Společný postup při výchově a vzdělávání (ve městě)



Graf č. 19: Společný postup při výchově a vzdělávání (v obci)



Tabulka č. 8

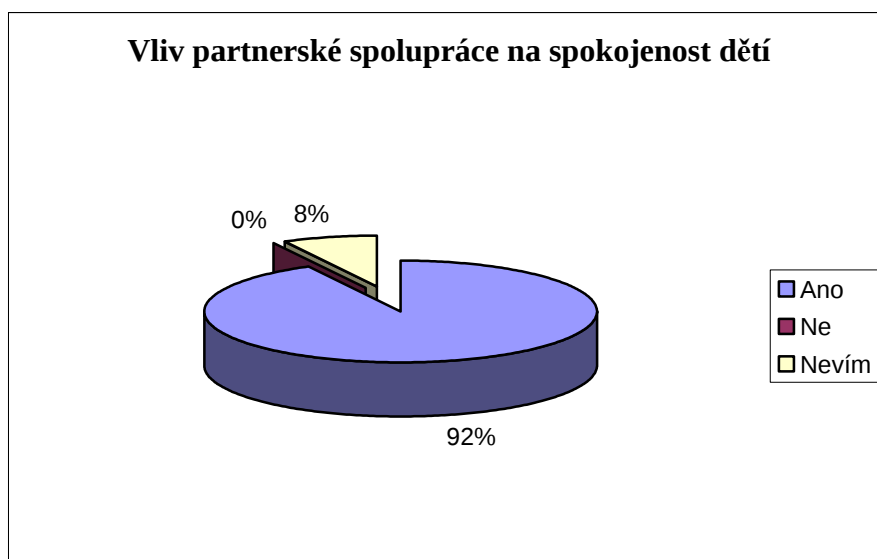
Vzdělání	Společný postup při výchově a vzdělávání		
	Ne	Ano	Celkový součet
Střední odborné	50%	50%	100%
Střední s maturitou	42%	58%	100%
Vyšší odborné	25%	75%	100%
Vysokoškolské	0%	100%	100%

62% rodičů se domlouvá na společném postupu při výchově a vzdělávání dětí. Oproti tomu 38% dotazovaných zodpovědělo tuto otázku záporně. Je zde možno poukázat na výrazný rozdíl mezi mateřskými školami ve městě a v obci. Bez výjimky všichni rodiče, jejichž děti navštěvují obecní mateřskou školu uvedli, že uplatňují společný postup ve výchovně vzdělávacím procesu. V městských mateřských školách tuto variantu označilo pouze 53% dotazovaných. Tento výsledek upozorňuje na nedostatky v komunikaci mezi rodiči a pedagogy městských mateřských škol. Opět bylo prokázáno, že se vzrůstajícím vzděláním rodičů vzrůstá i četnost kladných odpovědí v otázce společného postupu při výchově a vzdělávání dětí.

11. Má dle Vašeho názoru partnerská spolupráce mezi Vámi a MŠ vliv na spokojenost Vašeho dítěte?

Možné odpovědi: ano, ne, nevím

Graf č. 20: Vliv partnerské spolupráce na spokojenost dětí



Tabulka č. 9

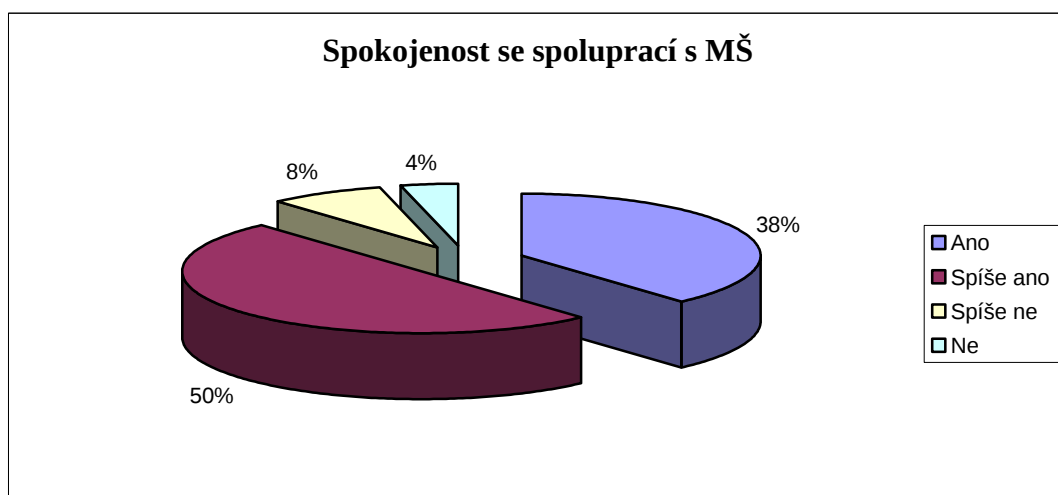
Vzdělání	Vliv partnerské spolupráce na spokojenost dítěte		
	Ano	Nevím	Celkový součet
Střední odborné	100%	0%	100%
Střední s maturitou	89%	11%	100%
Vyšší odborné	100%	0%	100%
Vysokoškolské	100%	0%	100%

92 % respondentů se shodlo na názoru, že partnerská spolupráce mezi rodinou a mateřskou školou ovlivňuje spokojenost dítěte. 8 % dotazovaných nemá na tuto otázku vyhraněný názor. Jednalo se o rodiče se středoškolským vzděláním (11 % ze skupiny všech středoškoláků). Tato otázka koresponduje s otázkou č. 8, v níž se rodiče vyjádřili k oboustranné důvěře a otevřenosti ve vzájemných vztazích, vstřícnosti, porozumění, respektu a ochotě spolupracovat. V zásadě se v obou otázkách shodli na kladné odpovědi. Ke srovnatelným výsledkům v této otázce dospěla i Zdeňka Pešková ve své bakalářské práci Možnosti spolupráce učitelek mateřských škol s rodiči v roce 2007. Ze skupiny 60 rodičů odpovědělo 97 % na tuto otázku ano a 3 % nevim.

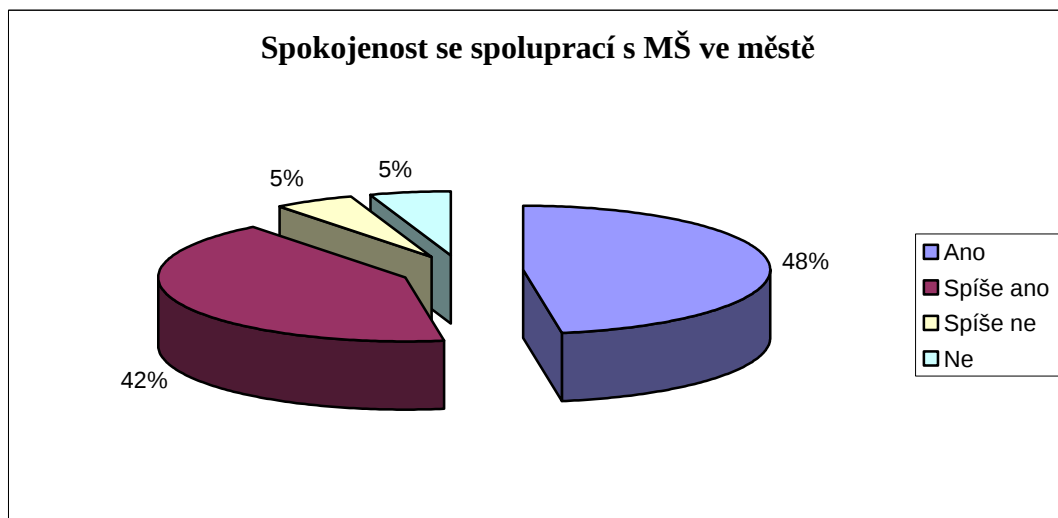
12. Jste spokojena se vzájemnou spoluprací s mateřskou školou?

Možné odpovědi: ano, spíše ano, spíše ne, ne

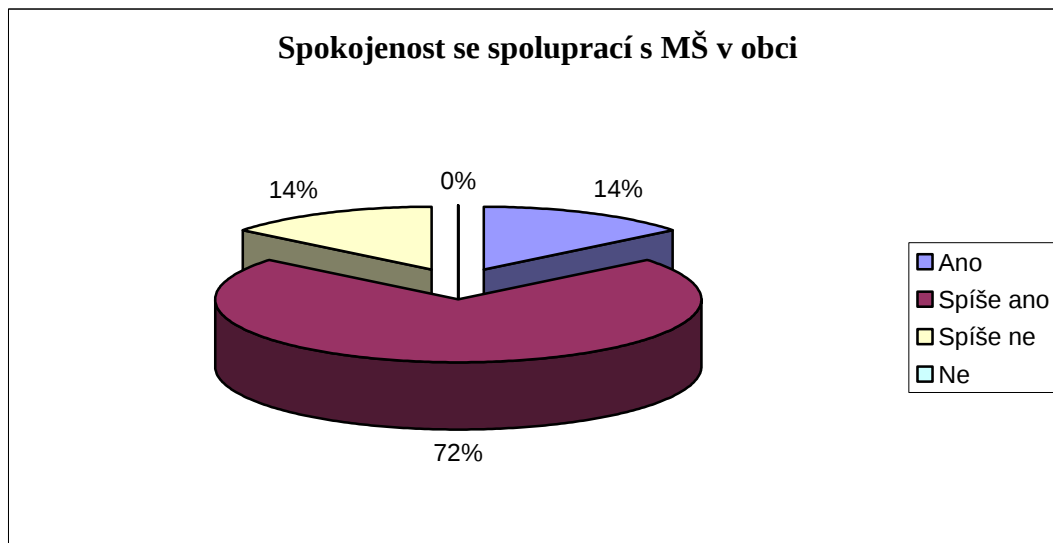
Graf č. 21: Spokojenost se spoluprací s MŠ



Graf č. 22: Spokojenost se spoluprací s MŠ (ve městě)



Graf č. 23: Spokojenost se spoluprací s MŠ (v obci)



Tabulka č.10

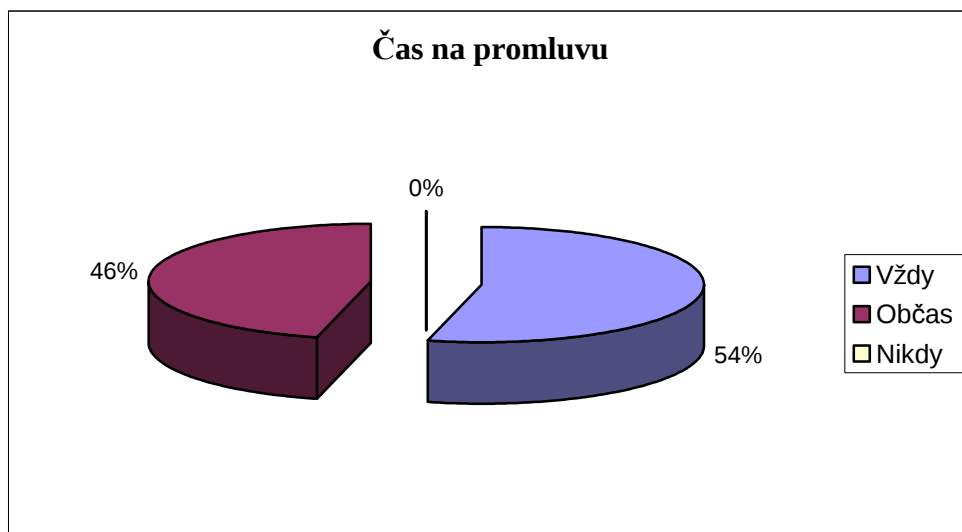
Vzdělání	Spokojenost se spoluprací s MŠ				
	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne	Celkový součet
Střední odborné	0%	50%	50%	0%	100%
Střední s maturitou	37%	53%	5%	5%	100%
Vyšší odborné	50%	50%	0%	0%	100%
Vysokoškolské	100%	0%	0%	0%	100%

Spokojenost se spoluprací s mateřskou školou vyjádřilo 88 % rodičů. Více spokojeni jsou rodiče ve městě. Nespokojeni jsou rodiče se středním odborným a středoškolským vzděláním s maturitou. I v této otázce se výsledky mého výzkumu v zásadě shodují s výsledky výzkumu v bakalářské práci bývalé studentky Zdeňky Peškové.

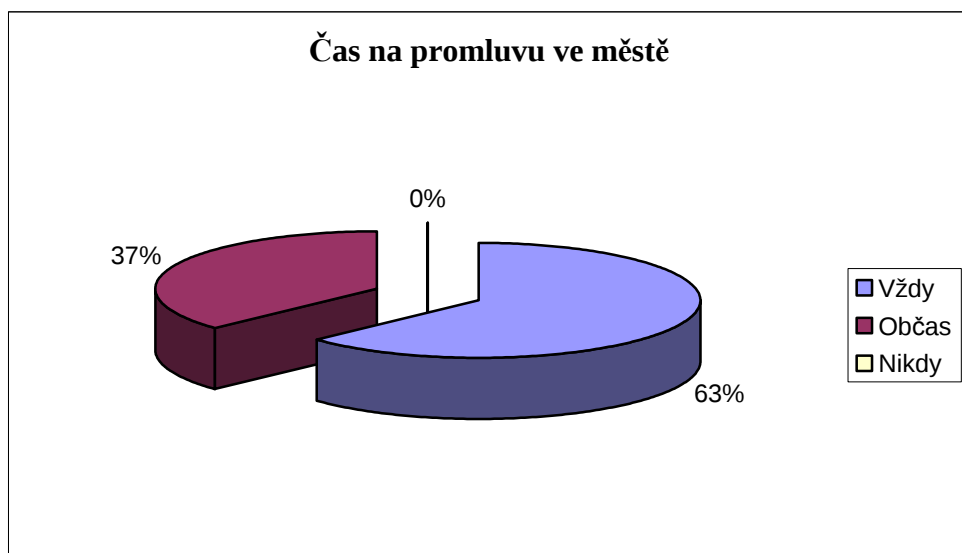
13. Najdou si učitelky vždy čas s Vámi promluvit?

Možné odpovědi: vždy, občas, nikdy

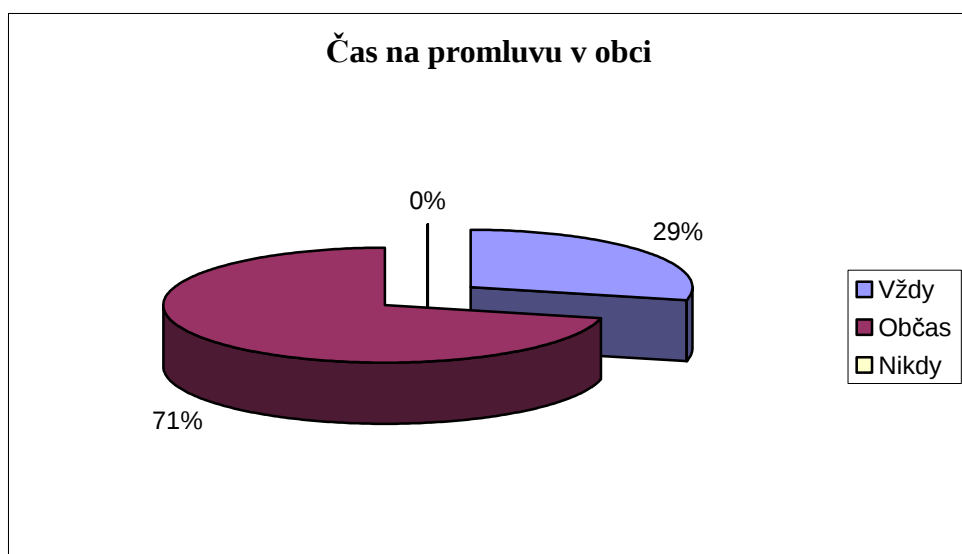
Graf č. 24: Učitelky si vždy najdou čas na promluvu



Graf č. 25: Učitelky si vždy najdou čas na promluvu (ve městě)



Graf č. 26: Učitelky si vždy najdou čas na promluvu (v obci)



Tabulka č.11

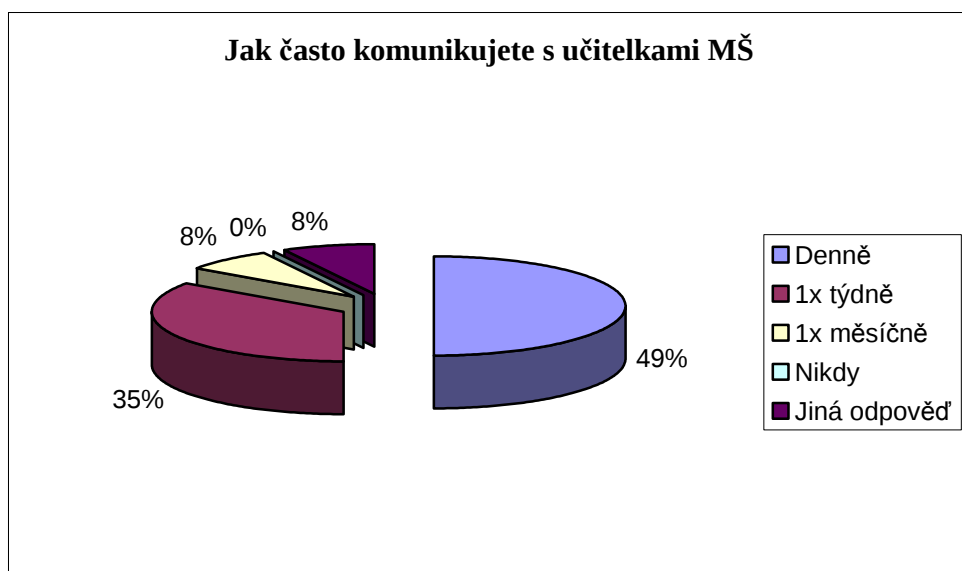
Vzdělání	Najdou si učitelky vždy čas si s Vámi promluvit			
	Vždy	Občas	Nikdy	Celkový součet
Střední odborné	50%	50%	0%	100%
Střední s maturitou	47%	53%	0%	100%
Vyšší odborné	75%	25%	0%	100%
Vysokoškolské	100%	0%	0%	100%

Na otázku, zdali si učitelky najdou vždy čas promluvit si s rodiči, odpovědělo kladně 54 % rodičů. Dle výsledků výzkumu je značný rozdíl mezi dětmi navštěvujícími školku v obci a ve městě. Ve městě si čas najde vždy 63 % pedagogů, ale v obci 29 %. Ostatní pedagogové si najdou čas „občas“. Žádný z respondentů neuvedl odpověď „nikdy“. Lépe hodnotili tuto otázku opět rodiče s vyšším odborným a vysokoškolským vzděláním.

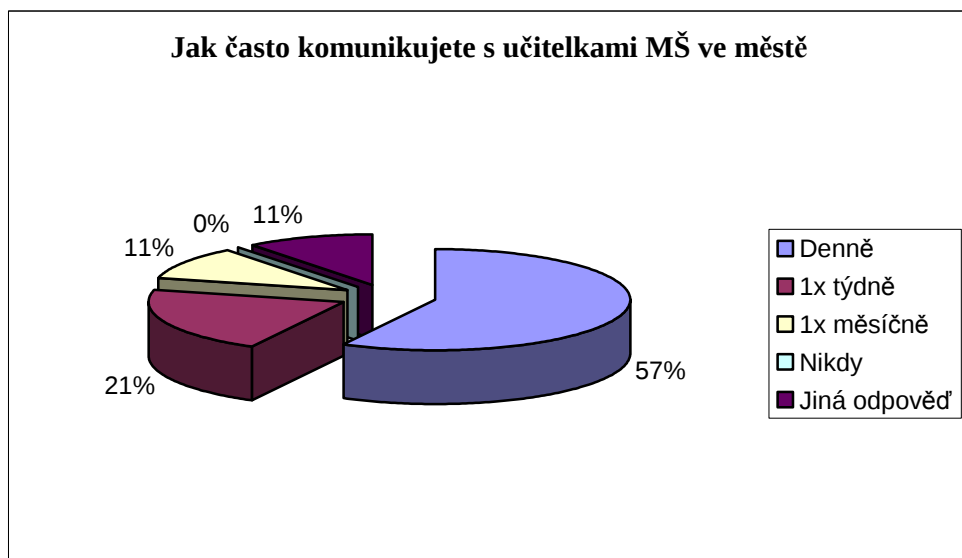
14. Jak často komunikujete s učitelkami v mateřské škole?

Možné odpovědi: denně, 1x týdně, 1x měsíčně, nikdy, jiná odpověď

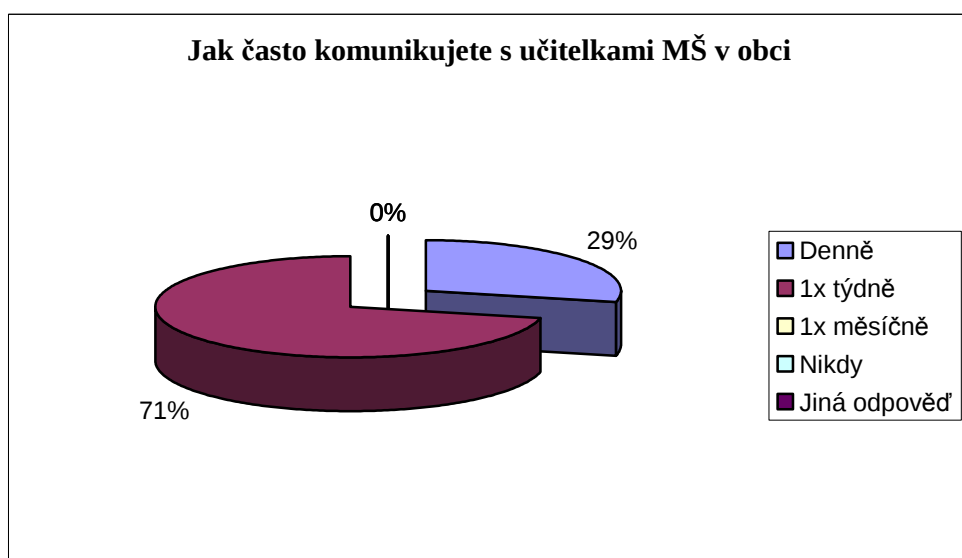
Graf č. 27: Jak často komunikujete s učitelkami MŠ?



Graf č. 28: Jak často komunikujete s učitelkami MŠ (ve městě)?



Graf č. 29: Jak často komunikujete s učitelkami MŠ (v obci)?



Tabulka č.12

Vzdělání	Jak často komunikují rodiče s učitelkami MŠ					Celkový součet
	Denně	1x týdně	1x měsíčně	Nikdy	Jiná odpověď	
Střední odborné	50%	0%	50%	0%	0%	100%
Střední s maturitou	42%	42%	5%	0%	11%	100%
Vyšší odborné	75%	25%	0%	0%	0%	100%
Vysokoškolské	100%	0%	0%	0%	0%	100%

Téměř polovina respondentů uvedla, že s učitelkami mateřských škol komunikují denně. Následujících 35 % jedenkrát týdně, 8 % jedenkrát měsíčně a 8 % zvolilo jinou

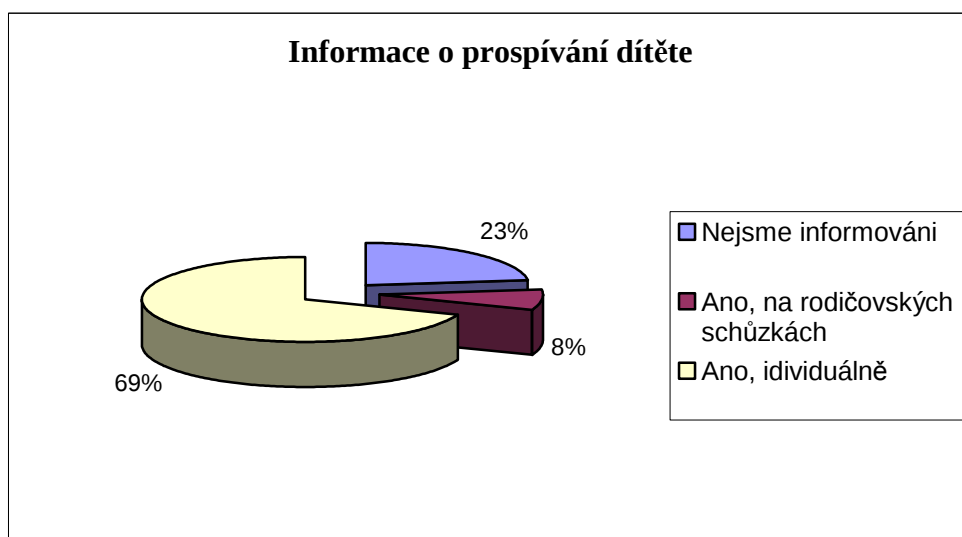
odpověď. Mezi jinými odpověďmi byly tyto následující: 2x – 3x týdně, 3x do roka. Denně komunikují více rodiče s učitelkami v městských mateřských školách, a to v 57 % případů. Ve vesnických mateřských školách denně komunikují učitelky s rodiči pouze ve 29 % případů. Se zvyšujícím se vzděláním stoupá i frekvence vzájemné komunikace.

Stejnou otázku měla v roce 2008 ve své bakalářské práci Formy spolupráce mateřské školy a rodiny i Petra Chaloupková. Z výsledků jejího výzkumu vyplývá, že téměř $\frac{3}{4}$ rodičů komunikují s mateřskou školou denně, tedy častěji, nežli odpovídali moji respondenti.

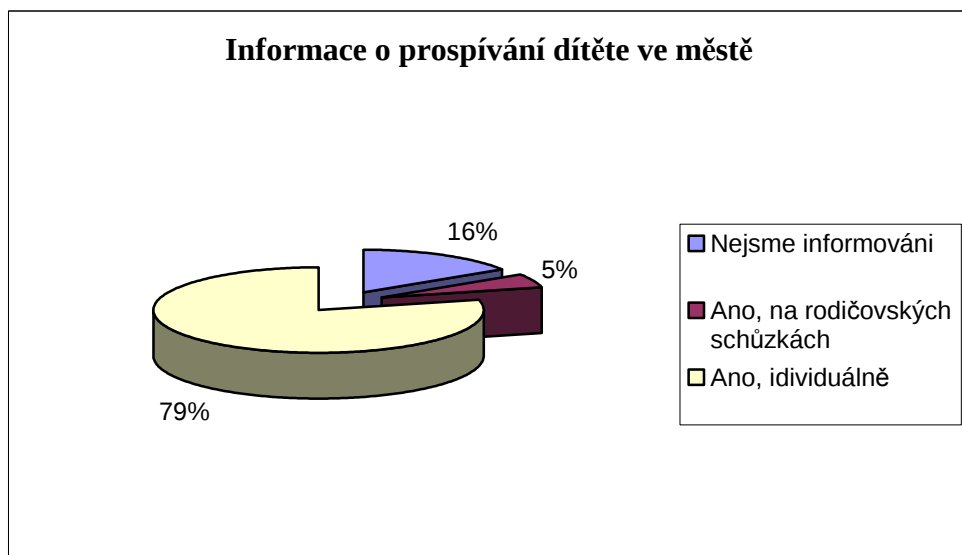
15. Jste pravidelně informováni o prospívání Vašeho dítěte i o jeho individuálních pokrocích v rozvoji i učení?

Možné odpovědi: ano – na rodičovských schůzkách, individuálně, ne

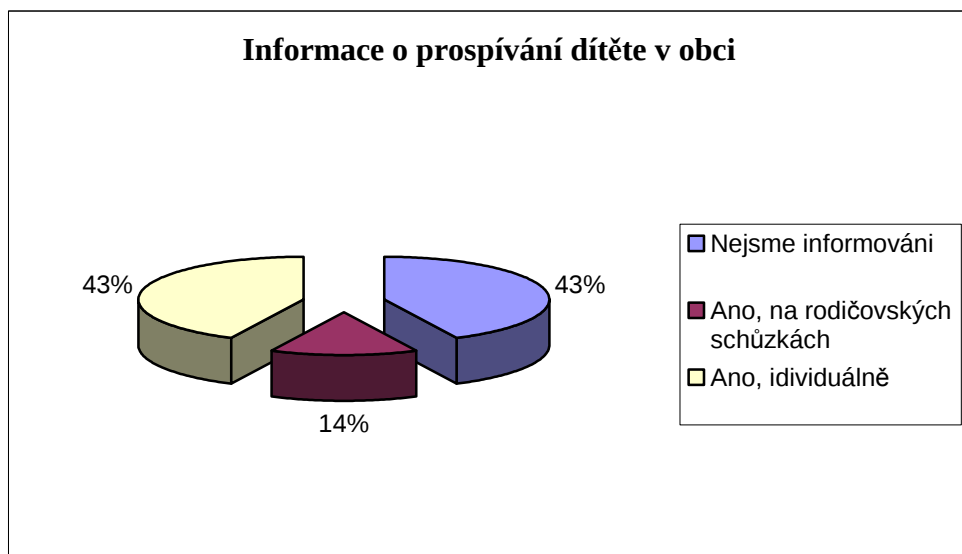
Graf č. 30: Informace o prospívání dítěte



Graf č. 31: Informace o prospívání dítěte (ve městě)



Graf č. 32: Informace o prospívání dítěte (v obci)



Tabulka č.13

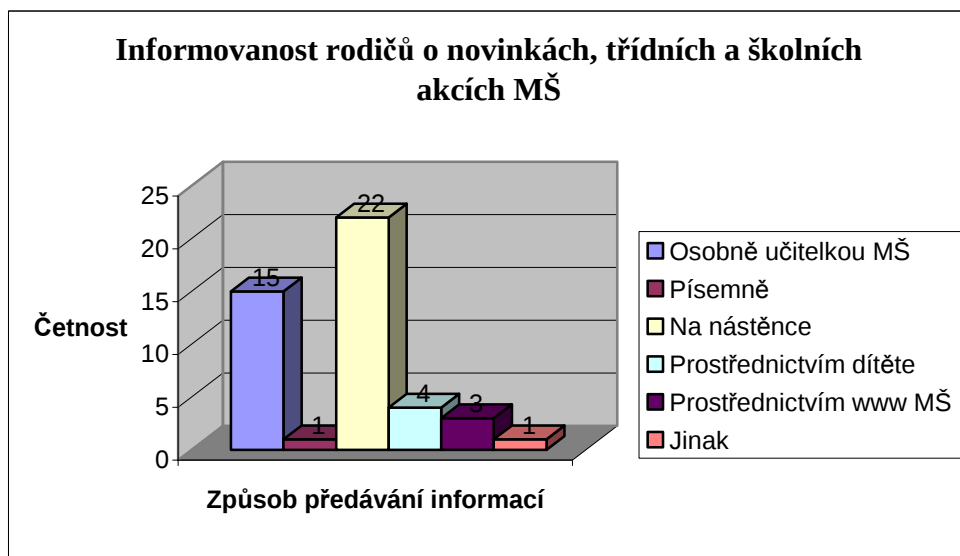
Vzdělání	Způsob informovanosti rodičů o prospívání dítěte			
	Ne	Ano, na rodičovských schůzkách	Ano, individuálně	Celkový součet
Střední odborné	50,00%	0,00%	50,00%	100,00%
Střední s maturitou	26,32%	5,26%	68,42%	100,00%
Vyšší odborné	0,00%	25,00%	75,00%	100,00%
Vysokoškolské	0,00%	0,00%	100,00%	100,00%

69 % rodičů uvedlo, že jsou informováni o prospívání svého dítěte individuální formou. 8 % rodičů je informováno prostřednictvím rodičovských schůzek a 23 % není dle výsledků dotazníku informováno žádným způsobem. Značně se liší způsob a rozsah informovanosti rodičů o prospívání dítěte ve městě a v obci. V mém reprezentačním vzorku 43 % rodičů v obci není o prospívání dítěte informováno. Je to o 27 % více nežli ve městě. 43 % rodičů v obecní MŠ je informováno individuálně, tzn. o 36 % méně nežli rodiče v městských mateřských školách. Opět se prokázalo, že čím vyšší je vzdělání rodičů, tím více jsou informováni o svém dítěti.

16. Jakým způsobem jste informováni o novinkách, třídních a školních akcích Vaší MŠ? /zaškrtněte i více možností/

Možné odpovědi: osobně učitelkou MŠ, písemně (dopis, email), na nástěnce, prostřednictvím dítěte, prostřednictvím webových stránek MŠ, jinak

Graf č. 33: Informovanost rodičů o novinkách, třídních a školních akcích MŠ



Z uvedeného grafu je patrné, že rodiče jsou nejčastěji informováni o novinkách, třídních a školních akcích mateřské školy prostřednictvím nástěnky a formou osobní komunikace. Poté v malé míře následuje informovanost prostřednictvím dítěte, prostřednictvím internetových stránek školy, písemně a v jednom případě byla uvedena jiná odpověď. Jiná odpověď obsahovala následující informaci: „většinou informací přilepenou na vstupních dveřích do šatny dětí. Komunikace, i když by mohla být, tak není silnou stránkou naší školky“. Ke stejnému výsledku dospěla ve svém výzkumu v roce 2009 i Petra Martínková ve své bakalářské práci Spolupráce rodiny v předškolním vzdělávání. Respondenti v jejím výzkumu uváděli jako nejčastější formu komunikace v oblasti informovanosti o novinkách a třídních a školních akcích nástěnku a osobní setkání.

17. Jakým konkrétním způsobem spolupracuje Vaše rodina s MŠ? /prosím vyplňte/

31 % rodičů tuto otázku vůbec nezodpovědělo. Zbývajících 69 % odpovídalo takto:

- „v rámci činnosti pro děti můžeme přinést různé materiály, dále veřejná, školková drakiáda, besídky - při těchto akcích však spíše vstřebáváme, než ovlivňujeme chod činnosti“
- „přispíváme sponzorskými dary - cukrovinky na soutěže apod.“
- „manžel nejen finančně, ale i manualně vypomáhá při rozvoji třídy svého dítěte a své ženy...“
- „výměnou zkušeností z pedagogické praxe“
- „společně se s pí. učitelkou domlouváme na vhodném působení na naše dítě“

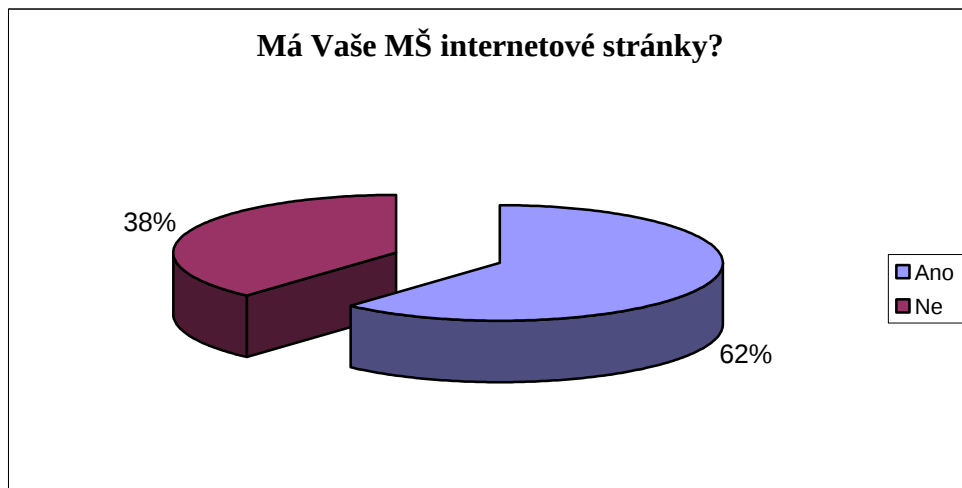
- „podílíme se na drobných opravách a pracech na zahradě MŠ, sbíráme odpad a třídíme hliník a víčka od PET lahví, která pak nosíme do MŠ, podílíme se na oslavách tím, že např.něco připravíme k jídlu, sbíráme přírodniny ...“
- „besídka, výlet“
- „doprovod dítěte při výletech“
- „sponzorské dary (cukrovinky)“
- „nechávám to na manželce“
- „účastí na akcích pořádaných školkou pro děti a rodiče, nabídkou pomoci při přípravách akcí, ale učitelky pomoc odmítají. Celkově je účast rodičů na čemkoli určitým způsobem svazuje a nejsou rády viděny v akci“
- „sponzorsky“
- „naše spolupráce není nijak nadstandardní, účastníme se školkou pořádaných Vv dílen, chodím na schůzky, komunikuji s učitelkami, když mám pocit, že můžu nějak prospět - pomoci, něco sehnat, donést, tak to zkusím“
- „účast na besídkách a akcích pro děti a rodiče, přinesení drobností - textil, knoflíky, vlna“
- „nosila jsem do školky starý papír (za peníze se kupovaly nové hračky), zbytky látek pro tvorbu s dětmi, papír na malování, občerstvení na den dětí koláče, pizza atd. (čím déle školku navštěvuji, tím méně mám zájem něco dělat!!!)“
- „společná příprava besídek a podobných akcí“
- „spolupráce při společných akcích“
- „pomáháme, když MŠ potřebuje s něčím pomoc“

18. Má Vaše MŠ internetové stránky?

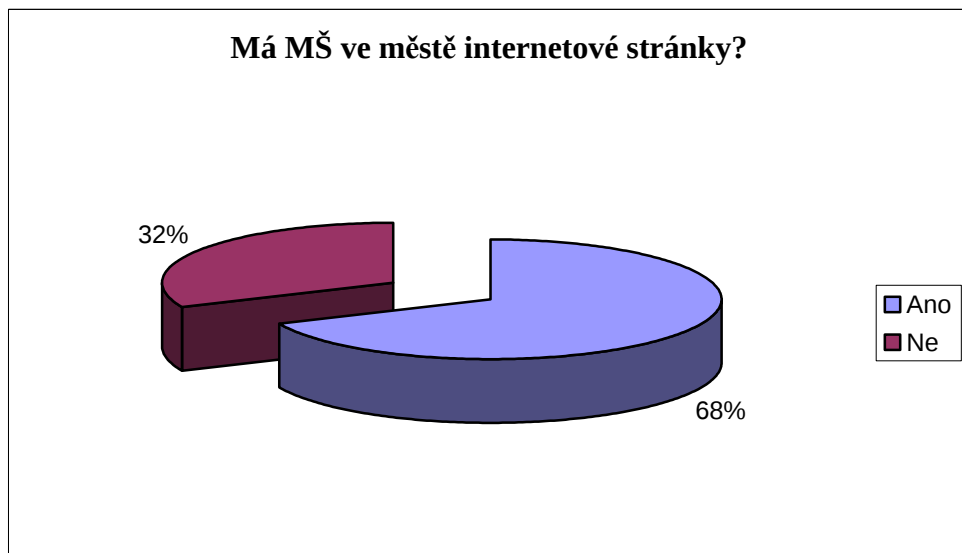
Možné odpovědi: - ano - obecné informace o školním zařízení, informace o školních akcích, informace o žácích (přístupné jen rodičům - chráněné heslem apod.), jiné informace

- ne

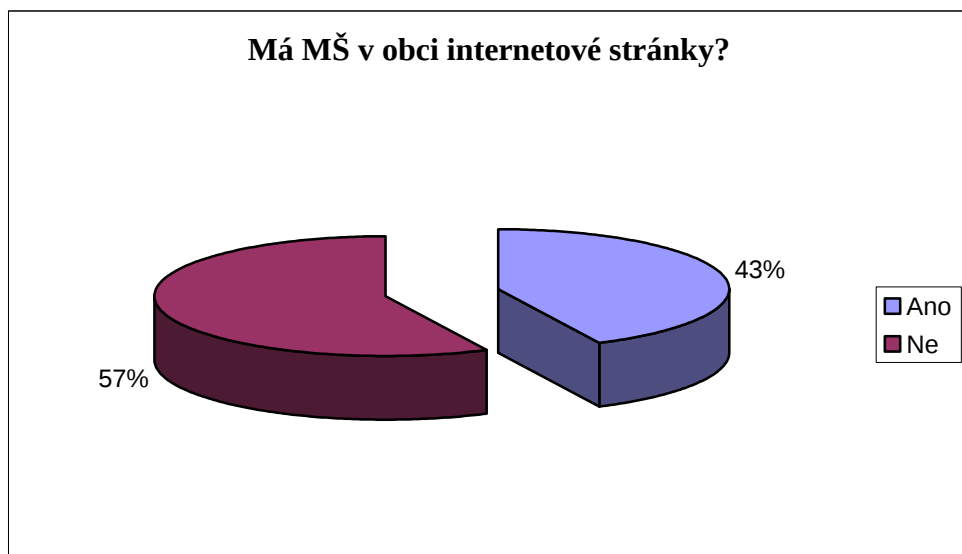
Graf č. 34: Internetové stránky školy



Graf č. 35: Internetové stránky školy (ve městě)

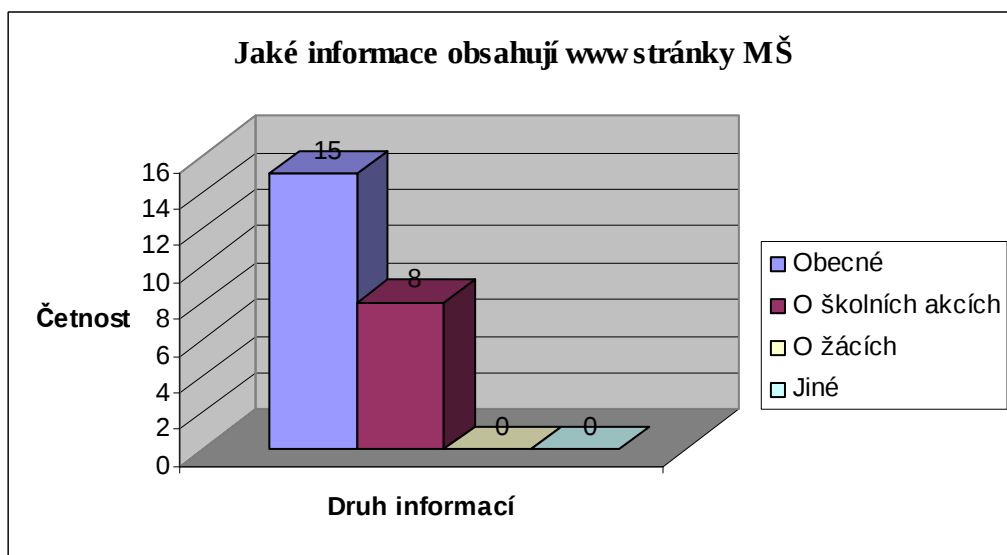


Graf č. 36: Internetové stránky školy (v obci)



62 % rodičů uvedlo, že jejich mateřská škola má své internetové stránky. Častěji se jedná o městské mateřské školy. 57 % obecních mateřských škol nemá vlastní webové stránky. Touto otázkou se ve své bakalářské práci zabývala i Petra Martínková . Ve svých odpovědích měla i variantu „nevím“. Tuto možnost označila největší část jejích respondentů, a to celých 58 %. Následovala odpověď ne - 26 % a poslední ano - 16 %.

Graf č. 37: Jaké informace obsahují internetové stránky školy



Internetové stránky mateřské školy nejčastěji obsahují obecné informace a informace o školních akcích.

3.5 Analýza dotazníku pro pedagogy

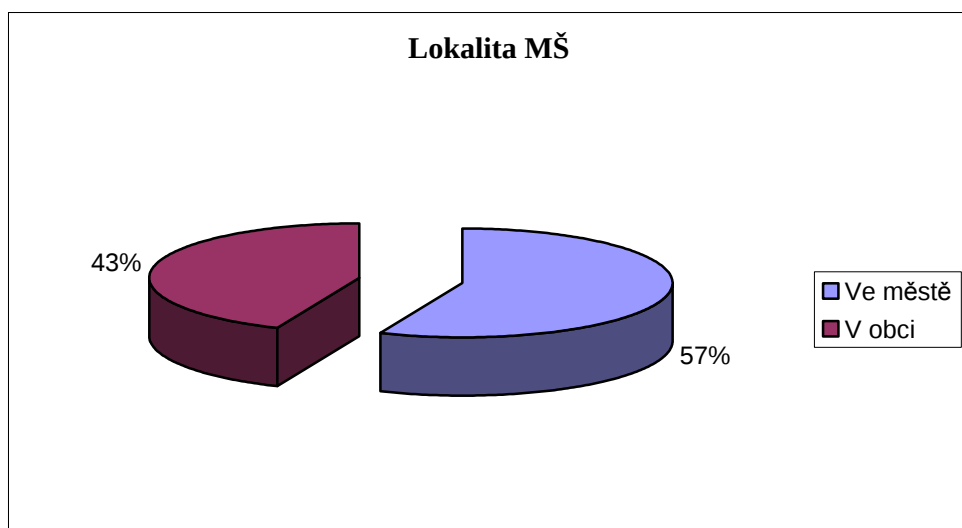
1. V jaké mateřské školce působíte?

Možné odpovědi: vesnická, městská

Tabulka č. 14

Lokalita MŠ	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ve městě	13	56,52%
V obci	10	43,48%
Celkem	23	100,00%

Graf č. 38: Lokalita mateřské školy



Dotazníkového šetření se zúčastnilo 57 % pedagogů působících v městské mateřské škole a 43 % pedagogů působících v mateřské škole v obci.

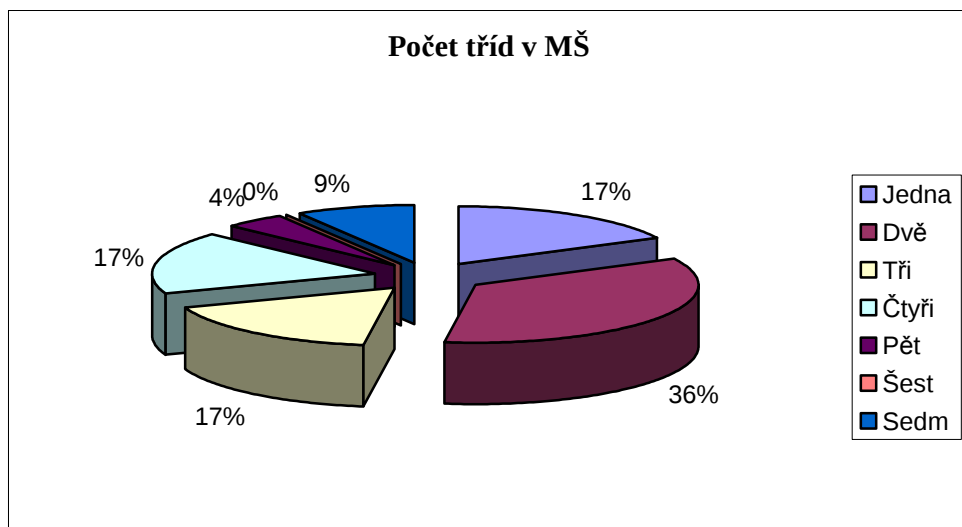
2. Kolik tříd má vaše MŠ?

Možné odpovědi: 1, 2, 3, 4, 5, jiná odpověď

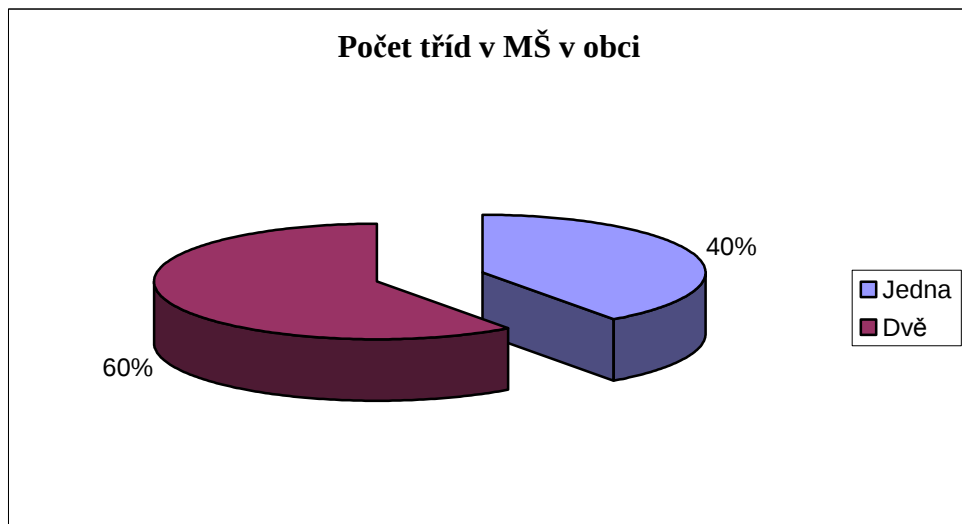
Tabulka č. 15

Počet tříd v MŠ	Četnosti		Kumulativní četnosti	
	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost
Jedna	4	17,39%	4	17,39%
Dvě	8	34,78%	12	52,17%
Tři	4	17,39%	16	69,57%
Čtyři	4	17,39%	20	86,96%
Pět	1	4,35%	21	91,30%
Šest	0	0,00%	21	91,30%
Sedm	2	8,70%	23	100,00%
Celkem	23	100,00%	x	x

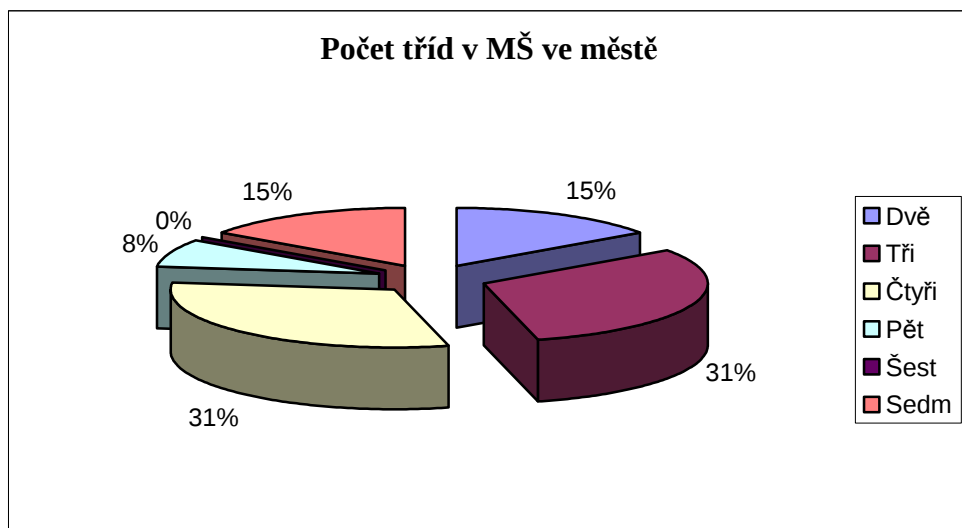
Graf č. 39: Počet tříd v MŠ



Graf č. 40: Počet tříd v MŠ (v obci)



Graf č. 41: Počet tříd v MŠ (ve městě)



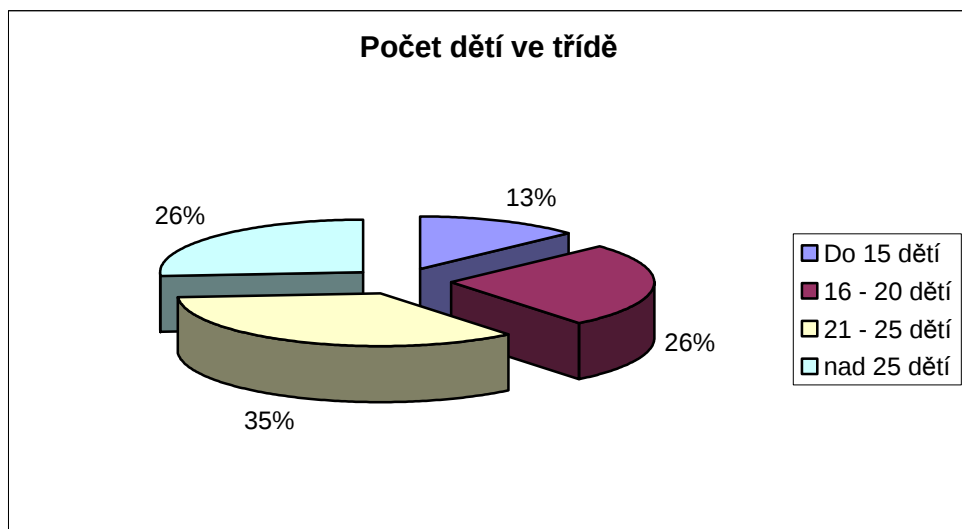
Největší skupinu (36%) tvoří dvojtřídní mateřské školy. Poté shodně po 17 % následují jednotřídní, trojtřídní a čtyřtřídní mateřské školy. 9 % mateřských škol má sedm tříd a 4 % pět tříd. Značný a zároveň předpokládaný rozdíl v množství tříd je mezi městskou a obecní mateřskou školou. Ve vesnické mateřské škole jsou pouze jedno (40 %) a dvojtřídní (60 %) mateřské školy. Oproti tomu v městských mateřských školách, které se zúčastnily mého výzkumu, je nejvíce troj (31 %) a čtyřtřídních (31 %) mateřských škol. Poté následují MŠ se dvěma (15 %) a sedmi (15 %) třídami a nejméně MŠ s pěti (8 %) třídami.

3. Kolik dětí je v průměru v každé třídě? /prosím vyplňte/

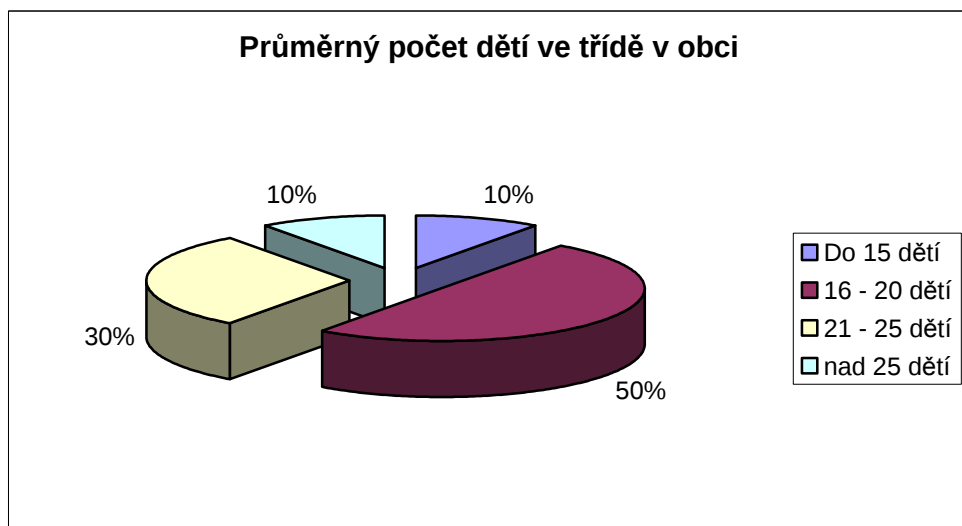
Tabulka č. 16

Počet dětí ve třídě	Četnosti		Kumulativní četnosti	
	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost
12	1	4,35%	1	4,35%
14	1	4,35%	2	8,70%
15	1	4,35%	3	13,04%
16	2	8,70%	5	21,74%
20	4	17,39%	9	39,13%
23	1	4,35%	10	43,48%
24	1	4,35%	11	47,83%
25	6	26,09%	17	73,91%
28	6	26,09%	23	100,00%
Celkem	23	100,00%	x	x

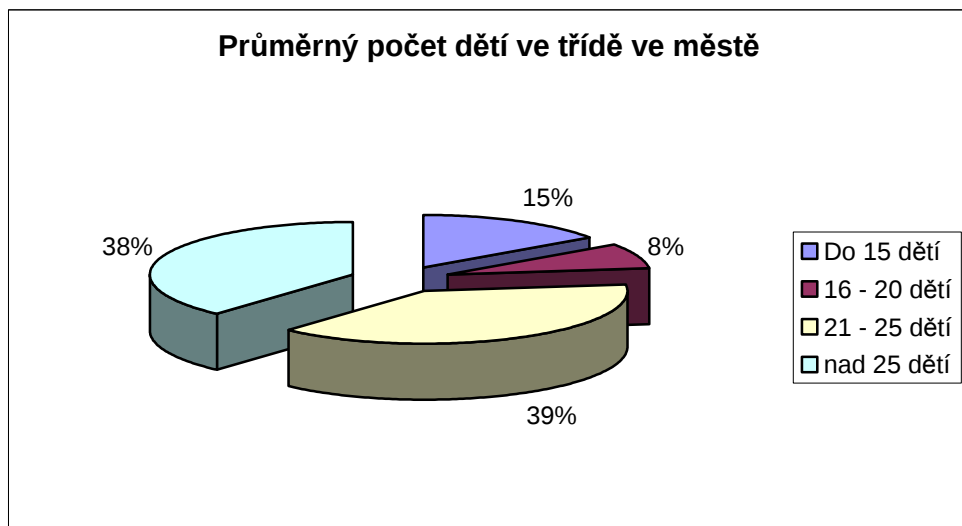
Graf č. 42: Počet dětí ve třídě



Graf č. 43: Počet dětí ve třídě (v obci)



Graf č. 44: Počet dětí ve třídě (ve městě)



Počet dětí ve třídě se pohyboval v rozmezí od 12 do 28. Z tohoto výsledku byly zpracovány intervaly do 15 dětí, 16-20 dětí, 21-25 dětí, nad 25 dětí a následné grafy č. 42, 43, 44. Maximálně 15 dětí má pouze 13 % mateřských škol. 16-20 dětí a nad 25 dětí uvedlo shodně 26 % učitelek mateřských škol. Nejčastěji (35 %) je v mateřských školách 21-25 dětí. Rozdíly jsou opět prokazatelné mezi městskými a vesnickými mateřskými školami. 60 % vyučujících v obecních mateřských školách uvedlo, že počet dětí ve třídě nepřesahuje dvacet dětí. V městských mateřských školách byl tento počet uveden pouze ve 23 % případů.

Průměrný počet dětí na jednu třídu je v representačním vzorku mého primárního výzkumu 22,5. Tento údaj se shoduje s výzkumem ČSÚ, který se zabýval dlouhodobým vývojem předškolního vzdělávání v ČR. Niže uvádím zjištěné výsledky z let 1991 – 2007.

Přestože počty tříd během sledovaných let neustále klesaly, průměrné počty dětí

na jednu třídu se téměř nezměnily. V první polovině sledovaného období připadlo na jednu třídu necelých 22 dětí, v druhé polovině se průměrný počet dětí na 1 třídu postupně zvyšoval. Ve školním roce 2006/07 připadlo na 1 třídu 22,2 dětí. Většina mateřských škol má třídu mladších a třídu starších dětí (předškoláků), ve kterých je rozdílný denní program, úměrný jejich věkové struktuře a jejich potřebám. Jedním z důvodů zvyšování počtu dětí na jednu třídu je snižování finančních prostředků na provoz škol.

Tabulka č. 17

ukazatel	1990/91	1991/92	1992/93	1993/94	1994/95	1995/96	1996/97	1997/98
Průměrný počet dětí připadajících na 1 mateřskou školu	48,0	46,4	47,7	51,8	51,9	51,5	50,0	50,0
Průměrný počet dětí připadajících na 1 třídu	21,7	21,2	21,3	22,7	22,9	22,7	22,0	22,2
Průměrný počet dětí připadajících na 1 učitele	11,0	10,8	10,9	12,1	12,2	11,9	11,5	11,9
ukazatel	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07
Průměrný počet dětí připadajících na 1 mateřskou školu	48,0	46,4	47,7	51,8	51,9	51,5	50,0	50,0
Průměrný počet dětí připadajících na 1 třídu	21,7	21,2	21,3	22,7	22,9	22,7	22,0	22,2
Průměrný počet dětí připadajících na 1 učitele	11,0	10,8	10,9	12,1	12,2	11,9	11,5	11,9

Zdroj: ČSÚ, Dlouhodobý vývoj předškolního vzdělávání v České republice

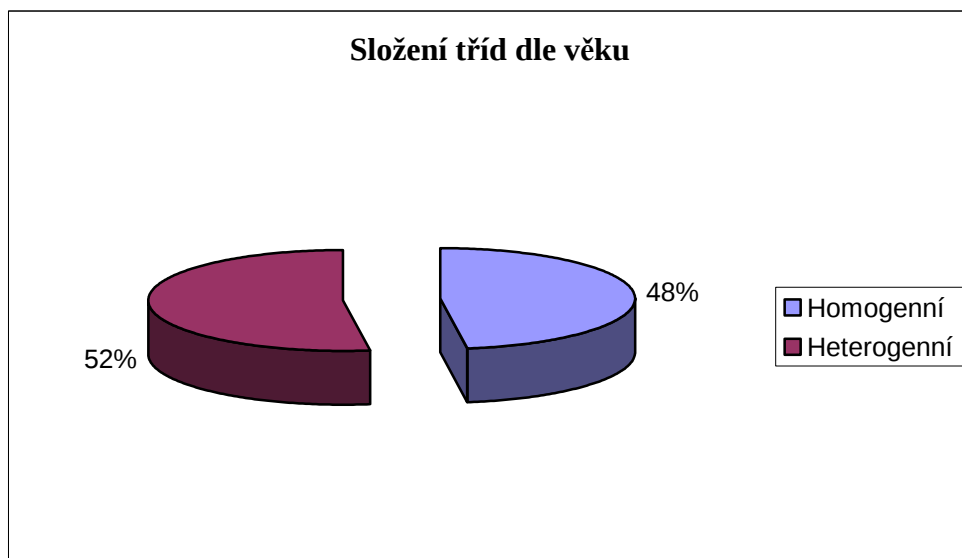
4. Jaké je složení tříd dle věku?

Možné odpovědi: homogenní, heterogenní

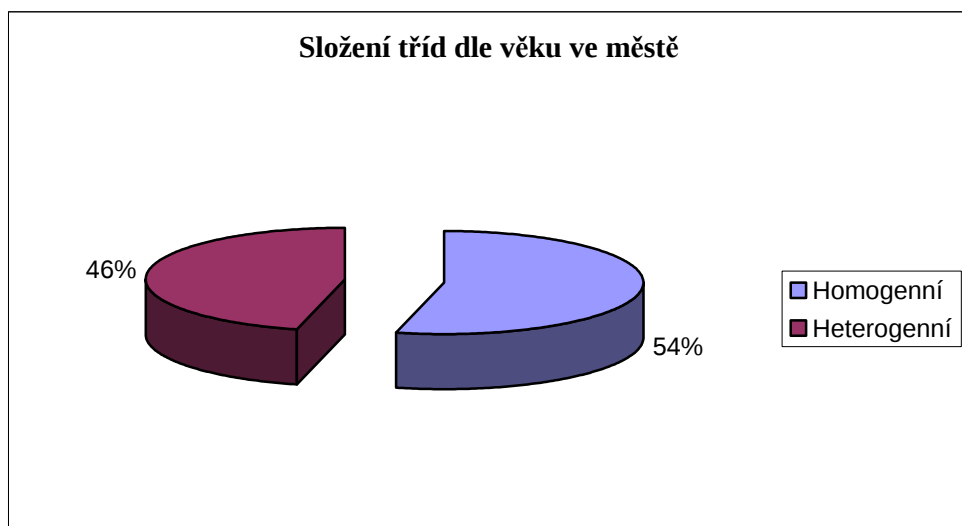
Tabulka č. 18

Složení tříd dle věku	Absolutní četnost	Relativní četnost
Homogenní	11	47,83%
Heterogenní	12	52,17%
Celkem	23	100,00%

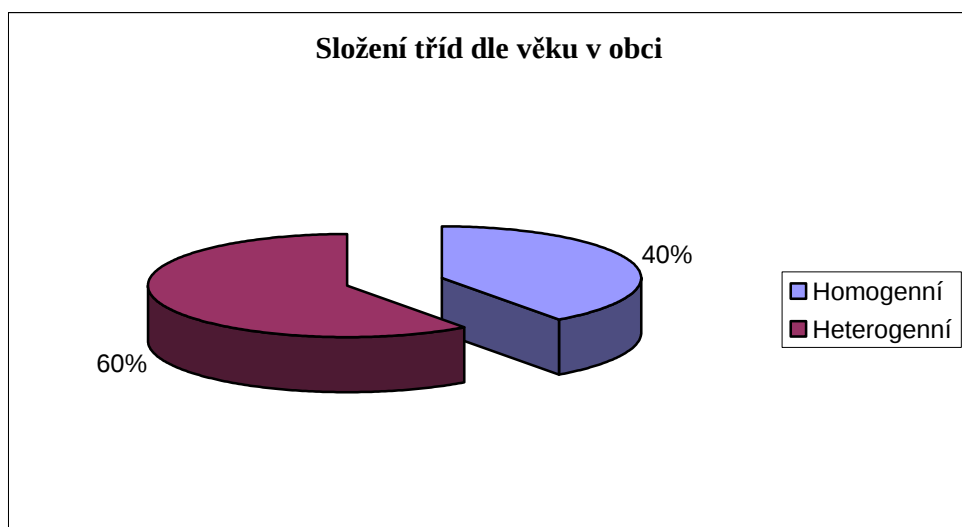
Graf č. 45: Složení tříd dle věku



Graf č. 46: Složení tříd dle věku (ve městě)



Graf č. 47: Složení tříd dle věku (v obci)



48 % respondentů uvedlo, že složení jejich tříd je homogenní a 52 % heterogenní. Častěji je heterogenní složení v obcích (60 %). Tento jev má přímou souvislost s počtem tříd ve školce. V obcích se často vyskytují pouze jednotřídní mateřské školy. Z tohoto faktu vyplývá i heterogenní složení tříd. Oproti tomu ve městech lehce převládá homogenní složení tříd (54 %)

Dle ČSÚ je základní věková skupina dětí, navštěvujících mateřské školy 3 – 5 let. Pouze ve výjimečných případech, kdy rodiče nemají možnost zajistit jinou péči a kapacita školy není naplněna, lze přijmout dítě mladší tří let. Tento jev se v posledních 10 letech objevuje mnohem častěji než v začátku sledovaného období. Ve školním roce 1996/97 činil podíl dětí mladších 3 let pouze 4% z celkového počtu dětí v mateřských školách, avšak pak každoročně stoupal; ve školním roce 1999/2000 činil 5%, ve školním roce 2001/02 již 7% a v posledním sledovaném roce podíl dětí mladších 3 let dosáhl 9% z celkového počtu dětí. Současně se ale stává, že v mateřských školách zůstávají děti starší šesti let, které mají odsunutou školní docházku, nejčastěji na doporučení lékaře či logopeda nebo i z rozhodnutí rodičů. Odklad nástupu na základní školu se stává v posledních letech stále častějším jevem. Podíl starších dětí činil mezi školními roky 1997/98 – 2000/01 téměř 9% z celkového počtu dětí mateřských škol.

Tabulka č. 19 Mateřské školy (bez speciálních) – děti podle věku

VĚK	1995/96	1997/98	1999/00	2000/01	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07
Celkem	333 433	307 508	290 192	279 838	278 859	280 491	280 487	278 462	282 017
v tom:									
mladší než 3 roky	18 742	10 475	15 238	18 712	21 996	22 661	24 321	23 659	22 307
3leté	80 560	61 822	59 829	63 172	68 461	70 477	69 654	68 878	71 492
4leté	101 609	99 917	84 986	82 242	81 884	81 815	82 811	81 356	83 670
5leté	109 815	110 324	104 240	91 393	85 590	84 385	83 608	84 754	84 829
starší než 5 let	22 707	24 970	25 899	24 319	20 928	21 153	20 093	19 815	19 719

Zdroj: [http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/F30049D941/\\$File/331008a01.pdf](http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/F30049D941/$File/331008a01.pdf)

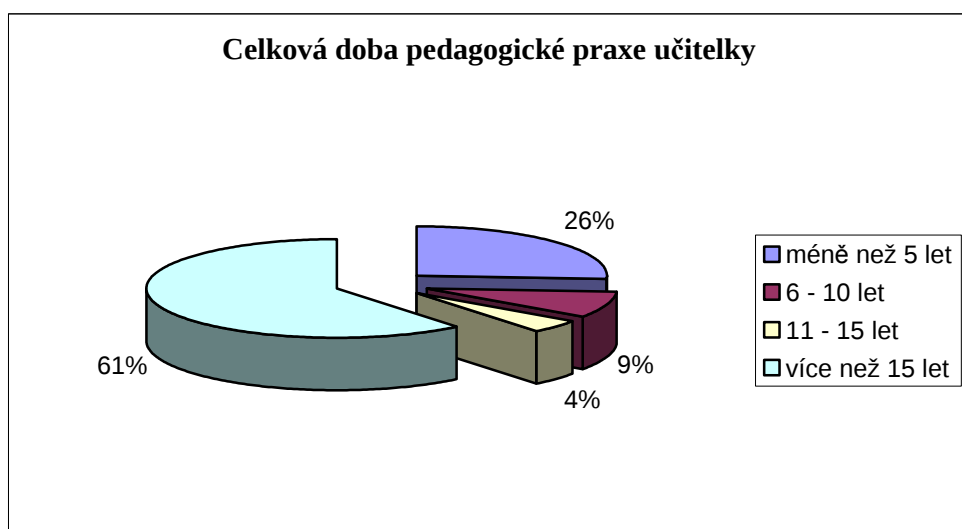
5. Celková doba Vaší pedagogické praxe je

Možné odpovědi: méně než pět let, 6 – 10 let, 11 – 15 let, více než 15 let

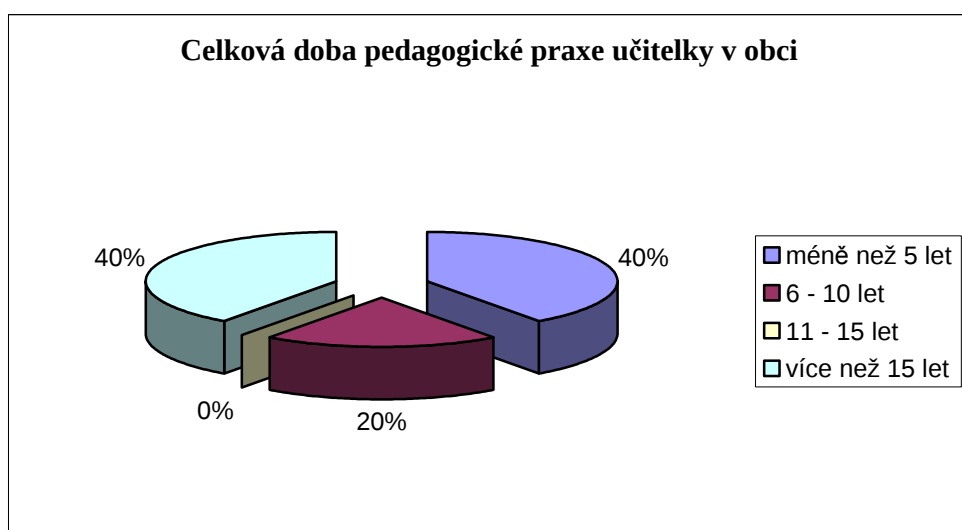
Tabulka č. 20

Počet dětí ve třídě	Četnosti		Kumulativní četnosti	
	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost
méně než 5 let	6	26,09%	6	26,09%
6 - 10 let	2	8,70%	8	34,78%
11 - 15 let	1	4,35%	9	39,13%
více než 15 let	14	60,87%	23	100,00%
Celkem	23	100,00%	x	x

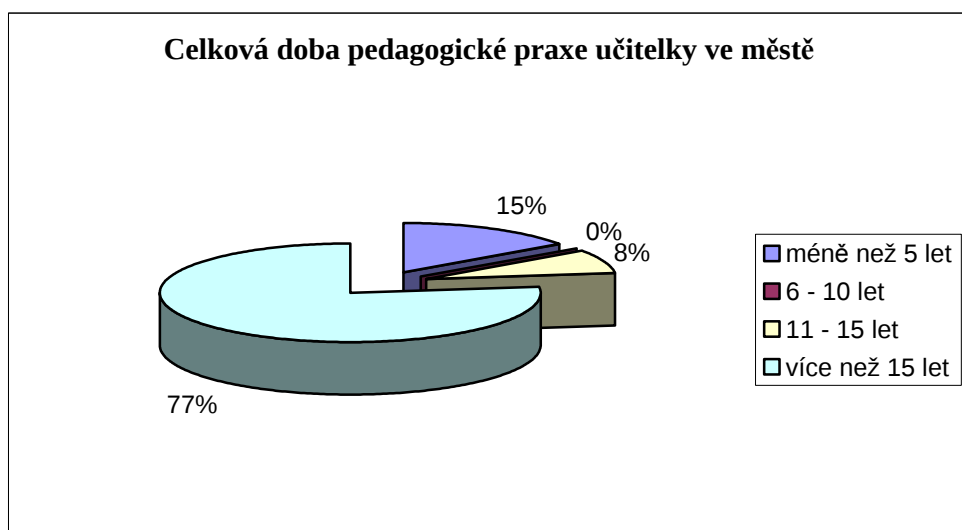
Graf č. 48: Celková doba pedagogické praxe učitelky



Graf č. 49: Celková doba pedagogické praxe učitelky (v obci)



Graf č. 50: Celková doba pedagogické praxe učitelky (ve městě)



61 % dotázaných působí v oblasti pedagogické praxe více než 15 let. Následuje skupina 26 % s praxí kratší nežli pět let. 9 % respondentů má praxi 6-10 let a 4 % 11-15 let. V obcích převládají učitelky s kratší dobou pedagogické praxe. 40 % z nich má praxi kratší než pět let, 20 % 6-10 let a zbývajících 40 % více než 15 let. Oproti tomu ve městských mateřských školách působí pedagogičtí pracovníci s dobou praxe delší než 11 let v 85 % případů. Zbývajících 15 % tvoří učitelé s praxí kratší než pět let.

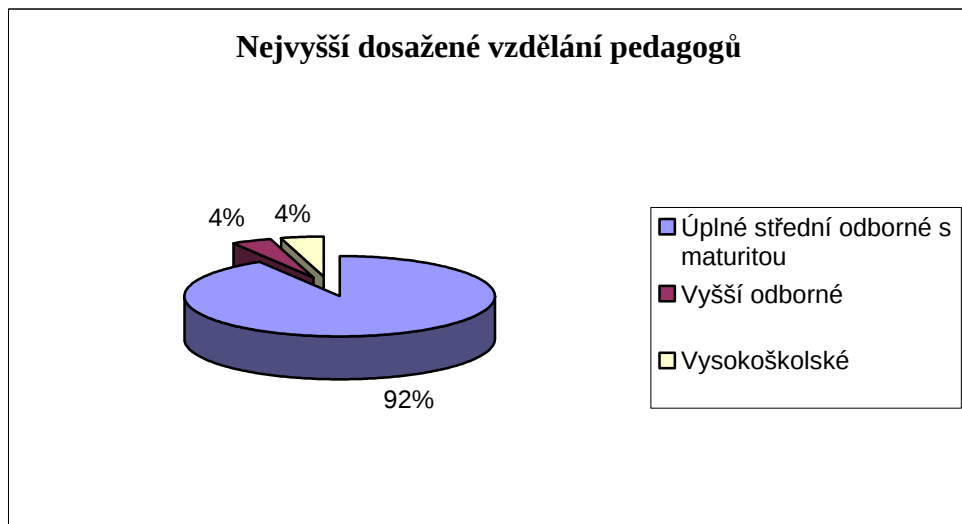
6. Vaše nejvyšší dosažené vzdělání

Možné odpovědi: úplné střední odborné s maturitou, vysokoškolské

Tabulka č. 21

Počet dětí ve třídě	Četnosti		Kumulativní četnosti	
	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost
Úplné střední odborné s maturitou	21	91,30%	21	91,30%
Vyšší odborné	1	4,35%	22	95,65%
Vysokoškolské	1	4,35%	23	100,00%
Celkem	23	100,00%	x	x

Graf č. 51: Nejvyšší dosažené vzdělání pedagogů

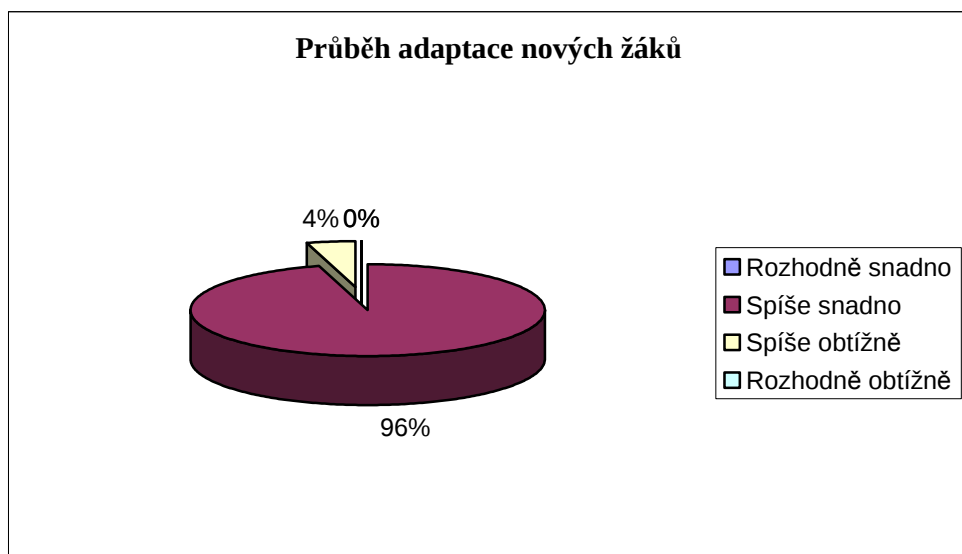


92 % pedagogických pracovníků má úplné střední odborné vzdělání s maturitou, 4 % vyšší odborné vzdělání a 4 % vysokoškolské vzdělání.

7. Jakým způsobem většinou probíhá adaptace nových žáků?

Možné odpovědi: rozhodně snadno, spíše snadno, spíše obtížně, rozhodně obtížně

Graf č. 52: Průběh adaptace nových žáků

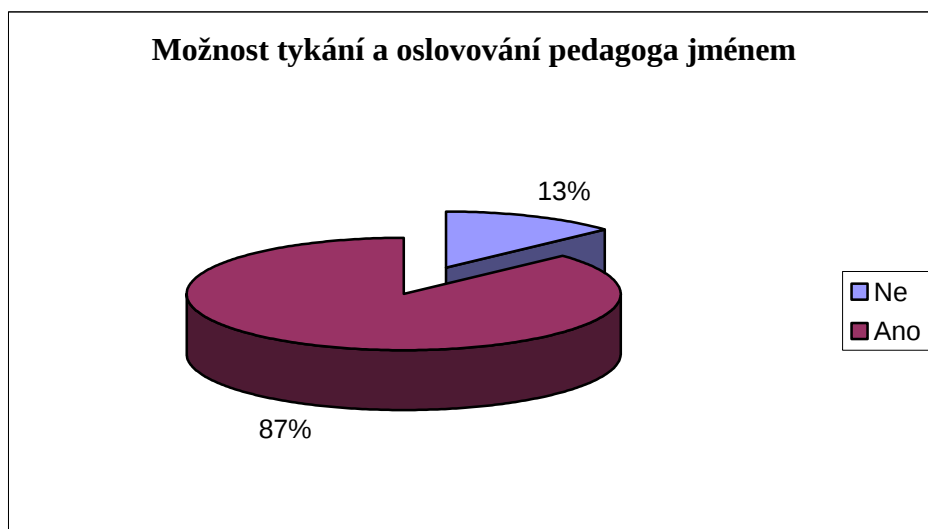


96 % pedagogů hodnotí kladně způsob adaptace dětí v MŠ. Pouze 4 % respondentů uvedlo, že adaptace u dětí v MŠ probíhá spíše obtížně. Stejnou otázku jsem pedagogům položila i v prvním ročníku ve své seminární práci v předmětu Úvod do pedagogiky. Tehdy se výzkumu zúčastnilo 22 respondentů. Výzkum probíhal v období 1. – 7. 1. 2008. 95% respondentu odpovědělo, že noví žáci ve školce se zpravidla snadno adaptují. Pouhých 5% dotazovaných uvedlo, že se děti ve škole adaptují obtížně. Z toho vyplývá, že výsledky obou výzkumů v této konkrétní otázce jsou v podstatě totožné.

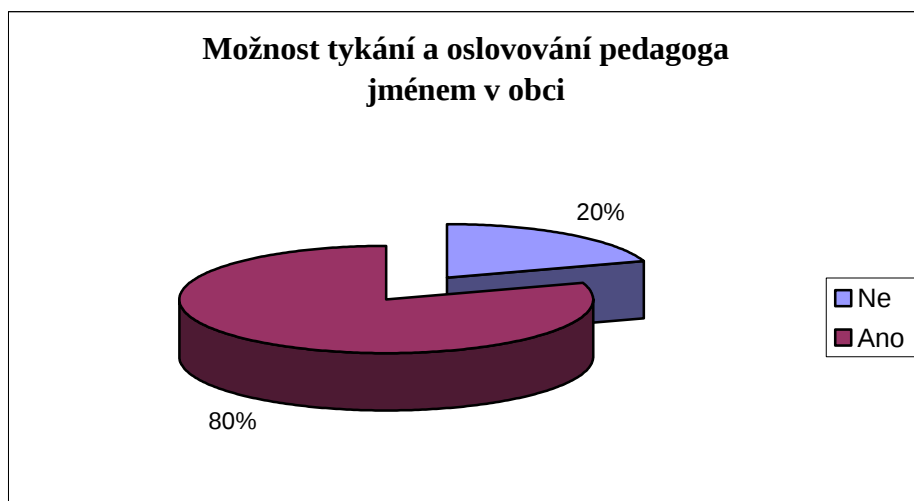
8. Mohou Vás děti ve Vaší MŠ oslovovat jménem, popřípadě Vám tykat?

Možné odpovědi: ano, ne

Graf č. 53: Možnost tykání a oslovení pedagoga jménem



Graf č. 54: Možnost tykání a oslovení pedagoga jménem (v obci)



Graf č. 55: Možnost tykání a oslovení pedagoga jménem (ve městě)

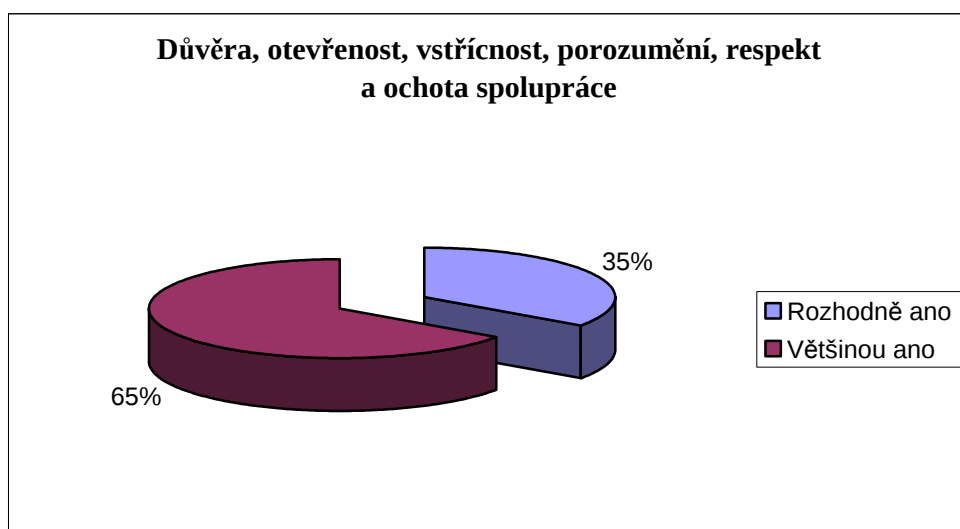


87 % respondentů uvedlo, že je děti smějí oslovovat jménem, popřípadě jim mohou tykat. Častěji mohou děti pedagogům tykat a oslovovat je jménem v městských mateřských školách (92 %). V mateřských školách v obci mohou děti pedagogy oslovovat jménem, popřípadě jim tykat v 80 % případů. V dotazníkovém šetření Zdeňky Peškové uvedlo 86 % respondentů, že děti mohou své učitelky oslovovat jménem popř. jim tykat, což je o 1 % více nežli uvedli rodiče v mém dotazníku. Shodně uvedli dotazovaní v obou průzkumech, že děti mohou spíše tykat pedagogům ve městě nežli v obci.

9. Panuje ve vztazích mezi Vámi a rodiči oboustranná důvěra a otevřenost, vstřícnost, porozumění, respekt a ochota spolupracovat?

Možné odpovědi: rozhodně ano, většinou ano, většinou ne, rozhodně ne

Graf č. 56: Důvěra, otevřenost, vstřícnost, porozumění, respekt a ochota spolupráce

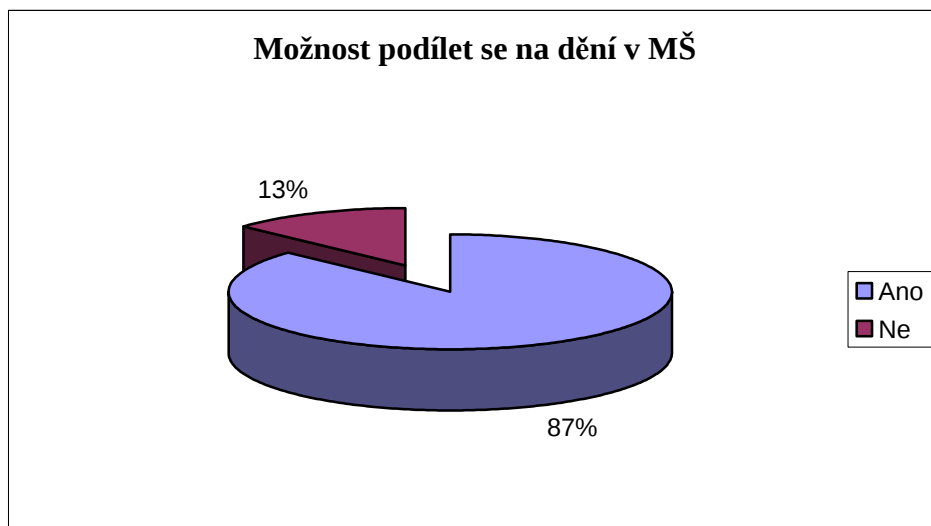


Žádný z respondentů na tuto otázku neodpověděl záporně. 65 % učitelů uvedlo, že mezi nimi a rodiči většinou vládne oboustranná důvěra a otevřenost, vstřícnost, porozumění, respekt a ochota spolupracovat. 35 % učitelů se vyjádřilo, že jsou rozhodně spokojeni se vzájemnými vztahy s rodiči. Není téměř žádný rozdíl v odpovědích mezi městskými a vesnickými mateřskými školami. I tuto otázku jsem položila respondentům ve své seminární práci v předmětu Úvod do pedagogiky. 95 % dotazovaných vyjádřilo spokojenost se spoluprací s rodiči, tzn., že v zásadě se odpovědi na tuto výzkumnou otázku opět shodují.

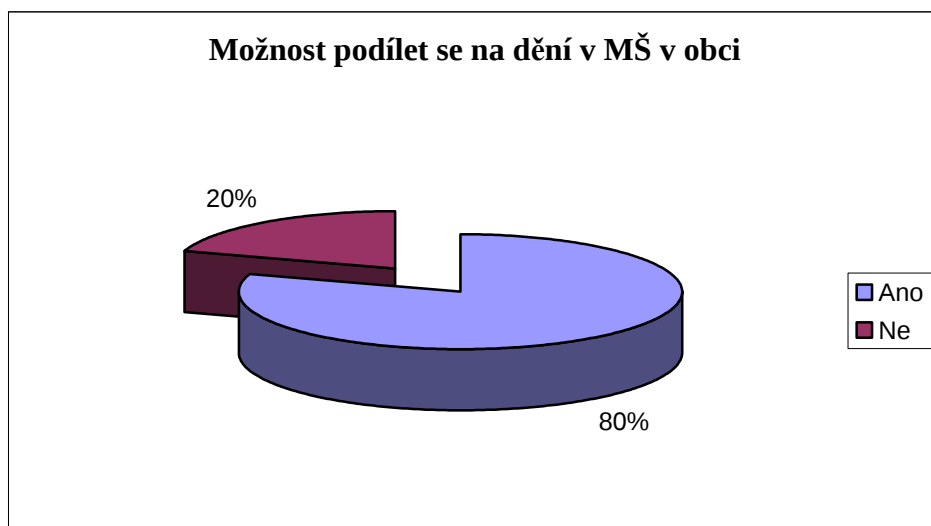
10. Mají rodiče možnost podílet se na dění v mateřské škole, účastnit se různých programů, dle svého zájmu zde vstupovat do her svých dětí?

Možné odpovědi: ano, ne

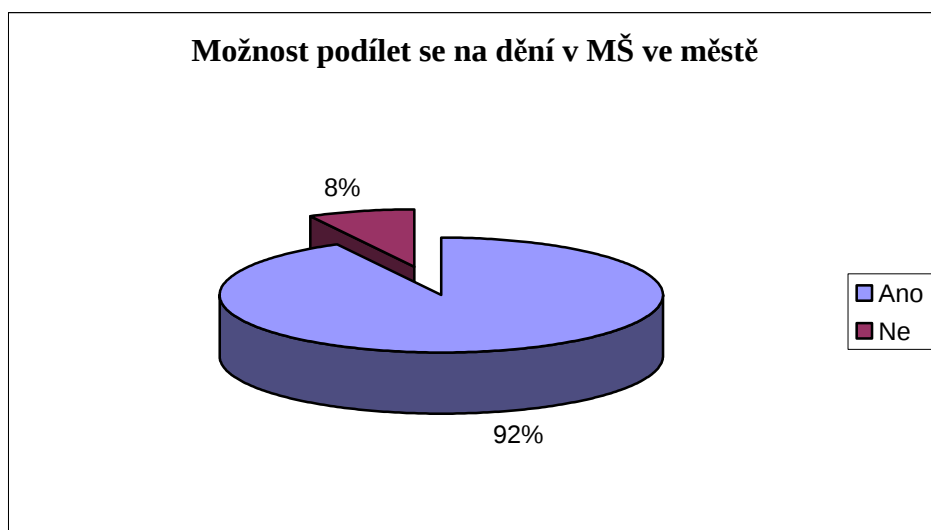
Graf č. 57: Možnost podílet se na dění v MŠ



Graf č. 58: Možnost podílet se na dění v MŠ (v obci)



Graf č. 59: Možnost podílet se na dění v MŠ (ve městě)



87 % respondentů uvedlo, že rodiče mají možnost podílet se na dění v mateřské škole. Více se mohou podílet na dění v městských mateřských školách (92 %). 20 % rodičů v obci uvedlo, že nemají možnost podílet se na dění v MŠ.

11. Domlouváte se s rodiči na společném postupu při výchově a vzdělávání dítěte?

Možné odpovědi: ano, ne

Všichni respondenti uvedli, že se s rodiči domlouvají na společném postupu při výchově a vzdělávání dítěte.

12. Má dle Vašeho názoru partnerská spolupráce mezi rodinou a MŠ vliv na spokojenost dětí?

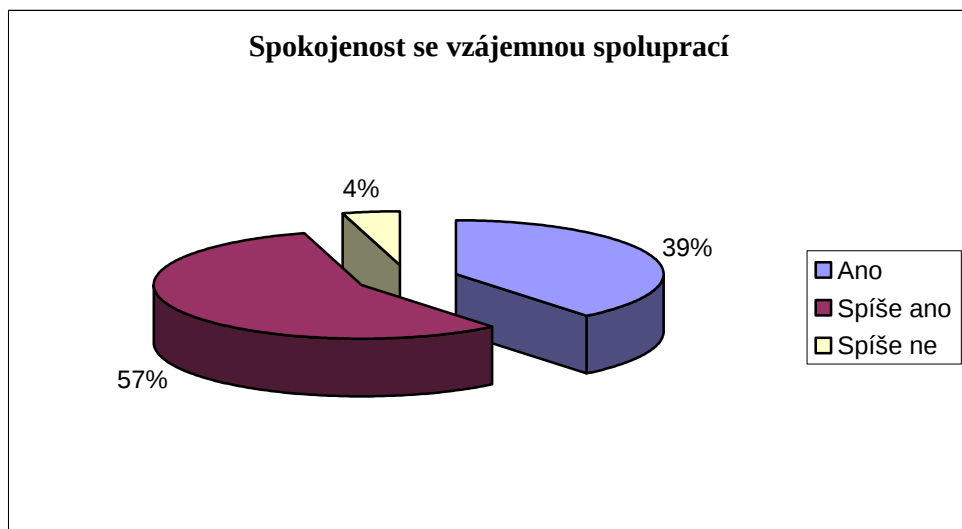
Možné odpovědi: ano, ne, nevím

I v odpovědi na tuto otázku, byli všichni dotazovaní jednotní. 100 % respondentů uvedlo, že dle jejich názoru má partnerská spolupráce mezi rodinou a MŠ vliv na spokojenost dětí. Stejnou otázku položila v roce 2007 svým respondentům i Zdeňka Pešková ve své bakalářské práci Možnosti spolupráce mateřských škol s rodiči. Všichni respondenti byli všichni téhož názoru a potvrdili, že vzájemná spolupráce má vliv na spokojenost dětí.

13. Jste spokojena se vzájemnou spoluprací s rodiči?

Možné odpovědi: ano, spíše ano, spíše ne, ne

Graf č. 60: Spokojenost se vzájemnou spoluprací

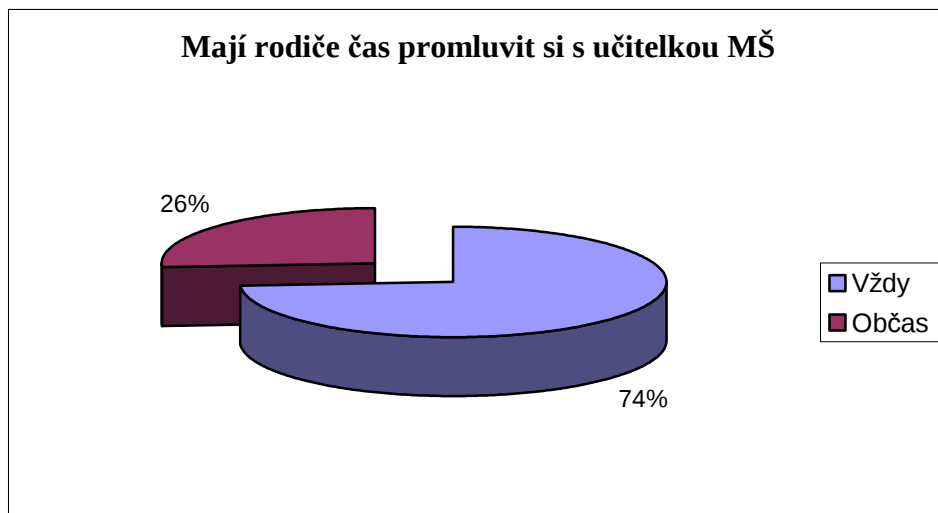


S výjimkou 4 % respondentů jsou všichni dotazovaní spokojeni se vzájemnou spoluprací s rodiči. V dotazníkovém šetření Zdeňky Peškové byli všichni dotazovaní spokojeni se vzájemnou spoluprací s rodiči.

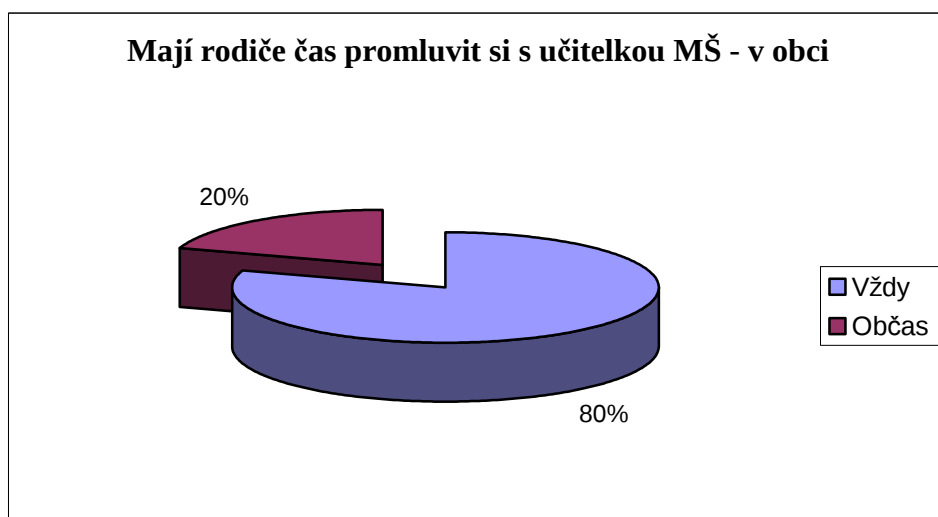
14. Najdou si rodiče čas s Vámi promluvit?

Možné odpovědi: vždy, občas, nikdy

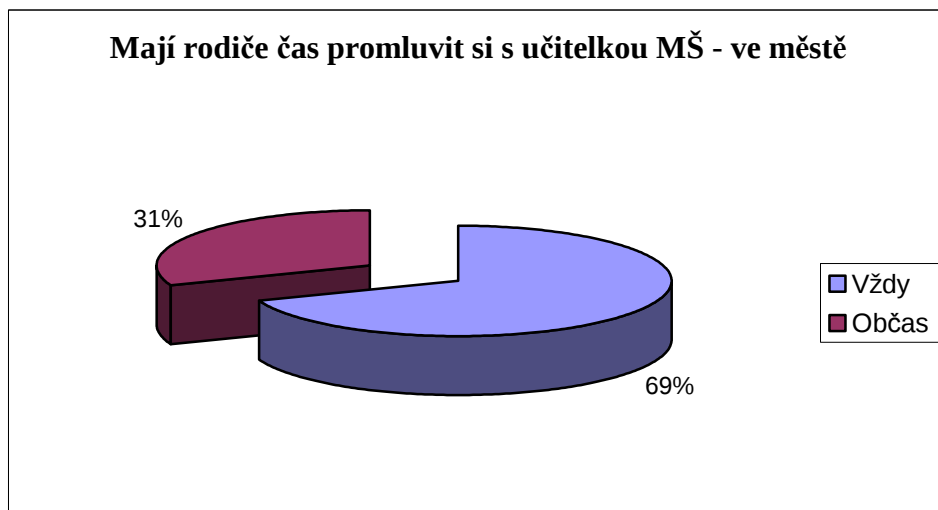
Graf č. 61: Rodiče mají čas promluvit si s učitelkou MŠ



Graf č. 62: Rodiče mají čas promluvit si s učitelkou MŠ (v obci)



Graf č. 63: Rodiče mají čas promluvit si s učitelkou MŠ (ve městě)

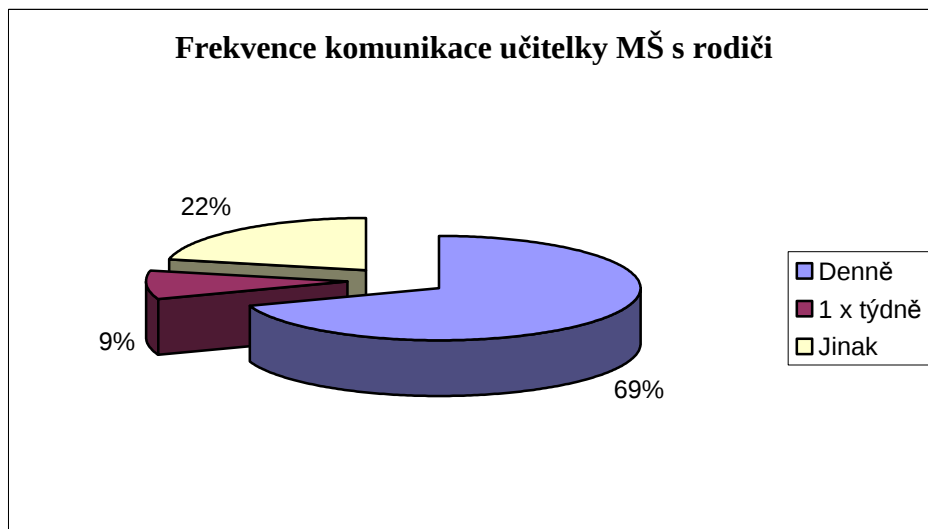


Žádný z respondentů nevedl, že by rodiče nikdy neměli čas promluvit si s učitelkou mateřské školy. 74 % dotazovaných odpovědělo, že rodiče si vždy najdou čas pro vzájemnou komunikaci a 26 % označilo odpověď „občas“. Více času komunikaci s pedagogy věnují rodiče v obci (80%) než ve městě (69 %).

15. Jak často komunikujete s rodiči?

Možné odpovědi: denně, 1x týdně, 1x měsíčně, nikdy, jiná odpověď

Graf č. 64: Frekvence komunikace učitelky MŠ s rodiči



69 % dotazovaných odpovědělo, že učitelka mateřské školy komunikuje s rodiči denně, 9 % 1x týdně a 22 % jinak. Mezi jinými odpověďmi uvedli učitelé následující informace:

- podle možností a potřeby obou stran, někdy i denně,
- jak se kterými, s někým denně, s někým nikdy
- podle potřeby a zájmu rodičů, přirozeně, pravidelně nařízené akce,
- 2x - 3x do týdne
- snažím se s každým rodičem každý den promluvit, alespoň stručně, někdy narážím na nezájem, je to tak 50 na 50

16. Informujete pravidelně rodiče o prospívání jejich dítěte i o jeho individuálních pokrocích v rozvoji i učení?

Možné odpovědi: - ano - na rodičovských schůzkách, individuálně

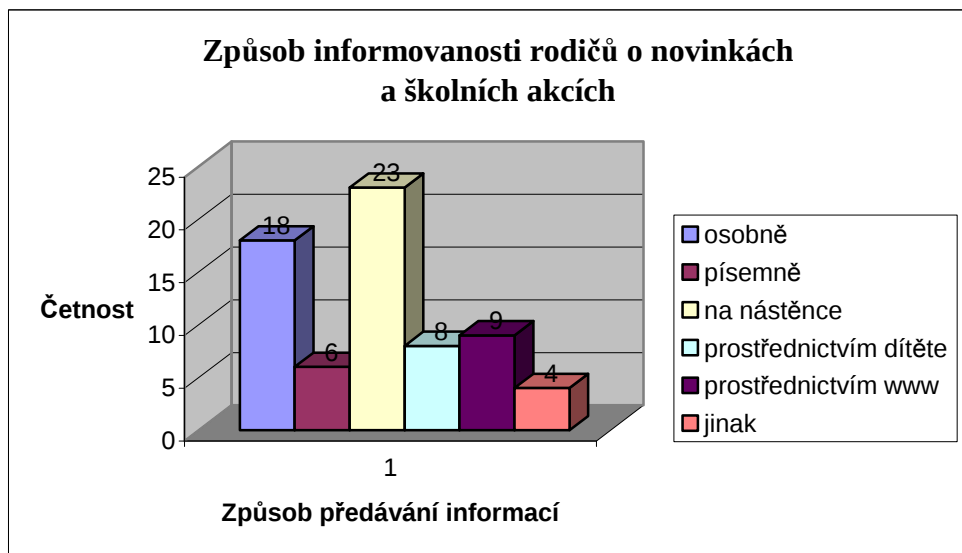
- ne

Všichni dotazovaní uvedli, že pravidelně informují rodiče o prospívání jejich dítěte i o jeho individuálních pokrocích v rozvoji i učení a to individuální formou.

17. Jakým způsobem informujete rodiče o novinkách, třídních a školních akcích Vaší MŠ? /zaškrtněte i více možností/

Možné odpovědi: osobně, písemně (dopis, email), na nástěnce, prostřednictvím dítěte, prostřednictvím webových stránek MŠ, jinak

Graf č. 65: Způsob informovanosti rodičů o novinkách a školních akcích



Nejčastěji jsou rodiče o novinkách a školních akcích informováni na nástěnce a osobně. Následuje podávání informací prostřednictvím internetových stránek, prostřednictvím dítěte, písemně a jinak. Mezi jiným způsobem podávání informací byly uvedeny následující odpovědi: pravidelné informace o činnosti 1x měsíčně – rodiče již jsou zvyklí, setkání s rodiči, městský časopis, návštěva v rodině. Stejnou otázku též položila Zdeňka Pešková ve své bakalářské práci. Jako nejčastější odpovědi byly rovněž označeny komunikace s učitelkami a informace na nástěnce. Ve městě byla ještě označována jako častá forma komunikace prostřednictvím internetu.

18. Jakým konkrétním způsobem spolupracuje Vaše MŠ s rodinou? /prosím vypište/

9 % pedagogů tuto otázku vůbec nezodpovědělo. Zbývajících 91 % odpovídalo takto:

- „Rodiče se zúčastňují programů pořádaných MŠ, též se podílí na jejich přípravě.“
- „Společné akce s rodiči - např. letní slavnost, masopust, lampiónový průvod, apod.“
- „Pravidelné informace o činnosti 1x měsíčně - již jsou zvyklí“
- „Osobní kontakt, různé akce v odpoledních hodinách“
- „Společné výlety, besídky, pobyt u moře, společné výtvarné tvoření“
- „Materiály, besídky, školy v přírodě, při přátelství tak vzájemné návštěvy, společné úkoly pro rodiče a děti v šatně MŠ“

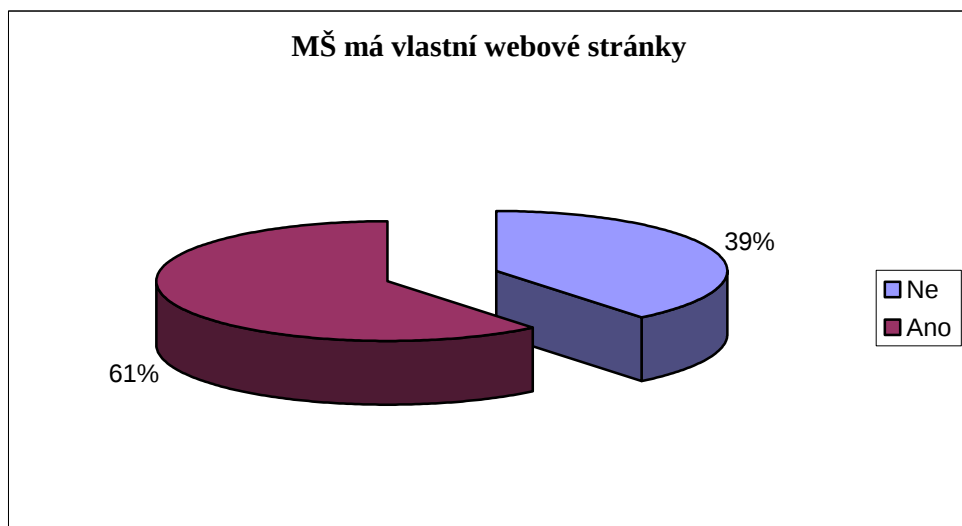
- „Údržba, drobné opravy hraček, dobrovolný asistent v centrech aktivit, rodičovská rada, pořádání rodičovských akcí, materiály k tématickým celkům, dle možnosti rodiny, náměty, impulzy pro výuku, spolupráce na TVP“
- „Každý měsíc se společně odpoledne scházíme při slavnostech: zahájení školy, ukončení léta, Martinská, Vánoční.....“
- Akce - lyžařský kurz, výlety, exkurze, maškarní, Den dětí, Den matek - hry, stanoviště
- „Spolupráce na slavnostech, besídkách - např. rodiče hrají dětem Vánoční hru, na Masopust připravují pro děti masky, podílí se a pomáhají při různých opravách a rekonstrukcích MŠ“
- „Společná odpoledne, společné výlety, akce celé obce....
- „Rodiče se podílejí na přípravě programu, pomáhají při speciálních akcích
- „Vítáme pomoc či osobní příspěví každého z rodičů, (např. maminka nám udělala Mikuláše, jiná vyjednala u zaměstnavatele sponzorský věcný dar), ale jen hrstku z nich si dovolím osobně o něco požádat, s ostatními hovořím spíše obecně nebo jen o jejich dítěti. Pořádáme společné Vv dílny - účast bývá hojná“
- „Plán činností, sponzoring, zajišťování akcí, besedy pro děti, exkurze“
- „Společné akce s rodiči - třídní schůzka, společné vánoční odpoledne, den otevřených dveří, oslava MDD, rozloučení s předškoláky (v daném školním roce), individuálně - pobyt rodičů s dětmi v MŠ - adaptační proces“
- „společné akce pro děti a rodiče - vystoupení, dílničky, výlety, odpolední hry, fotodokumentace, návštěva rodičů v jejich práci, půjčení knih a materiálů k tématům“
- „Společná dohoda o nejlepším možném působení na dítě“
- „Spolupráce na společných akcích“
- „Rodiče se prakticky podílí na akcích pro své děti“
- „Společné vyrábění dekorací na Vánoce a Velikonoce, MDD – oslava, maškarní karneval, pomoc při výtvarných a pracovních činnostech, materiál“
- „Společné akce, třídní schůzky, brigády, komunikace s rodiči – každodenní informace o dětech, společná domluva na výchově“

19. Má Vaše MŠ internetové stránky?

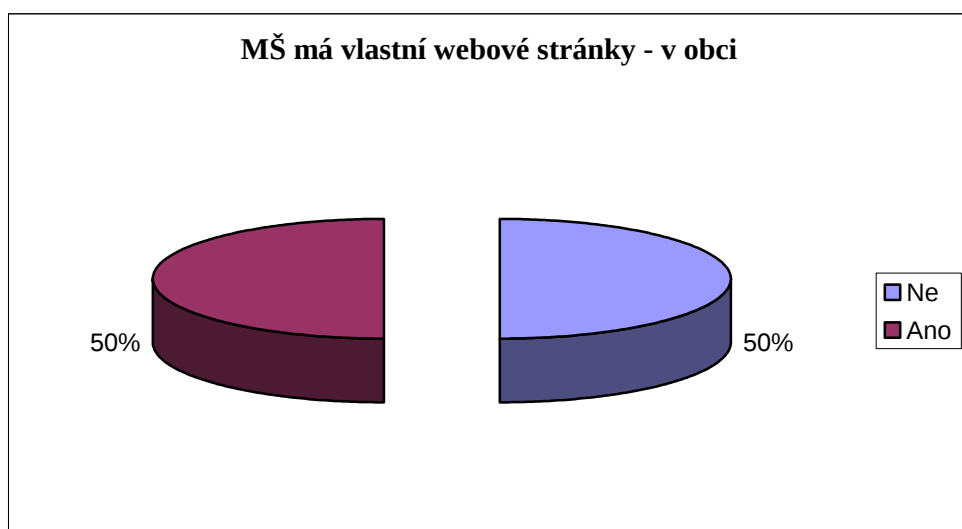
Možné odpovědi: - ano - jaké informace obsahují? - obecné informace o školním zařízení, informace o školních akcích, informace o žácích, jiné informace

- ne

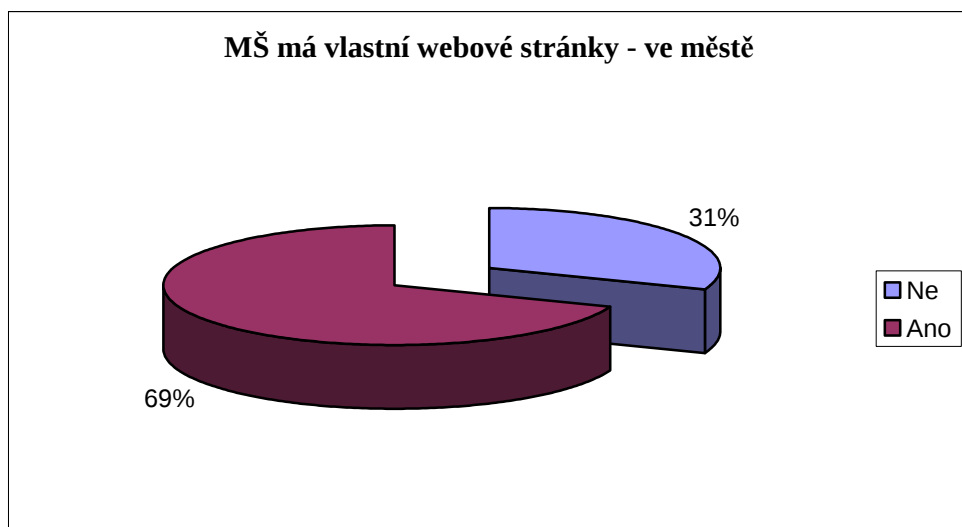
Graf č. 66: MŠ má vlastní webové stránky



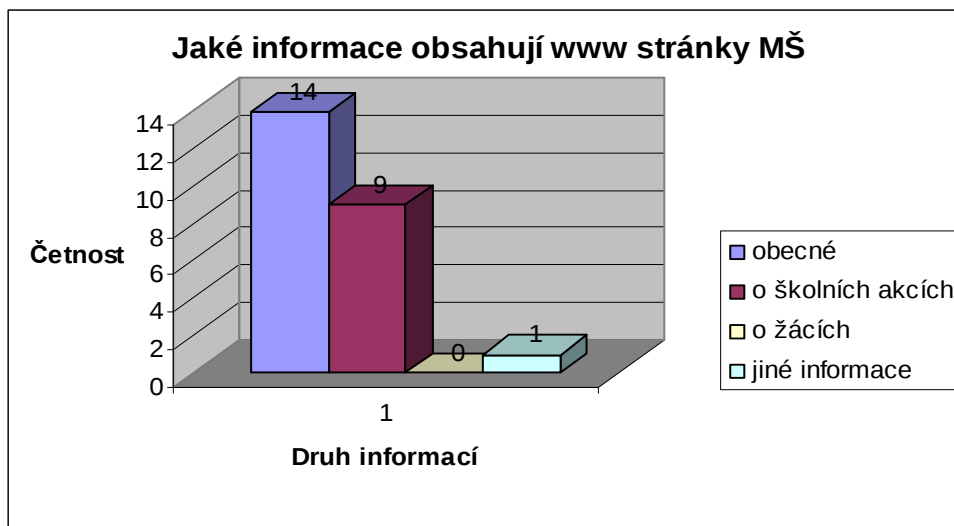
Graf č. 67: MŠ má vlastní webové stránky (v obci)



Graf č. 68: MŠ má vlastní webové stránky (ve městě)



Graf č. 69: Jaké informace obsahují www stránky MŠ



61 % respondentů uvedlo, že jejich mateřská škola má vlastní internetové stránky. Internetové stránky mají častěji městské mateřské školy (69 %). Oproti mateřským školám v obci je to více o 19 %. Internetové stránky školy nejčastěji obsahují obecné informace a informace o školních akcích. V jednom případě byla označena odpověď „jiné informace“. Zde respondent uvedl, že krom jiného obsahuje jejich internetová stránka jídelníček a ŠVP.

3.6 Shrnutí výsledků

3.6.1 Výsledky výzkumu

První části obou dotazníků se věnovaly obecným otázkám. Dotazníkového šetření se zúčastnilo 26 rodičů a 23 učitelů mateřských škol. 92 % respondentů ze strany rodičů byly ženy. Věk dotazovaných rodičů byl nejčastěji (96 %) v kategorii 26 – 40 let. 4 % respondentů byla ve věku do 25 let. Téměř $\frac{3}{4}$ dětí dotazovaných rodičů navštěvuje mateřskou školu ve městě. Ostatní děti docházejí do vesnických mateřských škol. Nejčastěji (65 %) se jednalo o rodiny se dvěma dětmi, následovaly rodiny s jedním dítětem (23 %) a ostatní rodiny měly tři a více dětí (12 %). Téměř tři čtvrtiny dotazovaných má středoškolské vzdělání s maturitou. Ostatní rodiče mají jinou formu vzdělání. Více než $\frac{1}{2}$ dotazovaných pedagogů učí v městské mateřské škole. Největší skupinu (36%) tvoří dvojtřídní mateřské školy. Poté shodně po 17 % následují jednotřídní, trojtřídní a čtyřtřídní mateřské školy. 9 % mateřských škol má sedm tříd a 4 % pět tříd. Značný a zároveň předpokládaný rozdíl v množství tříd je mezi městskou a obecní mateřskou školou. Ve vesnické mateřské škole jsou pouze jedno a dvojtřídní mateřské školy. Oproti tomu v městských mateřských školách, které se zúčastnily mého výzkumu, je nejvíce troj

a čtyřtřídních mateřských škol. V každé třídě je v průměru 22 žáků. Více žáků ve třídě je v městských mateřských školách. 60 % vyučujících v obecních mateřských školách uvedlo, že počet dětí ve třídě nepřesahuje dvacet dětí. 61 % pedagogů pracuje v oboru déle než 15 let. Oproti tomu 26 % dotazovaných má pedagogickou praxi kratší než 5 let. Téměř ½ tříd je věkově smíšená. Častěji se smíšené třídy vyskytují v mateřských školách v obci. 92 % pedagogických pracovníků má úplné střední odborné vzdělání s maturitou.

Následující otázky byly většinou společné jak pro pedagogy, tak pro rodiče. 96 % pedagogů se vyjádřilo, že adaptace dětí ve školce probíhá spíše snadno. Rodiče mají na tuto otázku poněkud odlišný pohled. Pouze 69 % rodičů odpovědělo, že jejich dítě se školnímu prostředí snadno přizpůsobilo. Ostatní rodiče zaregistrovali obtíže v adaptaci svého dítěte ve školce. Hůře se adaptují děti navštěvující mateřské školy v obci. Kromě jednoho rodiče uvedli všichni respondenti kladnou odpověď v případě možnosti ulehčení adaptace dítěte. Nejčastěji si s sebou do mateřské školy mohly děti přinést svoji oblíbenou hračku a navštívit MŠ dopředu ještě před vlastním nástupem do předškolního zařízení. Více než ¾ pedagogů uvedlo, že je děti smějí oslovovat jménem, popřípadě jim mohou tykat. Častěji mohou děti pedagogům tykat a oslovovat je jménem v městských mateřských školách. S výjimkou jednoho rodiče se všichni rodiče i učitelé shodli, že mezi nimi většinou vládne oboustranná důvěra a otevřenost, vstřícnost, porozumění, respekt a ochota spolupracovat. Není téměř žádný rozdíl v odpovědích mezi městskými a vesnickými mateřskými školami. Čím vyšší je vzdělání rodičů, tím je lépe hodnocena jejich spokojenost v oblasti vztahů mezi rodiči a učitelkami mateřských škol. Více než ½ rodičů uvedla, že mají možnost podílet se na dění v mateřské škole, mohou se účastnit různých programů a dle svého zájmu zde vstupovat do her svých dětí. Rozdíly mezi městskými s vesnickými mateřskými školami jsou minimální. Na tutéž otázku odpovědělo kladně více než ¾ pedagogů. Více se mohou rodiče podílet na dění v městských mateřských školách. 62% rodičů uvedlo, že se domlouvá na společném postupu při výchově a vzdělávání dětí. Je zde možno poukázat na výrazný rozdíl mezi mateřskými školami ve městě a v obci. Bez výjimky všichni rodiče, jejichž děti navštěvují obecní mateřskou školu odpověděli, že uplatňují společný postup ve výchovně vzdělávacím procesu. V městských mateřských školách tuto variantu označila pouze ½ dotazovaných. Opět bylo prokázáno, že se vzrůstajícím vzděláním rodičů vzrůstá i četnost kladných odpovědí v otázce společného postupu při výchově a vzdělávání dětí. Na stejnou otázku všichni učitelé uvedli, že se s rodiči domlouvají na společném postupu při výchově a vzdělávání dítěte. Je zde zřejmý nepoměr mezi odpověďmi pedagogů a rodičů. Dle mého názoru je to způsobeno vysokým počtem dětí v městských mateřských školách, kdy není v silách

pedagoga zajistit dostatečnou informovanost rodičů. 92 % rodičů se shodlo na názoru, že partnerská spolupráce mezi rodinou a mateřskou školou ovlivňuje spokojenost dítěte. 8 % dotazovaných nemá na tuto otázku vyhraněný názor. Učitelé byli v odpovědi na tuto otázku jednotní. Všichni uvedli, že dle jejich názoru má partnerská spolupráce mezi rodinou a MŠ vliv na spokojenost dětí. Spokojenost se spoluprací s mateřskou školou vyjádřilo 88 % rodičů. Více spokojeni jsou rodiče ve městě. Nespokojeni jsou rodiče se středním odborným a středoškolským vzděláním s maturitou. Se vzájemnou spoluprací s rodiči jsou s výjimkou 4 % respondentů všichni pedagogové spokojeni. Na otázku, zdali si učitelky najdou vždy čas promluvit si s rodiči, odpovědělo kladně více než 1/2 rodičů. Dle výsledků výzkumu je značný rozdíl mezi dětmi navštěvujícími školku v obci a ve městě. Ve městě si čas najde vždy 63 % pedagogů, ale v obci 29 %. Ostatní pedagogové si najdou čas „občas“. Lépe hodnotili tuto otázku opět rodiče s vyšším odborným a vysokoškolským vzděláním. V dotaznících určených pro pedagogy 3/4 dotazovaných odpovědělo, že rodiče si vždy najdou čas pro vzájemnou komunikaci a 1/4 označila odpověď „občas“. Více času komunikaci s pedagogy věnují rodiče v obci než ve městě. Žádný z respondentů neuvedl, že by rodiče/pedagogové nikdy neměli čas promluvit si. I přes rozdíly, které se zde vyskytly je zřejmé, že rodičům i pedagogům na dětech záleží a vzájemnou komunikaci považují za důležitou pro zdárný rozvoj dítěte. Téměř polovina rodičů uvedla, že s učitelkami mateřských škol komunikují denně. Následujících 35 % jedenkrát týdně, 8 % jedenkrát měsíčně a 8 % zvolilo jinou odpověď. Častěji komunikují rodiče s učitelkami v městských mateřských školách. Se zvyšujícím se vzděláním stoupá i frekvence vzájemné komunikace. 69 % učitelů odpovědělo, že komunikují s rodiči denně.

Téměř 1/4 rodičů není dle výsledků dotazníku informováno žádným způsobem o prospívání svého dítěte. Hůře jsou informováni rodiče dětí, které navštěvují mateřskou školu v obci. Opět se prokázalo, že čím vyšší je vzdělání rodičů, tím více jsou informováni o svém dítěti. Ze strany pedagogů všichni dotazovaní uvedli, že pravidelně informují rodiče o prospívání jejich dítěte i o jeho individuálních pokrocích v rozvoji i učení a to individuální formou. Je zde zřejmý rozdíl ve výsledcích výzkumu. Doporučila bych pedagogům, aby se zaměřili na všechny rodiče, ne pouze na vybranou skupinu. Rodiče i učitelé se v mém výzkumu shodli na odpovědi, že rodiče jsou nejčastěji informováni o novinkách, třídních a školních akcích mateřské školy prostřednictvím nástěnky a formou osobní komunikace. Mezi nejobvyklejší formy spolupráce mezi rodiči a mateřskou školou patří aktivní účast rodičů na programech pořádaných MŠ, brigády, sponzoring a domluva rodičů a učitelů na vhodném působení na dítě. Shodně odpověděly obě skupiny

respondentů na otázku týkající se internetových stránek školy. Více než 60 % rodičů i pedagogů uvedlo, že jejich mateřská škola má své www stránky. Častěji se jedná o městské mateřské školy. Internetové stránky mateřské školy nejčastěji obsahují obecné informace a informace o školních akcích

3.6.2 Potvrzení/vyvrácení předpokladů

- a. Lepší spolupráce mezi mateřskou školou a rodiči bude v městských mateřských školách. Ve většině otázek byla spolupráce rodiny s předškolním zařízením hodnocena lépe v mateřských školách ve městě. Je ovšem nutné zdůraznit, že rozdíly ve výsledcích výzkumu nebyly obvykle nijak propastné.
- b. Otázky zaměřené na nejvyšší dosažené vzdělání respondentů měly potvrdit předpoklad, že čím vyšší je vzdělání pedagogických pracovníků i rodičů, tím vzniká větší oboustranný zájem na vzájemné spolupráci. Tento předpoklad je potvrzen u rodičů. V dotazníkovém šetření pedagogů nebylo možné tento předpoklad ověřit, protože vzdělání pedagogů s výjimkou dvou respondentů bylo rovnocenné.
- c. Pedagogičtí pracovníci s kratší dobou praxe budou realizovat spolupráci s rodinou ve větším měřítku nežli učitelky s dlouhodobou praxí. Je zde předpoklad, že učitelky s kratší dobou pedagogické praxe jsou relativně čerstvými absolventy pedagogických škol a zastávají moderní přístupy v předškolním vzdělávání. Jsou si vědomi nepostradatelné role rodičů při výchově a vzdělávání dětí. Vzhledem k tomu, že více než $\frac{3}{4}$ dotazovaných pedagogů mělo praxi delší než 15 let, nebylo možné objektivně posoudit tento předpoklad. Sledovaná skupina respondentů byla příliš homogenní.
- d. Vzájemná spolupráce obvykle začíná nástupem dítěte do předškolního zařízení. Z toho vyplývá, že v dotaznících nemohly chybět otázky ověřující způsob adaptace dítěte v mateřské škole. S výjimkou jednoho rodiče uvedli všichni respondenti, že měli možnost nějakým způsobem možnost ulehčit adaptaci dítěte v mateřské škole. I přesto $\frac{1}{3}$ dětí měla při nástupu do školky adaptační potíže. Oproti tomu učitelé hodnotili adaptaci dětí za bezproblémovou. Z výsledků obou výzkumů je patrné, že spolupráce rodiny a mateřské školy funguje od samého počátku nástupu dítěte do předškolního zařízení.
- e. Pro fungující vzájemnou spolupráci je nezbytná důvěra a otevřenost, vstřícnost, porozumění, respekt a ochota a možnost spolu spolupracovat. Obě dvě skupiny

respondentů vyjádřily spokojenost se vzájemnými vztahy.

- f. Dobrá spolupráce se odvíjí od dobré komunikace. Pokud vznikají nedostatky v komunikaci, je narušen přenos informací a výsledkem je absence vzájemné kooperace. Proto byla v obou dotaznících obsažena škála otázek zjišťující komunikační úroveň a přenos informací. Obě dvě skupiny dotazovaných respondentů hodnotily kladně vzájemnou komunikaci.
- g. partnerská spolupráce mezi rodinou a mateřskou školou má vliv na spokojenost dětí. Tento předpoklad byl téměř jednohlasně potvrzen jak ze strany rodičů, tak i ze strany pedagogů.

4 Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo zjistit úroveň spolupráce rodiny a mateřské školy. Kromě jednoho případu, který se výrazně vymykal ostatním odpovědím dotazníkového šetření, mohu konstatovat, že spolupráce rodiny a mateřské školy je na dobré úrovni.

Spojení rodinné a institucionální výchovy má pozitivní vliv na pozdější úspěšnost dětí, úroveň jejich výkonů i schopnost společenské integrace. Je důležité, aby si oba partneři výchovně vzdělávacího procesu byly sobě rovni, aby dokázal respektovat jeden druhého a jejich společná činnost vedla k tomu, aby se děti cítily šťastné a spokojené. Rodiče by měly dostávat ze školky zpětnou odezvu, jak s dětmi „pracovat“ doma a naopak učitelé by měly naslouchat rodičům, protože není nikdo, kdo by znal své dítě lépe nežli oni. Rodiče i pedagogové se v mém výzkumu v zásadě shodli, že mezi nimi vládne oboustranná důvěra a otevřenost, vstřícnost, porozumění, respekt a ochota spolupracovat. Překvapilo mě, že velká část rodičů nemá možnost podílet se na dění v mateřské škole, nemohou se účastnit různých programů a dle svého zájmu zde vstupovat do her svých dětí. O něco více se mohou rodiče podílet na dění v městských mateřských školách. Děti milují, když mají své blízké okolo sebe a společné akce rodičů, dětí a zaměstnanců mateřské školy jistě dokáže děti nesmírně obohatit. A vlastně nejenom děti, ale i rodiče a učitele. Učitelé by se měli přestat bát ukázat rodičům svoji práci, ba naopak by měli předvést své umění a zapojit rodiče do chodu činností mateřské školy, dle možností a schopností všech zúčastněných.

V oblasti vzájemné spolupráce rodiny s mateřskou školou hraje významnou roli komunikace. Pokud je narušena, dochází k nedostatečnému přenosu informací mezi partnery a tím i k potenciálnímu narušení pozitivního vývoje dětí. Nemluvě o tom, že děti přejímají vzory chování svého okolí a špatná komunikace mezi rodiči a mateřskou školou může negativně ovlivnit vztah ke všem zúčastněným osobám. Z výsledků mého dotazníkového šetření je možné poukázat na solidní úroveň komunikace mezi rodiči a mateřskou školou. Vážné však komunikace mezi rodiči a mateřskou školou v oblasti domluvy na společném postupu při výchově a vzdělávání dětí. Rodiče by měli být informováni o tom, jak jejich dítě prospívá ve školce a zajímat se, co mohou udělat pro příznivý rozvoj svých dětí doma. Velká část rodičů, především ve vesnických mateřských školách, není informována o prospívání svého dítěte, o jeho individuálních pokrocích v rozvoji i učení. Všichni dotazovaní se shodli na tom, že partnerská spolupráce mezi sebou má vliv na spokojenost dětí. Vzájemná spolupráce je realizována především v oblasti organizování společných akcí, společné domluvy na výchově, formou drobných

sponzorských darů ze strany rodičů, podílení se na jednoduchých opravách zařízení školy a pracech na zahradě mateřské školy. Žádný z rodičů ani pedagogů neuvedl, že by neměli nikdy čas na vzájemnou promluvu. Nedílnou součástí komunikace je kromě osobní formy i její forma písemná a to především uveřejněním důležitých informací na školních nástěnkách. Částečnou roli v oblasti písemné komunikace přebírá virtuální komunikace prostřednictvím webových stránek školy. Kromě obecných informací o školním zařízení se zde mohou rodiče dovědět o akcích školy.

Výsledky mého studia odborné literatury a následného dotazníkového šetření potvrdily zásadní body mého úvodního zamyšlení nad tématem mé bakalářské práce. Dovolím si je tedy zopakovat i nyní na závěr. Rodina je nejdůležitější a nezastupitelnou výchovnou institucí, v níž dítě navazuje první sociální kontakty se svým okolím. Rodiče by neměli být jen pasivními pozorovateli toho, jak škola kultivuje jejich děti, ale měli by s ní spolupracovat a pomáhat jí při vzdělávání. Mateřská škola je základním stavebním kamenem pro celoživotní edukaci člověka, podporuje rodinnou výchovu a pomáhá rodičům v péči o dítě. Vzájemná a harmonická spolupráce rodiny s mateřskou školou je bezesporu klíčovým faktorem pro zdárný rozvoj dětí.

5 Přílohy

Seznam příloh

Příloha I – Dotazník pro učitelky MŠ

Příloha II – Dotazník pro rodiče

Příloha I

Dotazník pro učitelky

Vážená paní učitelko,

v rámci své závěrečné bakalářské práce bych ráda znala Vaše názory v oblasti spolupráce Vaší mateřské školy s rodinou. Dotazník je anonymní a získané údaje budou použity výhradně při zpracování mé bakalářské práce. Vámi vybrané odpovědi zaškrtněte nebo vypište slovně. Předem děkuji za spolupráci a čas, který vyplnění dotazníku věnujete.

Marta Šváchová

studentka III. ročníku studia Učitelství pro mateřské školy, Jihočeská univerzita, Pedagogická fakulta.

1. V jaké mateřské školce působíte?

☐ Vesnická ☐ Městská

2. Kolik tříd má vaše MŠ?

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

3. Kolik dětí je v průměru v každé třídě? /prosím vypište/

4. Jaké je složení tříd dle věku?

☐ homogenní ☐ heterogenní

5. Celková doba Vaší pedagogické praxe je

☐ méně než pět let ☐ 6 – 10 let ☐ 11 – 15 let ☐ více než 15 let

6. Vaše nejvyšší dosažené vzdělání

☐ úplné střední odborné s maturitou ☐ vysokoškolské

7. Jakým způsobem většinou probíhá adaptace nových žáků?

- ☐ Rozhodně snadno ☐ Spíše snadno
☐ Spíše obtížně ☐ Rozhodně obtížně

8. Mohou Vás děti ve Vaší MŠ oslovovat jménem, popřípadě Vám tykat?

- ☐ ano ☐ ne

9. Panuje ve vztazích mezi Vámi a rodiči oboustranná důvěra a otevřenost, vstřícnost, porozumění, respekt a ochota spolupracovat?

- ☐ Rozhodně ano ☐ Většinou ano ☐ Většinou ne ☐ Rozhodně ne

10. Mají rodiče možnost podílet se na dění v mateřské škole, účastnit se různých programů, dle svého zájmu zde vstupovat do her svých dětí?

- ☐ Ano ☐ Ne

11. Domlouváte se s rodiči na společném postupu při výchově a vzdělávání dítěte?

- ☐ Ano ☐ Ne

12. Má dle Vašeho názoru partnerská spolupráce mezi rodinou a MŠ vliv na spokojenost dětí?

- ☐ ano ☐ ne ☐ nevím

13. Jste spokojena se vzájemnou spoluprací s rodiči?

- ☐ ano ☐ spíše ano ☐ spíše ne ☐ ne

14. Najdou si rodiče čas s Vámi promluvit?

- ☐ vždy ☐ občas ☐ nikdy

15. Jak často komunikujete s rodiči?

- ☐ Denně ☐ 1x týdně ☐ 1x měsíčně ☐ Nikdy
☐ Jiná odpověď.....

16. Informujete pravidelně rodiče o prospívání jejich dítěte i o jeho individuálních pokrocích v rozvoji i učení?

☐ Ano

Jakým způsobem nejčastěji?

☐ Na rodičovských schůzkách

☐ Individuálně

☐ Ne

17. Jakým způsobem informujete rodiče o novinkách, třídních a školních akcích Vaší MŠ? /zaškrtněte i více možností/

☐ osobně ☐ písemně (dopis, email) ☐ na nástěnce ☐ prostřednictvím
dítěte ☐ prostřednictvím webových stránek MŠ ☐ jinak.

Jak?.....

18. Jakým konkrétním způsobem spolupracuje Vaše MŠ s rodinou? /prosím vyplňte/

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

19. Má Vaše MŠ internetové stránky?

☐ ano

Pokud ano, jaké informace obsahují? /zaškrtněte i více možností/

☐ Obecné informace o školním zařízení

☐ Informace o školních akcích

☐ Informace o žácích (přístupné jen rodičům - chráněné heslem apod.)

☐ Jiné informace. Jaké?

.....

☐ ne

Příloha II.

Dotazník pro rodiče

Vážený rodiče,

v rámci své závěrečné bakalářské práce bych ráda znala Vaše názory v oblasti spolupráce Vaší rodiny s mateřskou školou. Dotazník je anonymní a získané údaje budou použity výhradně při zpracování mé bakalářské práce. Vámi vybrané odpovědi zaškrtněte nebo vyplšte slovně. Předem děkuji za spolupráci a čas, který vyplnění dotazníku věnujete.

Marta Šváchová

studentka III. ročníku studia Učitelství pro mateřské školy, Jihočeská univerzita, Pedagogická fakulta.

1. Pohlaví

☐ muž ☐ žena

2. Věk

☐ do 25 ☐ 26 – 40 ☐ 41 – 60 ☐ nad 60

3. Kde se nachází mateřská škola, kterou navštěvuje Vaše dítě?

☐ ve městě ☐ v obci

4. Jaký je počet nezletilých dětí ve Vaší rodině?

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ více než 3

5. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

☐ základní ☐ střední odborné /SOU/ ☐ střední s maturitou /SŠ, gymnázium/ ☐ vyšší odborné ☐ vysokoškolské

6. Jakým způsobem proběhla adaptace vašeho dítěte ve školce?

☐ Rozhodně snadno ☐ Spíše snadno
☐ Spíše obtížně ☐ Rozhodně obtížně

7. Měli jste možnost dítěti adaptaci nějakým způsobem ulehčit?

☐ ano

Jakým způsobem?

☐ možnost trávit první dny s dítětem v MŠ

☐ možnost návštěvy MŠ ještě před nástupem dítěte do MŠ
– seznámení se s prostředím MŠ

☐ možnost přinést si do MŠ svoji oblíbenou hračku

☐ jiná varianta. Jaká?

.....
☐ ne

8. Panuje ve vztazích mezi Vámi a učitelkami oboustranná důvěra a otevřenost, vstřícnost, porozumění, respekt a ochota spolupracovat?

☐ Rozhodně ano ☐ Většinou ano ☐ Většinou ne ☐ Rozhodně ne

9. Máte možnost podílet se na dění v mateřské škole, účastnit se různých programů, dle svého zájmu zde vstupovat do her svých dětí?

☐ Ano ☐ Ne

10. Domlouváte se s učitelkami na společném postupu při výchově a vzdělávání Vašeho dítěte?

☐ Ano ☐ Ne

11. Má dle Vašeho názoru partnerská spolupráce mezi Vámi a MŠ vliv na spokojenost Vašeho dítěte?

☐ ano ☐ ne ☐ nevím

12. Jste spokojena se vzájemnou spoluprací s mateřskou školou?

☐ ano ☐ spíše ano ☐ spíše ne ☐ ne

13. Najdou si učitelky vždy čas s Vámi promluvit?

☐ vždy ☐ občas ☐ nikdy

14. Jak často komunikujete s učitelkami v mateřské škole?

☐ Denně ☐ 1x týdně ☐ 1x měsíčně ☐ Nikdy

☐ Jiná odpověď.....

15. Jste pravidelně informováni o prospívání Vašeho dítěte i o jeho individuálních pokrocích v rozvoji i učení?

☐ Ano

Jakým způsobem nejčastěji?

☐ Na rodičovských schůzkách

☐ Individuálně

☐ Ne

16. Jakým způsobem jste informováni o novinkách, třídních a školních akcích Vaší MŠ? /zaškrtněte i více možností/

☐ osobně učitelkou MŠ

☐ písemně (dopis, email)

☐ na nástěnce

☐ prostřednictvím dítěte

☐ prostřednictvím webových stránek MŠ

☐ jinak. Jak?.....

17. Jakým konkrétním způsobem spolupracuje Vaše rodina s MŠ? /prosím vypište/

.....
.....
.....
.....

18. Má Vaše MŠ internetové stránky?

☐ ano

Pokud ano, jaké informace obsahují? /zaškrtněte i více možností/

☐ Obecné informace o školním zařízení

☐ Informace o školních akcích

☐ Informace o žácích (přístupné jen rodičům - chráněné heslem apod.)

☐

Jiné

informace.

Jaké?

.....

☐ ne

6 Seznam použité a citované literatury

Seznam tištěných zdrojů:

1. BEČVÁŘOVÁ Z., *Současná mateřská škola a její řízení*. Praha: Portál s. r. o., 2003. ISBN 80-7178-537-7
2. DAŇKOVÁ V., *Spolupráce rodiny a mateřské školy*: bakalářská práce. České Budějovice: Jihočeská univerzita, Fakulta pedagogická, 2008
3. CHALOUPKOVÁ P., *Formy spolupráce mateřské školy a rodiny*: bakalářská práce. České Budějovice: Jihočeská univerzita, Fakulta pedagogická, 2008
4. JEŘÁBKOVÁ B., *Mateřská škola jako životní prostor*. Brno: Masarykova univerzita, 1993, ISBN 80-210-0830-X
5. KLÍMOVÁ FÜGNEROVÁ M., *Citová výchova v rodině*. Martin: Osveta, 1977
6. KRAUS B., *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál, 2008, ISBN 978-80-7367-383-3.
7. KRAUS B., POLÁČKOVÁ V., *Člověk, prostředí, výchova*. Brno: Paido, 2001, ISBN 80-7315-004-2.
8. MARTÍNKOVÁ P., *Spolupráce rodiny v předškolním vzdělávání*: bakalářská práce. České Budějovice: Jihočeská univerzita, Fakulta pedagogická, 2009
9. MATĚJČEK Z., *Dítě a rodina v psychologickém poradenství*. Praha: SPN, 1992, ISBN 80-04-25236-2
10. MLČÁK Z., *Vybrané kapitoly z psychologie manželství a rodiny*. Ostrava: Repronis, 1997
11. MOŽNÝ I., *Moderní rodina*. Brno: Nakladatelství Blok, 1990. ISBN 80-7029-018-8
12. MŠMT, *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice, Bílá kniha*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání – nakladatelství Tauris, 2001. ISBN 80-211-0372-8
13. OPRAVILOVÁ E. a kol., *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*, Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2004
14. PEŠKOVÁ Z., *Možnosti spolupráce učitelek mateřských škol s rodiči*: bakalářská práce. České Budějovice: Jihočeská univerzita, fakulta pedagogická, 2007
15. PROKEŠOVÁ M., *Dítě, radost a výchova*. Ostrava: Repronis, 2003, ISBN 80-7042-281-5
16. PRŮCHA J., *Přehled pedagogiky, Úvod do studia oboru*, Praha: Portál s. r. o., 2000, ISBN 80-7178-399-4
17. SMRČKA F. a kol., *ABC rodinné výchovy, Dítě předškolního věku*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství n. p., 1986

Seznam elektronických zdrojů:

18. ČSÚ, *Statistická ročenka České republiky 2009, 21-1. Mateřské školy*
<http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/kapitola/0001-09-2009-2100>
19. ČSÚ, *Dlouhodobý vývoj vzdělávání v České republice*, Kód: 3310-08
[http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/F30049D941/\\$File/331008a01.pdf](http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/F30049D941/$File/331008a01.pdf)
20. http://cs.wikipedia.org/wiki/Mate%C5%99sk%C3%A1_%C5%A1kola
21. MŠMT, *Organizace vzdělávací soustavy České republiky 2007/2008*,
http://www.msmt.cz/uploads/VKav_200/Eurydice/CZ_CS.pdf
22. MŠMT, *Vzdělávací soustava České republiky*
<http://www.msmt.cz/vzdelavani/vzdelavaci-soustava>